

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

I N F O R M A C I J A
O BANKARSKOM SISTEMU
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
30. 06. 2014.

Sarajevo, august/kolovoz 2014.

Agencija za bankarstvo Federacije BiH, kao regulatorna institucija koja obavlja superviziju (nadzor) banaka, sačinila je Informaciju o bankarskom sistemu Federacije BiH (stanje 30. 06. 2014. godine) na osnovu izvještaja banaka, te ostalih informacija i podataka koje su banke dostavile. Obuhvaćeni su i rezultati i podaci do kojih se došlo kontrolama na licu mjesta (on site) i analizama u Agenciji (off site finansijske analize).

I UVOD **1**

II POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BIH **2**

1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA	
1.1. Status, broj i poslovna mreža	2
1.2. Struktura vlasništva	3
1.3. Kadrovi	6
2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	
2.1. Bilans stanja	7
2.1.1. Obaveze	12
2.1.2. Kapital – snaga i adekvatnost	17
2.1.3. Aktiva i kvalitet aktive	21
2.2. Profitabilnost	32
2.3. Ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope	37
2.4. Likvidnost	40
2.5. Devizni rizik	48

III ZAKLJUČCI I PREPORUKE **50**

P R I L O Z I

I UVOD

Poslovanje bankarskog sektora u Federaciji BiH i BiH već duži period odvija se u uslovima djelovanja ekonomske i finansijske krize, što ima uticaj na većinu poslovnih segmenata banaka. Osnovne karakteristike poslovanja u prvoj polovini 2014. godine su: stagniranje rasta i ukupnog razvoja bankarskog sektora, dalje smanjenje depozitne osnove i stranih izvora finansiranja u vidu kreditnih linija, kreditne aktivnosti zabilježile su blagi rast, a negativan trend u kvalitetu kreditnog portfolija je i dalje prisutan, što je uticalo da su ključni pokazatelji kvaliteta aktive pogoršani, kao rezultat rasta dospjelih potraživanja i nekvalitetnih kredita. S druge strane, nastavljen je rast štednje, a likvidnost, profitabilnost i kapitaliziranost bankarskog sektora mogu se ocijeniti zadovoljavajućim, te se može zaključiti da je bankarski sektor i dalje stabilan i siguran.

Za očekivati je da će elementarne nepogode (poplave i klizišta) koje su u maju 2014. godine pogodile stanovništvo i privredne subjekte u Bosni i Hercegovini, u drugoj polovini ove godine imati negativne efekte i na bankarski sistem u BiH, prevashodno u pogledu daljeg pogoršanja pokazatelja kvalitete aktive i povećanja troškova ispravki vrijednosti i otpisa dijela kreditnih plasmana.

Na dan 30.06.2014. godine u Federaciji BiH bankarsku dozvolu imalo je 17 banaka, a broj zaposlenih u banakama F BiH iznosio je 6.996 zaposlenika i smanjen je za 0,8% ili 55 zaposlenika, u odnosu na kraj 2013. godine. Broj zaposlenih u bankama F BiH kontinuirano od kraja 2008. godine kada je broj zaposlenika iznosio 7.997, bilježi pad i za proteklih 5,5 godina smanjen je za hiljadu zaposlenika ili 12,5%.

Bilansna suma bankarskog sektora na kraju prve polovine 2014. godine iznosila je 15,4 milijarde KM i na približnom istom je nivou kao i na kraju 2013. godine. I ako je u prvom kvartalu 2014. godine bilansna suma zabilježila pad od 1,4 % ili 209 miliona KM u odnosu na kraj 2013. godine, u drugom kvartalu zabilježen je rast od 1,2% ili 184 miliona KM u odnosu na kraj prvog kvartala 2014. godine.

Struktura aktive imala je manje promjene vezane za dvije ključne imovinske stavke: povećanje učešća kredita sa 70,3% na 71,9% i smanjenje novčanih sredstava sa 28,6% na 27,1%.

Novčana sredstava su u prvoj polovini ove godine smanjena za 5,5% ili 242 miliona KM i sa 30. 06. 2014. godine iznosila su 4,2 milijarde KM. Ostvareni pad novčanih sredstava rezultat je smanjenja depozita, plaćanja obaveza po uzetim kreditima i rasta kredita.

Kreditni su zabilježili rast od 2% ili 238 miliona KM i na kraju prve polovine 2014. godine iznosili su 11 milijardi KM. Ukupni nekvalitetni krediti sa 30. 06. 2014. godine iznose 1,7 milijardi KM i veći su za 6,5 % ili 103 miliona KM u odnosu na kraj 2013. godine. Učešće nekvalitetnih kredita u ukupnim kreditima je sa 14,6%, koliko je iznosilo na kraju 2013. godine, poraslo na 15,2% na kraju prve polovine ove godine. Od ukupnih kredita plasiranih pravnim licima, na nekvalitetne kredite se odnosi 20,2%, a za stanovništvo ovaj pokazatelj iznosi 10%.

U strukturi pasive bilansa banaka depoziti s iznosom od 11,4 milijarde KM i učešćem od 74% i dalje su dominantan izvor finansiranja banaka u Federaciji BiH. Ukupni depoziti u prvoj polovini 2014. godine smanjeni su za 1 % ili 111 miliona KM. S druge strane, štedni depoziti, kao najznačajniji segment depozitnog i finansijskog potencijala banaka, istom periodu 2014. godine imali su rast od 3% ili 184 miliona KM i sa 30. 06. 2014. godine iznosili su 6,4 milijarde KM.

Kreditne obaveze koje iznose jednu milijardu KM, u prvoj polovini 2014. godine zabilježili su pad od 4,3% ili 45 miliona KM i smanjenje njihovog učešća u strukturi pasive sa 6,7%, koliko je iznosilo na kraju 2013. godine, na 6,4% sa 30. 06. 2014. godine. U posljednje tri godine, zbog uticaja

finansijske i ekonomske krize, banke su se znatno manje zaduživale u inostranstvu, a plaćanjem dospjelih obaveza ovi izvori su smanjeni za više od 50% (na kraju 2008. godine iznosili su 2,18 milijardi KM). Evidentno je da je finansijska podrška matičnih grupacija značajno reducirana, tako da će se kreditni rast u narednom periodu u F BiH više bazirati na rastu domaćih izvora finansiranja.

U prvoj polovini 2014. godine ukupan kapital povećan je za 3% ili 72 miliona KM, jednim dijelom po osnovu dobiti tekućeg perioda a drugi razlog je povećanje dioničkog kapitala po osnovu izvršenih dokapitalizacija i sa 30. 06. 2014. godine iznosio je 2,4 milijarde KM.

Regulatorni kapital na dan 30. 06. 2014. godine iznosio je 2,3 milijarde KM i na istom je nivou kao i na kraju 2013. godine.

Jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala banaka jeste koeficijent adekvatnosti kapitala. Ovaj koeficijent je na nivou bankarskog sektora sa 30. 06. 2014. godine iznosio 17,7%, što je za 0,3 procentna poena manje u odnosu na kraj 2013. godine, ali je i dalje znatno više od zakonskog minimuma (12%) i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sistema.

Na nivou bankarskog sistema u F BiH u prvoj polovini 2014. godine ostvaren je pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 85,3 miliona KM. Pozitivan finansijski rezultat od 94,7 miliona KM ostvarilo je 16 banaka, a gubitak u poslovanju u iznosu od 9,4 miliona KM iskazan je kod jedne banke.

II POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BIH

1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA

1.1. Status, broj i poslovna mreža

Na dan 30. 06. 2014. godine u Federaciji BiH bankarsku dozvolu imalo je 17 banaka. Broj banaka je isti kao i 31. 12. 2013. godine. Posebnim zakonom regulirano je osnivanje i rad Razvojne banke Federacije BiH Sarajevo, koja je pravni sljednik Investicijske banke Federacije BiH d.d. Sarajevo, od 01.07.2008. godine.

U prvih šest mjeseci 2014. godine nije bilo bitnijeg širenja mreže organizacionih dijelova banaka. Finansijska kriza je osnovni uzrok manjeg obima u nastavljanju trenda širenja. Banke su vršile reorganizaciju svoje mreže organizacionih dijelova tako što su u većoj mjeri vršile promjene organizacionog oblika, organizacione pripadnosti ili adrese u sjedištu postojećih organizacionih dijelova, ali i spajanje i ukidanje nekih organizacionih dijelova, a sve u cilju racionalizacije poslovanja i smanjenja troškova poslovanja. Ovakvih promjena kod banaka iz Federacije BiH bilo je ukupno 38 (32 promjene na teritoriji Federacije BiH i šest na teritoriji Republike Srpske): osnovano je devet novih organizacionih dijelova, 15 je ukinuto, a kod 14 su bile promjene.

Sa navedenim promjenama, banke iz Federacije BiH su sa 30. 06. 2014. godine imale ukupno 573 organizaciona dijela, što je u odnosu na 31. 12. 2013. godine manje za 1,3%.

Šest banaka iz Republike Srpske imale su 32 organizaciona dijela u Federaciji BiH, što je više za 18,5% u odnosu na 31. 12. 2013. godine (27).

Sa 30. 06. 2014. godine sedam banaka iz Federacije BiH imale su 48 organizacionih dijelova u Republici Srpskoj, a osam banaka je imalo 11 organizacionih dijelova u Brčko Distriktu.

Dozvolu za obavljanje međubankarskih transakcija u unutrašnjem platnom prometu 30. 06. 2014. godine imale su sve banke, a osigurane depozite imalo je 16 banaka.

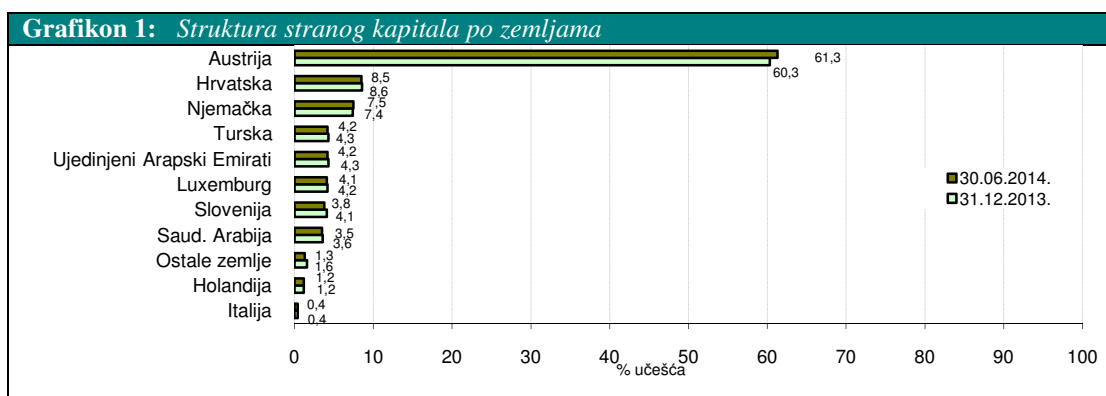
1.2. Struktura vlasništva

Struktura vlasništva nad bankama¹ sa 30. 06. 2014. godine, ocjenjena na osnovu raspoloživih informacija i uvida u samim bankama, je sljedeća:

- U privatnom i pretežno privatnom vlasništvu 16 banaka (94,1%)
- U državnom i pretežno državnom vlasništvu² 1 banka (5,9%)

Od 16 banaka u pretežno privatnom vlasništvu, šest banaka je u većinskom vlasništvu domaćih pravnih i fizičkih osoba (rezidenata), dok je 10 banaka u većinskom stranom vlasništvu.

Ako se analizira samo strani kapital, po kriteriju zemlje porijekla dioničara, sa 30. 06. 2014. godine stanje je neznatno promijenjeno u odnosu na kraj 2013. godine: najveće učešće stranog kapitala od 61,3% imaju dioničari iz Austrije, slijedi učešće dioničara iz Hrvatske od 8,5%, te Njemačke od 7,5%. Ostale zemlje imale su pojedinačno učešće manje od 5%.

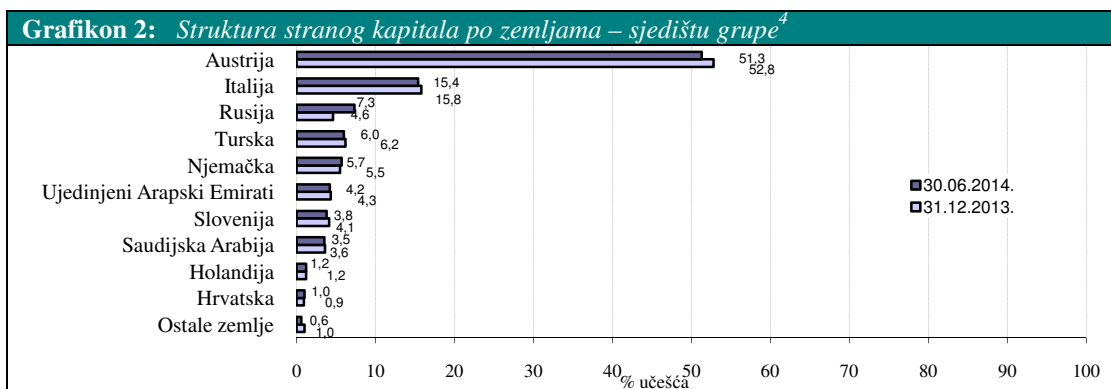

Međutim, ako se uzmu u obzir kapitalne veze, struktura stranog kapitala može se promatrati i po kriteriju zemlje sjedišta majke-matice, odnosno grupe u čijem su većinskom vlasništvu (direktno ili indirektno preko članica iz grupe) banke u Federaciji BiH. Prema ovom kriteriju stanje je takođe neznatno promijenjeno u odnosu na kraj 2013. godine: učešće bankarskih grupa i banaka iz Austrije iznosi 51,3%, slijede italijanske banke s učešćem od 15,4%, a učešće kapitala iz Rusije³, u jednoj banci u F BiH, nakon dokapitalizacije u II kvartalu, povećano je sa 4,6% na 7,3%, što je i najznačajnija promjena u posmatranom periodu. Ostale zemlje su imale pojedinačno učešće manje od 7%.

¹ Kriterij podjele banaka je vlasništvo na dioničkom kapitalu banaka.

² Državno vlasništvo se odnosi na domaći državni kapital BiH.

³ Ruska banka Sberbank kupila je u 2012. godini Volksbank International iz Austrije, u čijem je vlasništvu bila Volksbank BH d.d. Sarajevo.

Struktura vlasništva može se promatrati i s aspekta finansijskih pokazatelja, odnosno prema vrijednosti ukupnog kapitala⁵.

-u 000 KM-

Tabela 1: Struktura vlasništva prema ukupnom kapitalu

BANKE	31.12.2012.		31.12.2013.		30.06.2014.		INDEKS	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Državne banke	51.114	2%	51.618	2%	52.029	2%	101	101
Privatne banke	2.166.261	98%	2.256.327	98%	2.327.675	98%	105	103
U K U P N O	2.217.375	100%	2.307.945	100%	2.379.704	100%	105	103

U prvoj polovini 2014. godine ukupan kapital povećan je za 3% ili 72 miliona KM, najvećim dijelom po osnovu dobiti iz tekućeg poslovanja, te dokapitalizacije u jednoj banci u iznosu od 29 miliona KM.

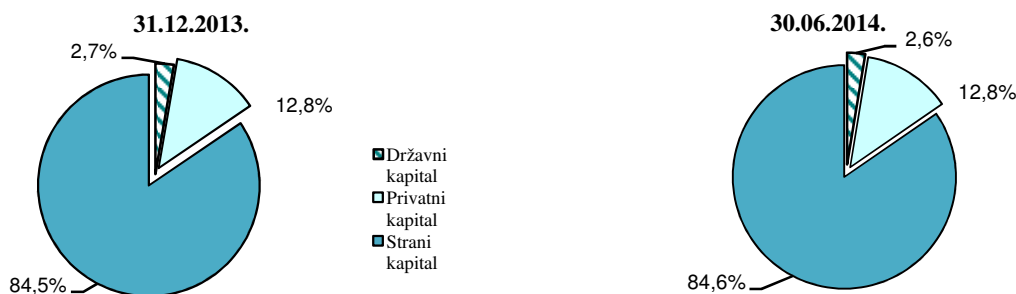
Posmatrano kroz učešće državnog, privatnog i stranog kapitala u dioničkom kapitalu banaka dobije se detaljnija slika o strukturi vlasništva kapitala banaka u Federaciji BiH.

- u 000 KM-

Tabela 2: Struktura vlasništva prema učešću državnog, privatnog i stranog kapitala

DIONIČKI KAPITAL	31.12.2012.		31.12.2013.		30.06.2014.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Državni kapital	33.096	2,8	32.364	2,7	32.364	2,6	98	100
Privatni kapital (rezidenti)	164.603	13,7	153.549	12,8	158.623	12,8	93	103
Strani kapital (nerezidenti)	1.003.907	83,5	1.017.822	84,5	1.046.942	84,6	101	103
U K U P N O	1.201.606	100,0	1.203.735	100,0	1.237.929	100,0	100	103

Grafikon 3: Struktura vlasništva (dionički kapital)

⁴ Pored zemalja sjedišta matice-grupacije čije su članice banke iz F BiH, uključene su i zemlje iz kojih su svi ostali strani dioničari banaka iz F BiH.

⁵ Iz bilansa stanja po shemi FBA: počev od 31.12.2011. godine, pored dioničkog kapitala, emisijonog ažia, neraspoređene dobiti i rezervi, i ostalog kapitala (finansijski rezultat tekućeg perioda), u ukupan kapital se uključuju i rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti.

Dionički kapital banaka u Federaciji BiH u prvih šest mjeseci 2014. godine je veći za 34,2 miliona KM ili za 2,8% u odnosu na 31. 12. 2013. godine. Dionički kapital je povećan za 4,9 miliona KM u jednoj banci, nakon ukidanja naloga FBA za isključenje navedenog iznosa iz kapitala, te dokapitalizacijom u iznosu od 29,3 miliona KM u drugoj banci.

Analiza vlasničke strukture banaka s aspekta dioničkog kapitala detaljnije pokazuje promjene i trendove u bankarskom sistemu FBiH, i to u promjeni strukture vlasništva.

Udio državnog u ukupnom dioničkom kapitalu sa 30. 06. 2014. godine iznosi 2,6% i niži je za 0,1 indeksni poen u odnosu na 31.12.2013. godine.

Učešće privatnog kapitala (rezidenata) u ukupnom dioničkom kapitalu iznosi 12,8% i isto je kao i 31. 12. 2013. godine posmatrano u relativnim pokazateljima. U apsolutnim pokazateljima, učešće je veće za 5,1 milion KM neto, zbog ukidanja naloga FBA za isključenje iznosa od 4,9 miliona KM iz kapitala jedne banke, te zbog izmjene i povećanja strukture nakon trgovanja u iznosu od 217 hiljada KM neto.

Učešće privatnog kapitala (nerezidenata) u ukupnom dioničkom kapitalu povećano je za 0,1procentni poen (sa 84,5% na 84,6%), posmatrano u relativnim pokazateljima. U apsolutnim pokazateljima, učešće je povećano za 29,3 miliona KM dokapitalizacijom u jednoj banci, a smanjeno izmjenom i smanjenjem strukture nakon trgovanja u iznosu od 217 hiljada KM neto.

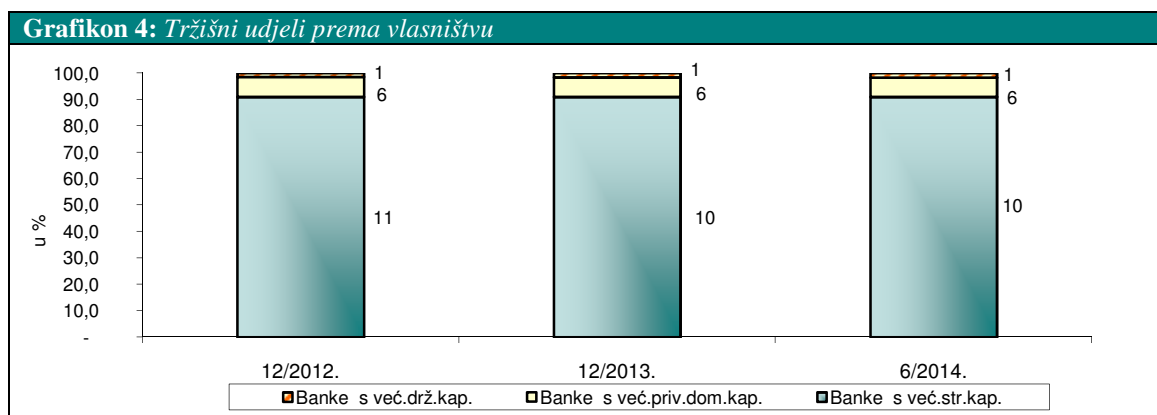
Tržišni udio banaka u većinskom stranom vlasništvu sa 30. 06. 2014. godine, kao i na kraju 2013. godine, iznosio je visokih 91,0%, banaka s većinskim domaćim privatnim kapitalom 7,3%, a banaka s većinskim državnim kapitalom 1,7%.

- u % -

Tabela 3: Tržišni udjeli banaka prema vrsti vlasništva (većinskom kapitalu)

BANKE	31.12.2012.			31.12.2013.			30.06.2014.		
	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Banke s većinskim državnim kapitalom	1	2,3	1,4	1	2,2	1,6	1	2,2	1,7
Banke s većinskim privatnim domaćim kap.	6	10,5	7,6	6	9,2	7,4	6	8,6	7,3
Banke s većinskim stranim kapitalom	11	87,2	91,0	10	88,6	91,0	10	89,2	91,0
U K U P N O	18	100,0	100,0	17	100,0	100,0	17	100,0	100,0

Grafikon 4: Tržišni udjeli prema vlasništvu

1.3. Kadrovi

U bankama u F BiH na dan 30. 06. 2014. godine broj zaposlenih iznosio je 6.996, od toga u bankama s većinskim državnim kapitalom 3%, a u privatnim 97%.

Tabela 4: Zaposleni u bankama FBiH								
BANKA	BROJ ZAPOSLENIH						INDEKS	
	31.12.2012.		31.12.2013.		30.06.2014.		3/2	4/3
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Državne banke	183	3%	200	3%	195	3%	109	98
Privatne banke	6.947	97%	6.851	97%	6.801	97%	99	99
UKUPNO	7.130	100%	7.051	100%	6.996	100%	99	99
Broj banaka	18		17		17		94	100

Tabela 5: Kvalifikaciona struktura zaposlenih									
STEPEN STRUČNE SPREME	BROJ ZAPOSLENIH						INDEKS		
	31.12.2012.		31.12.2013.		30.06.2014.		4/2	6/4	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Visoka stručna sprema	3.479	48,8%	3.673	52,1%	3.710	53,0%	106	101	
Viša stručna sprema	667	9,3%	601	8,5%	596	8,5%	90	99	
Srednja stručna sprema	2.949	41,4%	2.750	39,0%	2.662	38,1%	93	97	
Ostali	35	0,5%	27	0,4%	28	0,4%	77	104	
UKUPNO	7.130	100,0%	7.051	100,0%	6.996	100,0%	99	99	

U prvoj polovini 2014. godine broj zaposlenih neznatno je smanjen (za 55 ili 0,8%). Trend poboljšanja kvalifikacione strukture zaposlenih kroz povećanje učešća zaposlenih s visokom stručnom spremom je nastavljen i u prvoj polovini 2014. godine, najviše kao rezultat smanjenja broja zaposlenih sa srednjom stručnom spremom za 1% ili 88 radnika.

Jedan od pokazatelja koji utiče na ocjenu performansi pojedinačne banke i bankarskog sistema je efikasnost zaposlenih, iskazan kao omjer aktive i broja zaposlenih, odnosno iznos aktive po zaposlenom. Veći omjer je pokazatelj bolje efikasnosti poslovanja i banke i ukupnog sistema.

Tabela 6: Aktiva po zaposlenom									
BANKE	31.12.2012.			31.12.2013.			30.06.2014.		
	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.
Državne	183	209.971	1.147	200	241.605	1.208	195	267.513	1.372
Privatne	6.947	14.780.795	2.128	6.851	15.204.945	2.220	6.801	15.154.130	2.228
UKUPNO	7.130	14.990.766	2.102	7.051	15.446.550	2.191	6.996	15.421.643	2.204

Na kraju posmatranog perioda na nivou bankarskog sistema na svakog zaposlenog je dolazilo 2,2 miliona KM aktive, što je skoro isto kao i na kraju 2013. godine.

Tabela 7: Aktiva po zaposlenom po grupama				
Aktiva (000 KM)	31.12.2012.		31.12.2013.	
	Broj banaka		Broj banaka	
do 1.000	3		1	
1.000 do 2.000	10		8	
2.000 do 3.000	4		7	
Preko 3.000	1		1	
UKUPNO	18		17	

Analitički pokazatelji za pojedinačne banke kreću se u rasponu od 950 hiljada KM do 3,7 miliona KM aktive po zaposlenom. Pet banaka ima ovaj pokazatelj bolji od istog za bankarski sektor, a kod tri najveće banke u sistemu prelazi iznos od 2,4 miliona KM.

2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA BANAKA

Kontrola banaka putem izvještaja obavlja se korištenjem izvještaja propisanih od strane FBA i izvještaja drugih institucija, koji čine bazu podataka utemeljenu na tri izvora:

- 1) Informacije o bilansu stanja za sve banke koji se dostavlja mjesečno, sa dodatnim priložima tromjesečno, koji sadrže detaljnije informacije o novčanim sredstvima, kreditima, depozitima i vanbilansnim stavkama, te osnovne statističke podatke,
- 2) Informacije o solventnosti banaka, podaci o kapitalu i adekvatnosti kapitala, klasifikaciji aktive, koncentracijama određenih vrsta rizika, poziciji likvidnosti, izloženosti deviznom riziku, kamatnim stopama na kredite i depozite, a na osnovu izvještaja propisanih od strane FBA,
- 3) Informacije o rezultatima poslovanja banaka (bilans uspjeha po shemi FBA) i izvještaji o novčanim tokovima, koji se dostavljaju FBA tromjesečno.

Osim navedenih standardiziranih izvještaja, bazu podataka čine i informacije dobivene na osnovu dodatnih izvještajnih zahtjeva postavljenih od strane FBA, u cilju što kvalitetnijeg praćenja i analize poslovanja banaka, zatim izvještaji o reviziji finansijskih izvještaja banaka urađeni od strane vanjskog neovisnog revizora, kao i svi ostali podaci relevantni za ocjenu performansi svake pojedinačne banke i bankarskog sistema u cjelini.

U skladu sa odredbama Zakona o početnom bilansu stanja banaka, banke sa većinskim državnim kapitalom obavezne su izvještavati FBA na bazi „punog“ bilansa stanja raščlanjenog na: pasivni, neutralni i aktivni podbilans. U cilju dobivanja realnih pokazatelja poslovanja banaka u Federaciji BiH u nastavku će se analiza bankarskog sistema temeljiti na pokazateljima iz aktivnog podbilansa banaka s većinskim državnim kapitalom⁶.

2.1. Bilans stanja

Bilansna suma bankarskog sektora na kraju prve polovine 2014. godine iznosila je 15,4 milijarde KM, što je manje za 0,2% ili 25 miliona KM nego na kraju 2013. godine. Promjene u bilansnoj sumi, kao i ključnim bilansnim kategorijama (kreditima, depozitima, kreditnim obavezama, kapitalu, te posljedično novčanim sredstvima) su neznatne, tako da se može reći da je već duži period, zbog uticaja finansijske i ekonomske krize, prisutna stagnacija. Ključni pokazatelji poslovanja bankarskog sistema uglavnom, s manjim oscilacijama, u posljednje dvije godine održavaju se na približno istom nivou.

---

⁶ Državne banke u “punom bilansu” iskazuju pasivne i neutralne stavke, koje će po izvršenju programa privatizacije preuzeti država. Sa 30.06.2014. godine kod jedne državne banke ove stavke su iznosile 644 miliona KM.

- 000 KM-

Tabela 8: Bilans stanja								
O P I S	31.12.2012.		31.12.2013.		30.06.2014.		INDEKS	
	IZNOS	Učešće %	IZNOS	Učešće %	IZNOS	Učešće %	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
A K T I V A (I M O V I N A) :								
Novčana sredstva	3.962.581	26,4	4.417.898	28,6	4.175.428	27,1	111	95
Vrijednosni papiri ⁷	548.467	3,7	562.513	3,6	590.501	3,8	103	105
Plasmani drugim bankama	78.522	0,5	51.960	0,3	54.501	0,4	66	105
Kreditni	10.666.124	71,1	10.852.400	70,3	11.090.580	71,9	102	102
Ispravka vrijed.	1.007.459	6,7	1.165.928	7,5	1.202.319	7,8	116	103
Kreditni- neto (kreditni minus isp.vrijed.)	9.658.665	64,4	9.686.472	62,8	9.888.261	64,1	100	102
Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	521.493	3,5	512.985	3,3	508.649	3,3	98	99
Ostala aktiva	221.038	1,5	214.722	1,4	204.303	1,3	97	95
UKUPNA AKTIVA	14.990.766	100,0	15.446.550	100,0	15.421.643	100,0	103	100
P A S I V A :								
O B A V E Z E								
Depoziti	10.961.001	73,1	11.523.849	74,6	11.412.639	74,0	105	99
Uzete pozajmice od drugih banaka	2.000	0,0	0	0,0	0	0,0	n/a	0
Obaveze po uzetim kreditima	1.141.561	7,6	1.039.381	6,7	994.186	6,5	91	96
Ostale obaveze	668.829	4,5	575.375	3,7	635.114	4,1	86	110
K A P I T A L								
Kapital	2.217.375	14,8	2.307.945	15,0	2.379.704	15,4	104	103
UKUPNO PASIVA (OBAVEZE I KAPITAL)	14.990.766	100,0	15.446.550	100,0	15.421.643	100,0	103	100

- 000 KM-

Tabela 9: Aktiva banaka prema vlasničkoj strukturi											
BANKE	31.12.2012.			31.12.2013.			30.06.2014.			INDEKS	
	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	8 (5/3)	9 (7/5)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	8 (5/3)	9 (7/5)	
Državne	1	209.971	1%	1	241.605	2%	1	267.513	2%	115	111
Privatne	17	14.780.795	99%	17	15.204.945	98%	16	15.154.130	98%	103	100
UKUPNO	18	14.990.766	100%	18	15.446.550	100%	17	15.421.643	100%	103	100

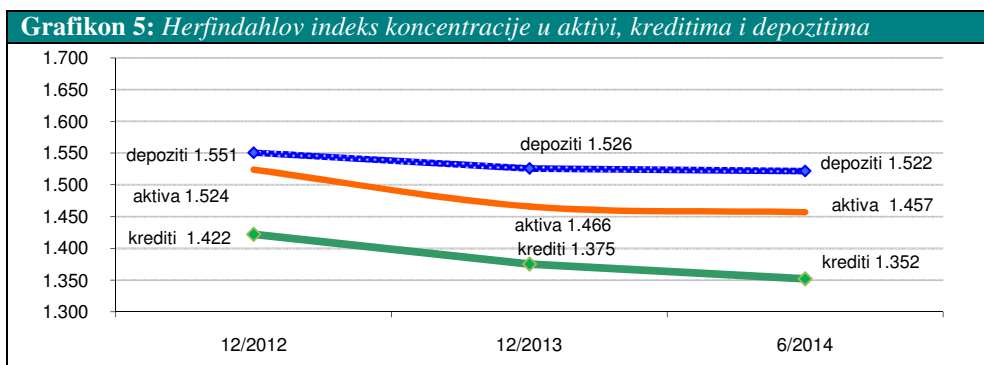
Kod većine banaka (10) aktiva je veća nego na kraju 2013. godine, dok je kod preostalih banaka aktiva smanjena. Dvije manje i jedna veća banka su zabilježile nešto veći rast aktive (10,7%, 12,7% i 7,1%), dok je značajniji pad (13,2%) zabilježen kod jedne velike banke.

Pokazatelj koncentracija u tri najznačajnija segmenta bankarskog poslovanja: u aktivi, kreditima i depozitima je vrijednost Herfindahlova indeksa⁸.

⁷ Vrijednosni papiri za trgovanje, raspoloživi za prodaju i v.p. koji se drže do dospijeća.

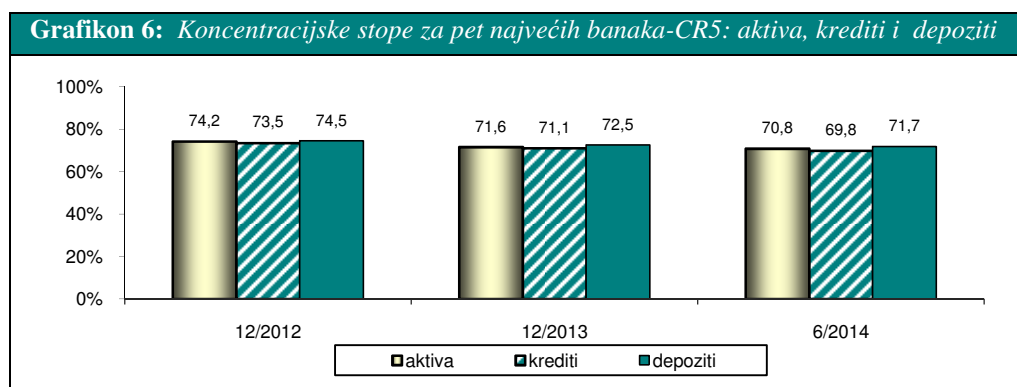
⁸ Naziva se još i Hirschmann-Herfindahlov indeks ili HHI, a izračunava se po formuli $HI = \sum_{j=1}^n (S_j)^2$,

a predstavlja zbir kvadrata procentnih udjela konkretne veličine (npr. aktive, depozita, kredita) svih tržišnih učesnika u sistemu. Treba napomenuti da indeks ne raste linearno, te da vrijednost od npr. 3000 ne znači da je koncentracija u sistemu 30%. U hipotetičnom slučaju postojanja samo jedne banke u sistemu, HHI bi bio maksimalnih 10000.

U 2014. godini Herfindahlov indeks koncentracije u sve tri relevantne kategorije (aktivima, kreditima i depozitima) je ostao skoro na istom nivou kao na kraju 2013. godine, tako da je sa 30. 06. 2014. godine za aktivu iznosio 1.457, kredite 1.352 i depozite 1.522 jedinice, što pokazuje umjerenu koncentraciju⁹.

Drugi pokazatelj koncentracije u bankarskom sistemu je omjer tržišne koncentracije, odnosno koncentracijska stopa¹⁰ (dalje CR), koja pokazuje ukupno učešće najvećih institucija u sistemu u odabranim relevantnim kategorijama: u aktivima, kreditima i depozitima. CR5 je, kao Herfindahlov indeks koncentracije, neznatno promijenjen i za tržišno učešće iznosio je 70,8%, kredite 69,8% i depozite sa 71,7%. U posljednje dvije godine vrijednost CR5 je blago smanjena u sve tri kategorije, ali je i dalje evidentna dominacija pet najvećih banaka u sistemu koje „drže“ između 70% i 72% tržišta, kredita i depozita.

Bankarski sektor može se analizirati i s aspekta nekoliko grupa, formiranih prema veličini aktive¹¹. Promjene u učešću u odnosu na kraj 2013. godine su neznatne, što je rezultat manjih promjena aktive kod većine banaka.

U sistemu i dalje dominiraju četiri najveće banke s ukupnim učešćem od 64,4%, od toga I grupa (dvije najveće banke u sistemu, s aktivom preko tri milijarde KM) ima učešće od 48,7%, a II grupa (dvije banke s aktivom između jedne i dvije milijarde KM) 15,7%. Učešće III grupe (četiri banke s aktivom između 500 miliona KM i jedne milijarde KM) je povećano je za 0,6 procentnih poena, odnosno na 21,3%, dok učešće IV najbrojnije grupe (osam banaka s aktivom između 100 i 500 miliona KM banaka) iznosi 13,8%. Jedna banka u posljednjoj V grupi (s aktivom manjom od 100 miliona KM) ima učešće od neznatnih 0,5%.

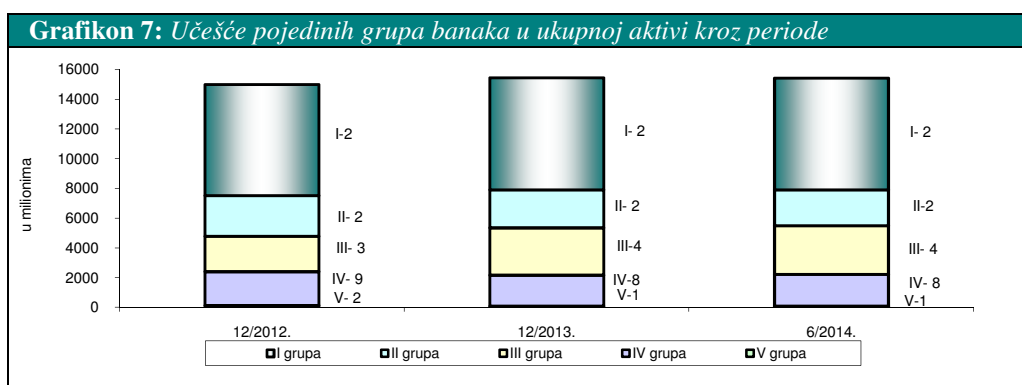
⁹ Ako je vrijednost HHI manja od 1000, smatra se da na tržištu nije prisutna koncentracija, za vrijednost indeksa između 1000 i 1800 jedinica na tržištu je prisutna umjerena koncentracija, a ako je vrijednost HHI iznad 1800, to je pokazatelj postojanja visoke koncentracije.

¹⁰ Engl.: concentration ratio (CR), označava se prema broju institucija koje se uključuju u izračun.

¹¹ Banke su podijeljene u pet grupa zavisno od veličine aktive.

U sljedećoj tabeli daje se pregled iznosa i učešća pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz periode (iznosi su u milionima KM).

Tabela 10: Učešće pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz periode										
IZNOS AKTIVE	31.12.2012.			31.12.2013.			30.06.2014.			
	Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka	
I- Preko 2.000	7.476	49,8	2	7.546	48,8	2	7.514	48,7	2	
II- 1000 do 2000	2.741	18,3	2	2.556	16,5	2	2.415	15,7	2	
III- 500 do 1000	2.379	15,9	3	3.195	20,7	4	3.289	21,3	4	
IV- 100 do 500	2.280	15,2	9	2.078	13,5	8	2.130	13,8	8	
V- Ispod 100	115	0,8	2	73	0,5	1	74	0,5	1	
UKUPNO	14.991	100,0	18	14.991	100,0	17	15.422	100,0	17	

Neznatno smanjenje bilansne sume od 0,2% ili 25 miliona KM, odnosno na nivo od 15,4 milijarde KM na kraju posmatranog perioda 2014. godine, najvećim dijelom rezultat je pada depozita za 1% ili 111 miliona KM, odnosno na nivo od 11,4 milijarde KM, kao i kreditnih obaveza za 4,3% ili 45 miliona KM, koje su sa 30. 06. 2014. godine iznosile cca jednu milijardu KM. S druge strane, ukupan kapital je imao rast od 3,1% ili 72 miliona KM, najvećim dijelom iz osnova ostvarene dobiti tekućeg perioda, te manjim dijelom zbog dokapitalizacije kod jedne banke. Na kraju prve polovine 2014. godine ukupan kapital je iznosio 2,4 milijarde KM.

Zbog navedenog pada depozita i kreditnih obaveza, zatim porasta portfolija vrijednosnih papira i skromnog kreditnog rasta, novčana sredstava smanjena su za 5,5% ili 242 miliona KM i sa 30. 06. 2014. godine iznosila su 4,2 milijarde KM.

Balgi rast kredita iz prvog kvartala 2014. godine (1% ili 104 miliona KM) nastavljen je i u II kvartalu (1% ili 135 miliona KM), što kumulativno rezultira stopom rasta za šest mjeseci 2014. godine od 2,2% ili 238 miliona KM, s napomenom da je stopa kreditnog rasta u prethodne dvije godine iznosila po 1,7%. Krediti su na kraju prve polovine 2014. godine iznosili 11,1 milijardu KM.

Ulaganja u vrijednosne papire bilježe rast od 5,0% ili 28 miliona KM (u 2013. godini rast je iznosio 2,6% ili 14 miliona KM) i sa 30. 06. 2014. godine iznose 591 milion KM, što je učešće u aktivi od svega 3,8%.

Portfolio vrijednosnih papira raspoloživ za prodaju (mali dio se odnosi na portfolio za trgovanje), s rastom od 6,5% ili 25 miliona KM, iznosio je 407 miliona KM, a vrijednosni papiri koji se drže do dospjeća povećani su sa 181 milion KM na 184 miliona KM. U oba portfolija nalaze se i vrijednosni papiri koje je emitovala Vlada F BiH¹² ukupne vrijednosti sa 30. 06. 2014. godine od 241 milion KM, te vrijednosni papiri emitenta Vlada Republike Srpske u iznosu od 25 miliona KM. Takođe, u

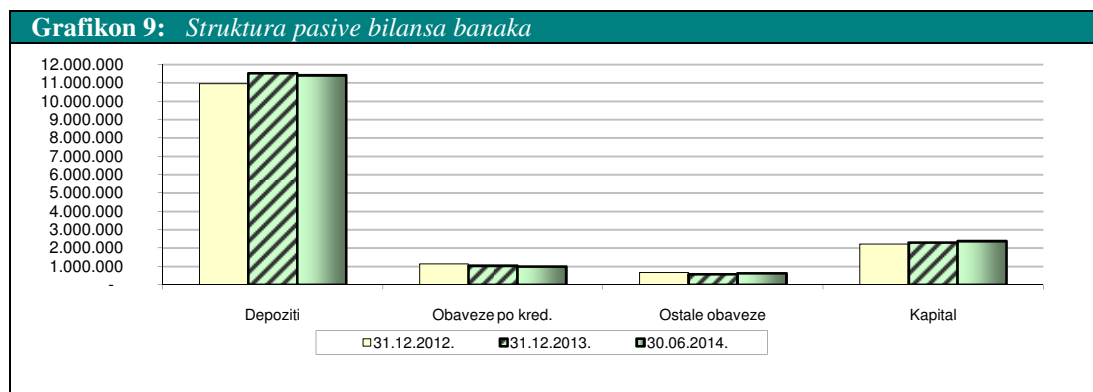
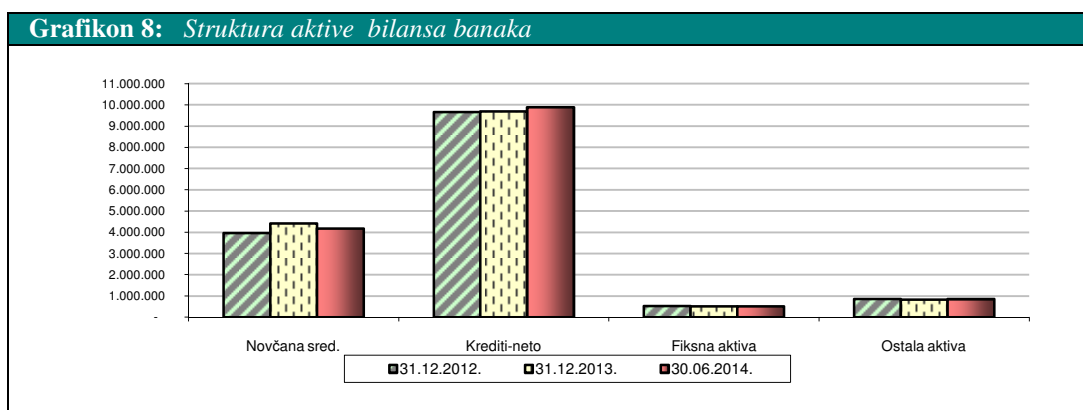
¹² Sve vrste vrijednosnih papira emitenta Vlada F BiH.

portfoliju za trgovanje nalaze se i dionice čiji su emitenti domaća preduzeća ukupno u iznosu od tri miliona KM. Preostali dio portfolija vrijednosnih papira u iznosu od cca 322 miliona KM odnosi se najvećim dijelom na obveznice država iz EU.

U prvoj polovini 2014. godine Vlada F BiH emitovala je sedam tranši trezorskih zapisa ukupne nominalne vrijednosti 130 miliona KM: u februaru 2014. godine nominalne vrijednosti 20 miliona KM, sa dospijecem u maju 2014. godine; u martu 2014. godine dvije tranše u iznosu po 20 miliona KM (dospijecem u junu 2014. godine); u aprilu dvije tranše od po 15 miliona KM sa dospijecem u oktobru 2014. godine, u maju tranšu u iznosu 20 miliona KM sa dospijecem u novembru 2014. godine, te u junu tranšu u iznosu 20 miliona KM, sa dospijecem u junu 2015. godine. Trezorski zapisi sa 30. 06. 2014. godine iznose 70 miliona KM, odnosno njihova knjigovodstvena vrijednost 69,8 miliona KM. Takođe, u portfeljima vrijednosnih papira banaka nalaze se i obveznice emitenta Vlade F BiH (emitovane u 2012. godini: prva u maju u iznosu od 80 miliona KM, rok dospijeca tri godine, druga u junu i augustu, ukupno 30 miliona KM, rok dospijeca pet godina, treća u septembru u iznosu od 20 miliona KM i s rokom dospijeca dvije godine, te u decembru 2013. godine 40 miliona KM i sa rokom dospijeca od tri godine kada su banke kupile obveznice u iznosu od 17,5 miliona KM) ukupne nominalne vrijednosti 140 miliona KM. Veći dio trezorskih zapisa i obveznica, knjigovodstvene vrijednosti 175 miliona KM klasificiran je u portfelj raspoloživ za prodaju, a ostatak u iznosu od 35 miliona KM u portfelj koji se drži do dospijeca.

Ako se ukupan portfelj vrijednosnih papira (591 milion KM) analizira prema izloženosti po zemljama, najveće je učešće od 45,6% BiH (na kraju 2013. godine 46,4%), zatim Rumunije 14,6%, Austrije 11,8%, Belgije 9,4% itd.

U sljedećim grafikonima data je struktura najznačajnijih pozicija bilansa banaka.

U strukturi pasive bilansa banaka depoziti su s iznosom od 11,4 milijarde KM i učešćem od 74,0% i dalje dominantan izvor finansiranja banaka u Federaciji BiH. Nakon daljeg blagog pada od 4,3%, učešće kreditnih obaveza koje iznose jednu milijardu KM, smanjeno je sa 6,7% na 6,4%, dok je učešće kapitala, koji je sa 30. 06. 2014. godine iznosio 2,4 milijarde KM, povećano sa 15,0% na 15,4%.

Struktura aktive, kao i izvora, imala je manje promjene vezane za dvije ključne imovinske stavke: povećanje učešća kredita sa 70,3% na 71,9% i smanjenje novčanih sredstava sa 28,6% na 27,1%.

- u 000 KM-

Tabela 11: Novčana sredstva banaka								
NOVČANA SREDSTVA	31.12.2012.		31.12.2013.		30.06.2014.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Gotov novac	411.726	10,4	431.592	9,8	425.916	10,2	105	99
RR kod CB BiH	2.130.626	53,8	2.622.277	59,4	2.518.829	60,3	123	96
Računi kod depoz.inst.u BiH	1.930	0,0	25.181	0,5	62.292	1,5	1305	247
Računi kod depoz.inst.u inostr.	1.417.857	35,8	1.338.347	30,3	1.168.178	28,0	94	87
Novč. sred. u procesu naplate	442	0,0	501	0,0	213	0,0	113	43
UKUPNO	3.962.581	100,0	4.417.898	100,0	4.175.428	100,0	111	95

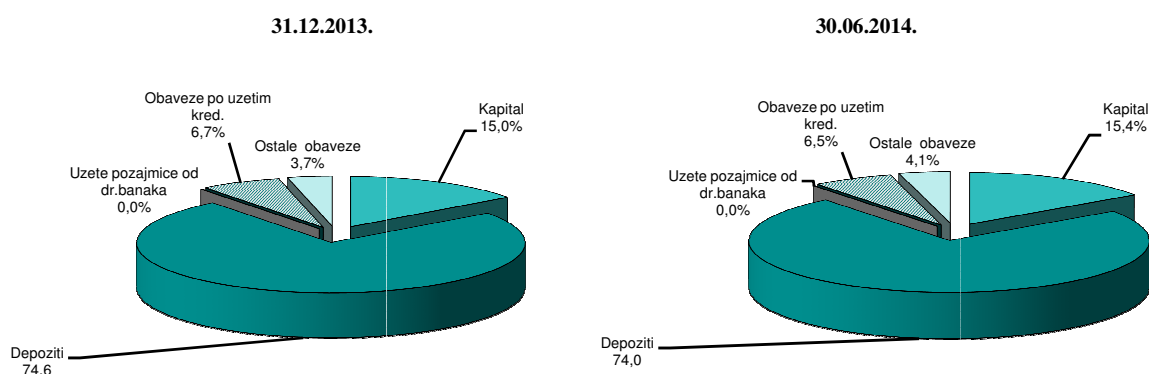
Dvije najvažnije stavke novčanih sredstava: na računu rezervi kod CB BH i na računima banaka u inostranstvu, u prvoj polovini 2014. godine bilježe smanjenje. Novčana sredstva banaka na računu rezervi kod CB BiH smanjena su za 4% ili 103 miliona KM i sa 30. 06. 2014. godine iznosila su 2,5 milijardi KM ili 60,3% ukupnih novčanih sredstava (na kraju 2013. godine 59,4%). Sredstva banaka na računima kod depozitnih institucija u inostranstvu, imala su pad od 13% ili 170 miliona KM i iznosila su 1,2 milijarde KM ili 28,0% ukupnih novčanih sredstava (na kraju 2013. godine 30,3%). Banke su u trezoru i blagajnama, nakon smanjenja od 1% ili šest miliona KM, sa 30. 06. 2014. godine imale gotovog novca u iznosu od 426 miliona KM, što je 10,2% ukupnih novčanih sredstava.

Navedena kretanja imala su uticaj na promjenu valutne strukture novčanih sredstava: učešće domaće valute u posmatranom periodu povećano je sa 66,4% na 69,0%, a za istu promjenu je smanjeno učešće sredstava u stranoj valuti.

2. 1. 1. Obaveze

Struktura pasive (obaveze i kapital) u bilansu stanja banaka sa 30. 06. 2014. godine daje se u sljedećem grafikonu:

Grafikon 10: Struktura pasive banaka

U posmatranom periodu učešće depozita (74,0%), kao najznačajnijeg izvora finansiranja banaka, je smanjeno za 0,6 procentnih poena, dok je učešće kreditnih obaveza, drugog po visini izvora, smanjeno za 0,2 procentna poena (6,5%).

Smanjenje učešća depozita rezultat je njihovog pada u prvoj polovini 2014. godine za 1% ili 111 miliona KM, sa 30. 06. 2014. godine iznosili su 11,4 milijarde KM, te su i dalje najveći izvor finansiranja banaka u Federaciji BiH. Treba napomenuti da su u januaru 2014. godine BiH doznačena sredstva VI tranše po osnovu stand-by aranžmana sa MMF u iznosu od 61,7 miliona KM (u 2013. godini doznačeno je cca 163 miliona KM, a u 2012. godini 153 miliona KM).

Drugi po visini izvor su kreditna sredstva u iznosu od jedne milijarde KM, koje su banke dobile najvećim dijelom zaduživanjem kod stranih finansijskih institucija. U posljednje tri godine, zbog uticaja finansijske i ekonomske krize, banke su se znatno manje zaduživale u inostranstvu, a plaćanjem dospjelih obaveza ovi izvori su smanjeni za više od 50% (na kraju 2008. godine iznosili su 2,18 milijardi KM). U 2012. godini pad je iznosio 13,5% ili 178 miliona KM, u 2013. godini 9% ili 102 miliona KM, a u prvoj polovini 2014. godine 4,3% ili 45 miliona KM. Ako se kreditnim obavezama dodaju i subordinirani krediti u iznosu od 167 miliona KM, koje su banke povukle u cilju jačanja kapitalne osnove i adekvatnosti kapitala, ukupna kreditna sredstva u izvorima imaju učešće od 7,5%.

Banke su sa 30. 06. 2014. godine imale najveće obaveze prema sljedećim kreditorima (šest od ukupno 33), na koje se odnosi 76% ukupnih kreditnih obaveza: European Investment Bank (EIB), TC ZIRAAT BANKASI A.S. (Turska), UniCredit Bank Austria AG, European fund for Southeast Europe (EFSE), EBRD i Svjetska banka - World Bank.

Kapital je sa 30. 06. 2014. godine iznosio 2,4 milijarde KM, što je za 3,1% ili 72 miliona KM više nego na kraju 2013. godine, što se u najvećim dijelom odnosi na finansijski rezultat (dobit) ostvaren u prvoj polovini 2014. godine, te dokapitalizaciju kod jedne banke (29,3 miliona KM).

Prema dostavljenim podacima banaka, od ukupnog iznosa depozita na kraju posmatranog perioda samo se 5,9% odnosi na depozite prikupljene u organizacionim dijelovima banaka iz Federacije BiH u Republici Srpskoj i Brčko Distriktu.

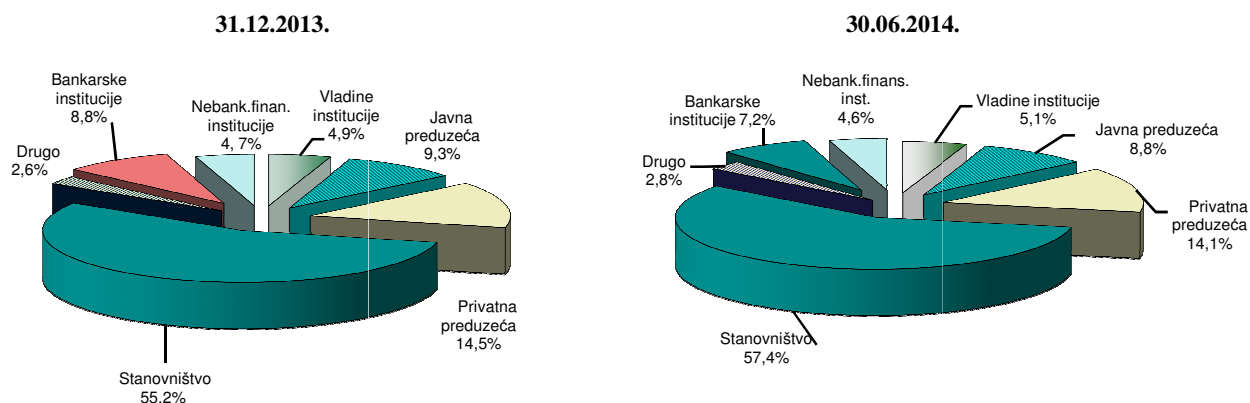
- u 000 KM-

Tabela 12: Sektorska struktura depozita¹³

SEKTORI	31.12.2012.		31.12.2013.		30.06.2014.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vladine institucije	682.313	6,2	565.533	4,9	575.882	5,1	83	102
Javna preduzeća	1.090.870	10,0	1.076.527	9,3	1.006.664	8,8	99	94
Privatna preduzeća i druš.	1.501.232	13,7	1.668.034	14,5	1.612.847	14,1	111	97
Bankarske institucije	981.562	9,0	1.012.274	8,8	815.501	7,2	103	81
Nebankarske finans.instit.	493.689	4,5	535.915	4,7	529.623	4,6	109	99
Građani	5.933.071	54,1	6.366.218	55,2	6.552.483	57,4	107	103
Ostalo	278.264	2,5	299.348	2,6	319.639	2,8	108	107
UKUPNO	10.961.001	100,0	11.523.849	100,0	11.412.639	100,0	105	99

¹³ Podaci iz popratnog obrasca BS-D koji banke dostavljaju kvartalno uz bilans stanja po shemi FBA.

Grafikon 11: Sektorska struktura depozita

U prvoj polovini 2014. godine došlo je do manjih promjena u sektorskoj strukturi depozita, koje su najvećim dijelom rezultat pada depozita bankarskih institucija, privatnih i javnih preduzeća, te rasta depozita stanovništva.

Depoziti stanovništva imaju kontinuirani rast u posljednjih nekoliko godina, u prvoj polovini 2014. godine ostvaren je rast od 3% ili 186 miliona KM, a učešće u ukupnim depozitima povećano je sa 55,2% na 57,4%, tako da su depoziti ovog sektora i dalje najveći izvor finansiranja banaka. Analitički podaci pokazuju da je kod 15 od 17 banaka učešće depozita ovog sektora najveće, a kreće se u rasponu od 33% do 88%.

Drugi po visini i učešću sektorski izvor su depoziti privatnih preduzeća. Nakon porasta u 2013. godini od 11% ili 167 miliona KM, u prvoj polovini 2014. godine zabilježen je pad od 3% ili 55 miliona KM, dok je učešće smanjeno na 14,1% (- 0,4 procentna poena) i iznosili su 1,6 milijardi KM

Depoziti javnih preduzeća ostvarili su pad od 6% ili 70 miliona KM, sa 30. 06. 2014. godine iznosili su 1,0 milijardu KM ili 8,8% ukupnih depozita.

Depoziti bankarskih institucija su od kraja 2007. godine pa sve do III kvartala 2011. godine bili po visini drugi sektorski izvor u depozitnom potencijalu banaka. Trend rasta bio je prisutan do sredine 2009. godine, kada su dostigli najveći iznos od 2,3 milijarde KM i učešće od 21,4% u ukupnim depozitima. Nakon toga, pod uticajem krize, smanjenog obima kreditiranja i viška likvidnosti, dolazi do povlačenja depozitnih sredstava matičnih grupacija, što rezultira i padom učešća. Depoziti ovog sektora smanjeni su u posljednje 4,5 godine (od kraja 2009. godine do 30.06.2014. godine) za cca 60% ili 1,3 milijarde KM. Negativna kretanja u nivou sredstava ovog sektora u prethodnim godinama najvećim dijelom su rezultat smanjenja zaduženosti, odnosno povrat sredstava grupacijama u čijem su vlasništvu banke u F BiH.

U prvoj polovini 2014. godine depoziti bankarskih institucija smanjeni su za visokih 19% ili 197 miliona KM i sa 30. 06. 2014. godine iznosili su 816 miliona KM, što je uticalo na pad učešća u ukupnim depozitima sa 8,8% na 7,1%. Ova sredstva su za 179 miliona KM manja od kreditnih obaveza, koje su, nakon depozita, drugi po značaju izvor finansiranja banaka u F BiH. Iz navedenih podataka može se zaključiti da je zaduživanje banaka iz F BiH u inostranstvu značajno smanjeno, posebno depozitna sredstva matičnih grupacija, s napomenom da cca 180 miliona KM ili 24% oročenih depozita iz grupacije ima dospjeće do kraja 2014. godine. S obzirom da je isti trend smanjenja prisutan i kod kreditnih obaveza, banke se ponovo suočavaju s problemom održavanja ročne usklađenosti, što je uzrokovano nepovoljnom ročnošću domaćih depozitnih sredstava, zbog čega moraju u narednom periodu osigurati kvalitetnije izvore po ročnosti, kako bi se nastavio trend rasta kreditnih plasmana.

Treba istaći da se 93% ili 760 miliona KM depozita bankarskih institucija odnosi na depozite banaka iz grupacije (uglavnom dioničara). Finansijska podrška grupacije prisutna je u devet banaka u F BiH, s napomenom da je ipak koncentrisana u pet velikih banaka (94%). Na ovaj način u ranijem periodu banke u većinskom stranom vlasništvu imale su finansijsku podršku i osiguran priliv novih sredstava za finansiranje od strane grupe čije su članice. Ako se ovim sredstvima dodaju i kreditne obaveze i subordinisani dugovi, finansijska podrška banaka iz grupacije je veća (kod 11 banaka), sa 30. 06. 2014. godine iznosi 1,15 milijardi KM ili 7,4% ukupne pasive bankarskog sektora, što je manje nego na kraju 2013. godine (1,3 milijarde KM ili 8,6% pasive). U ukupnim depozitima sredstva iz grupacije imaju učešće od 6,7% (na kraju 2013. godine učešće iznosilo 8,0%), a u ukupnim kreditnim obavezama 24,3% su kreditne obaveze prema grupaciji (učešće je manje za 1,8 procentnih poena). U odnosu na kraj 2013. godine ova sredstva su smanjena za 14,1% ili 188 miliona KM, najvećim dijelom po osnovu redovnih dospeljaca (depoziti su smanjeni za 17,6% ili 163 miliona KM, kreditne obaveze za 10,9% ili 29 miliona KM, dok su subordinirani krediti veći za 3,0% ili četiri miliona KM).

S obzirom da su zbog ekonomske krize kreditne aktivnosti banaka znatno smanjene, što je rezultiralo visokom likvidnošću, te dobrom kapitaliziranošću većine banaka u F BiH koje su u vlasništvu stranih bankarskih grupacija, već nekoliko godina prisutan je trend smanjenja izloženosti prema grupaciji iz kako u depozitnim izvorima, tako i u kreditnim, najvećim dijelom po osnovu redovnih plaćanja dospeljelih obaveza. Zbog nepovoljnih dešavanja u ekonomijama zemalja iz kojih su vlasnici banaka iz F BiH i problema s kojima se suočavaju te zemlje, a posljedično i finansijski sistemi i bankarske grupacije, kao i mjere koje je država Austrija poduzela u cilju jačanja održivosti poslovnih modela velikih međunarodnih aktivnih austrijskih banaka, a time i očuvanja kreditnog rejtinga zemlje¹⁴, evidentno je da je finansijska podrška matičnih grupacija značajno reducirana, tako da će se kreditni rast u narednom periodu u F BiH morati više finansirati iz rasta domaćih izvora. Posebno treba istaći da su depozitna sredstva koje neke banke dobiju od matičnih grupacija, u posljednje dvije godine najvećim dijelom kratkoročnog dospeljaca (od mjesec do godinu dana) i u funkciji su održavanja ročne uskađenosti u okviru propisanih limita, te zato ne predstavljaju kvalitetan izvor za dugoročno finansiranje.

U uvjetima krize i otežanog pristupa tržištu novca i novim sredstvima, rasta likvidnosnog rizika kao rezultata pogoršanja naplativosti kredita i rasta nenaplativih potraživanja, nezadovoljavajuće ročne strukture domaćih depozitnih izvora, očekivanog daljeg smanjenja stranih izvora finansiranja, problem nepovoljne ročne strukture izvora finansiranja, primarno depozita, kao i njihovog rasta, u narednom periodu biće u fokusu kod većine banaka.

Depoziti ostalih sektora su imali neznatne promjene u iznosu i učešću.

Valutna struktura depozita sa 30. 06. 2014. godine neznatno je promijenjena: depoziti u stranoj valuti (sa dominantnim učešćem EURO) u iznosu od 5,9 milijardi KM povećali su učešće sa 51,9% na 51,6%, a depoziti u domaćoj valuti iznosili su 5,5 milijardi KM, što je učešće od 48,4%.

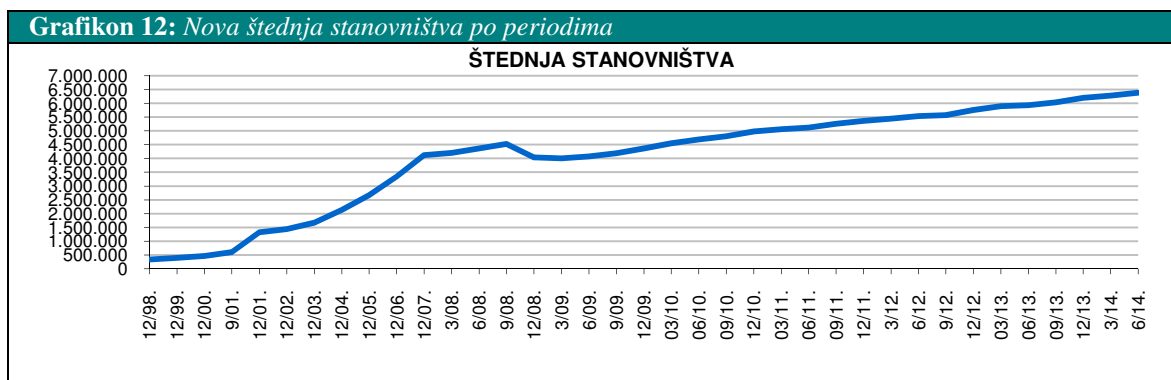
Struktura depozita prema porijeklu deponata na kraju prve polovine 2014. godine neznatno je promijenjena: sredstva rezidenata u iznosu od 10,3 milijarde KM imala su učešće 90,3% (+ 1,6 procentni poen), a depoziti nerezidenata iznosili su 1,1 milijardu KM, što je 9,7% ukupnih depozita. Depoziti rezidenata povećani su za 0,8% ili 85 miliona KM, a depoziti nerezidenata smanjeni su za 15,1% ili 197 miliona KM. Depoziti nerezidenata su u prethodne četiri godine imali kontinuirani pad, što je rezultat povlačenja, odnosno povrata depozita „majke“ ili članica grupacije, na koje se najvećim dijelom i odnose sredstva nerezidenata. Najveće učešće od 22,1% i nominalni iznos od 2,31 milijardu KM depoziti nerezidenata imali su na kraju 2008. godine.

¹⁴ Suština mjera je da je kreditna aktivnost supsidijara austrijskih banaka u centralnoj, istočnoj i jugoistočnoj Evropi (CESEE) uvjetovana pojačanim održivim finansiranjem iz domaćih izvora.

Štedni depoziti, kao najznačajniji segment depozitnog i finansijskog potencijala banaka, u 2014. godini imali su rast od 3,0% ili 184 miliona KM i sa 30. 06. 2014. godine iznosili su 6,4 milijarde KM.

Tabela 13: Nova štednja stanovništva po periodima

BANKE	I Z N O S (u 000 KM)			INDEKS	
	31.12.2012.	31.12.2013.	30.06.2014.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Državne	58.050	65.179	65.475	112	100
Privatne	5.698.300	6.135.693	6.319.231	108	103
UKUPNO	5.756.350	6.200.872	6.384.706	108	103

U dvije najveće banke nalazi se 58% štednje, dok devet banaka ima pojedinačno učešće manje od 2%, što iznosi 10,7% ukupnog štednje u sistemu.

Od ukupnog iznosa štednje 38% se odnosi na štedne depozite u domaćoj valuti, a 62% u stranoj.

Tabela 14: Ročna struktura štednih depozita stanovništva po periodima

BANKE	I Z N O S (u 000 KM)			INDEKS	
	31.12.2012.	31.12.2013.	30.06.2014.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Kratkoročni štedni depoziti	2.656.934	2.911.827	2.966.975	110	102
Dugoročni štedni depoziti	3.099.416	3.289.063	3.417.731	106	104
UKUPNO	5.756.350	6.200.890	6.384.706	108	103

Ročna struktura štednih depozita u odnosu na kraj 2013. godine neznatno je promijenjena rastom kratkoročnih depozita za 2% ili 55 miliona KM i dugoročnih za 4% ili 129 miliona KM, što je rezultiralo neznatnim rastom učešća dugoročnih depozita sa 53,0% na 53,5%.

Dugogodišnji kontinuirani rast i pozitivni trendovi u segmentu štednje u bankama u F BiH, rezultat su, s jedne strane, jačanja sigurnosti i stabilnosti ukupnog bankarskog sistema za što je od ključnog značaja postojanje funkcionalne, efektivne i efikasne bankarske supervizije koju provodi FBA, a s druge strane, postojanje sistema osiguranja depozita, čiji je osnovni cilj povećanje stabilnosti bankarskog, odnosno finansijskog sektora i zaštita štediša. U cilju očuvanja i jačanja povjerenja građana u sigurnost i stabilnost bankarskog sistema u BiH, u decembru 2008. godine iznos osiguranog depozita povećan je na 20.000 KM. Nakon toga pokrenuta je inicijativa za povećanje osiguranog depozita, tako da je od 01. 04. 2010. godine isti povećan na 35.000 KM. Posljednjom odlukom Upravnog odbora Agencije za osiguranje depozita BiH iz dvanaestog mjeseca 2013. godine limit osiguranog depozita povećan je sa dosadašnjih 35.000 KM na 50.000 KM, sa primjenom počev od 01.01.2014. godine. Sve poduzete aktivnosti usmjerene su na smanjenje utjecaja globalne ekonomske krize na bankarski i ukupni ekonomski sistem F BiH i BiH.

Sa 30. 06. 2014. godine ukupno 16 banaka iz Federacije BiH je uključeno u program osiguranja depozita (imaju licencu Agencije za osiguranje depozita u BiH). Jedna banka ne može aplicirati za prijem, jer ne ispunjava kriterijume koje je propisala Agencija za osiguranje depozita BH (zbog postojećeg kompozitnog ranga).

2.1.2. Kapital - snaga i adekvatnost

Kapital¹⁵ banaka u F BiH na dan 30. 06. 2014. godine iznosio je 2,3 milijarde KM.

-u 000 KM-

Tabela 15: Regulatorni kapital								
O P I S	31.12.2012.		31.12.2013.		30.06.2014.		INDEKS	
	1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)		
1.a.Osnovni kapital prije umanjenja	1.913.841		2.155.188		2.120.463		113	98
1.1. Dionički kapital-obične i trajne nekum.dion.	1.198.516		1.200.644		1.234.838		100	103
1.2. Iznos emisioh ažia	136.485		136.485		136.485		100	100
1.3.Rezerve i zadržana dobit	578.840		818.059		749.140		141	92
1.b.Odbitne stavke	191.304		294.629		195.501		154	66
1.1. Nepokriveni gubici iz ranijih godina	120.740		112.610		144.924		93	129
1.2. Gubitak iz tekuće godine	17.818		140.445		9.362		788	7
1.3. Trezorske dionice	156		156		81		100	52
1.4.. Iznos nematerijalne imovine	52.590		41.418		41.134		79	99
1. Osnovni kapital (1a-1b)	1.722.537	79%	1.860.559	80%	1.924.962	83%	108	103
2. Dopunski kapital	467.100	21%	457.047	20%	390.870	17%	98	86
2.1. Dion.kapital-trajne prior.kumul.dion.	3.090		3.091		3.091		100	100
2.2. Opće rezerve za kreditne gubitke	211.433		215.083		221.019		102	103
2.3. Iznos revidirane tekuće dobiti	67.243		71.984		0		107	N/a
2.4. Iznos subordinisanih dugova najviše do 50% iznosa osn.kap.	120.264		165.473		165.344		138	100
2.5. Stavke trajnog karaktera	65.070		1.416		1.416		2	100
3. Kapital (1 + 2)	2.189.637	100%	2.317.606	100%	2.315.832	100%	106	100
4. Odbitne stavke od kapitala	98.848		159.710		191.513		162	120
4.1. Ulozi banke u kap.dr.pravnih lica koji prelazi 5% osn.kap.	3.043		2.844		2.909		93	102
4.2. Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gub.po regulat.zahtjevu	95.720		156.866		188.604		164	120
4.3. Ostale odbitne stavke	85		0		0		N/a	N/a
5. Neto kapital (3- 4)	2.090.789		2.157.896		2.124.319		103	98

U prvoj polovini 2014. godine kapital¹⁶ je ostao na istom nivou, a promjene u osnovnom i dopunskom kapitalu su uticale na izmjenu strukture regulatornog kapitala.Osnovni kapital je povećan za 3% ili 64 miliona KM, dok je dopunski smanjen za 14% ili 66 miliona KM.

Rast osnovnog kapitala je najvećim dijelom po osnovu uključivanja (prenosa iz dopunskog u osnovni kapital) ostvarene dobiti za 2013. godinu. Nakon provođenja zakonske procedure donošenja i usvajanja odluka od strane skupštine banaka, ostvarena dobit u iznosu od 138 miliona KM raspoređena je na sljedeći način: 99% ili 136 miliona KM u osnovni kapital (zadržanu dobit i rezerve), dvije banke su dio dobiti u iznosu od 1,2 miliona rasporedile za djelimično pokriće ranijih gubitaka, dok su dvije banke donijele odluku o isplati dividende (ukupno 44 miliona KM). Na povećanje osnovnog kapitala uticala je i dokapitalizacija dvije banke u iznosu od 34 miliona KM.

Odbitne stavke (koje umanjuju osnovni kapital) su smanjene za 99 miliona KM, kao rezultat smanjenja po osnovu djelimičnog pokrića nepokrivenih gubitaka kod tri banke u iznosu od 108 miliona KM (od čega se na jednu banku odnosi 107 miliona KM) i povećanja po osnovu tekućeg gubitka od devet miliona KM.

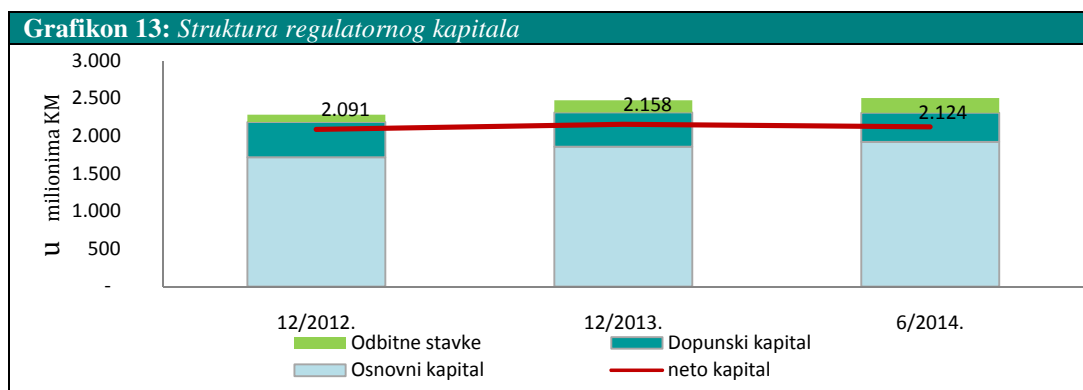
¹⁵ Regulatorni kapital definiran čl. 7, 8. i 9. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka i kapitalnoj zaštiti („Službene novine Federacije BiH”, broj 46/14).

¹⁶ Izvor podataka je kvartalni Izvještaj o stanju kapitala banaka (Obrazac 1-Tabela A), propisan Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka i kapitalnoj zaštiti.

Dopunski kapital je smanjen za 14% ili 66 miliona KM, a najveći uticaj je imao navedeni prenos revidirane dobiti u osnovni kapital, dok su opšte rezerve za kreditne gubitke povećane za šest miliona KM.

Izmjenom regulative od kraja 2011. godine u odbitne stavke od kapitala uključena je nova obračunska stavka: nedostajuće rezerve za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu (razlika između potrebnih regulatornih rezervi za kreditne gubitke po bilansnim i vanbilansnim stavkama¹⁷ i rezervi za kreditne gubitke formiranih iz dobiti), koja je sa 30. 06. 2014. godine iznosila 189 miliona KM, što je za 20% ili 32 miliona KM više nego na kraju 2013. godine (u 2013. godini ova stavka je povećana za 64% ili 61 milion KM).

U narednom grafikonu je data struktura regulatornog kapitala.

Neto kapital je, kao rezultat navedenih promjena, posebno negativnog uticaja povećanja iznosa nedostajućih RKG (20% ili 32 miliona KM), smanjen za 2% ili 34 miliona KM i sa 30. 06. 2014. godine iznosi 2,1 milijardu.

Adekvatnost kapitaliziranosti pojedinačnih banaka, odnosno ukupnog sistema, zavisi, s jedne strane, od nivoa neto kapitala, a s druge, od ukupnih ponderisanih rizika (rizikom ponderisane aktive i ponderisanog operativnog rizika).

U narednoj tabeli daje se struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika, odnosno koeficijenta konverzije za vanbilansne stavke.

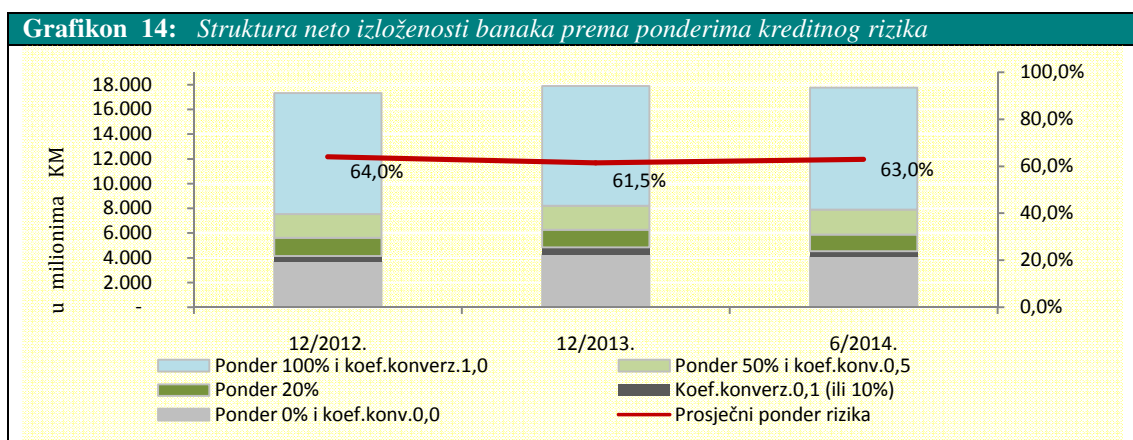
-u 000 KM-

Tabela 16: Struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika

O P I S	31.12.2012.	31.12.2013.	30.06.2014.	INDEKS		
	1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)
UKUPNA IZLOŽENOST (1+2):	17.310.579	17.893.904	17.751.800		103	99
1 Aktiva bilansa stanja	14.568.957	14.969.445	14.913.490		103	100
2. Vanbilansne pozicije	2.741.622	2.924.459	2.838.310		107	97
RASPORED PO PONDERIMA RIZIKA I KOEFICIJENTIMA KONVERZIJE						
Ponder 0%	3.647.306	4.198.260	4.068.153		115	97
Ponder 20%	1.460.689	1.424.069	1.341.781		97	94
Ponder 50%	53.155	33.110	21.978		62	66
Ponder 100%	9.407.807	9.314.006	9.481.578		99	102
Koef.konverzije 0,0	51.131	86.947	53.515		170	62
Koef.konverzije 0,1	449.627	550.966	414.952		123	75
Koef.konverzije 0,5	1.867.703	1.916.076	1.993.212		103	104
Koef.konverzije 1,0	373.161	370.470	376.631		99	102

¹⁷ Banka iskazuje potrebne regulatorne rezerve kada je ispravka vrijednosti (po MRS-u) manja od obračunatih regulatornih rezervi, što se utvrđuje na nivou pojedinačnog dužnika. Ovu metodologiju banke su počele primjenjivati sa 30. 06. 2012.godine.

RIZIK PONDERISANE AKTIVE I KREDITNIH EKVIVALENATA	11.078.498	10.998.977	11.175.653	99	102
Prosječni ponder rizika	64,0%	61,5%	63,0%	96	102

Ukupna neto izloženost banaka (prije primjene pondera), u prvoj polovini 2014. godine je smanjena za 1% ili 142 miliona KM, na što je više uticao pad vanbilansnih stavki (uglavnom stavke koje se ponderišu sa koeficijentima konverzije nula i 0,1) od bilansnih stavki (uglavnom stavke koje se ponderišu sa ponderom rizika 20%, potraživanja od banaka iz zemalja zone A). Iako su stavke aktive koje se ponderišu sa 0%, 20% i 50% smanjene, stavke koje se ponderišu sa 100% su blago povećane (2%), što je uticalo da i rizik ponderisane aktive i kreditnih ekvivalenata bude povećan (2%), kao i prosječni ponder rizika koji je povećan sa 61,5% na 63%.

Isti smjer kretanja imao je ponderisani operativni rizik (POR), koji je također neznatno povećan i iznosi 982 miliona KM. Sve to je rezultiralo blagim povećanjem iznosa ukupnih ponderisanih rizika (1,5%).

Sa 30. 06. 2014. godine učešće ponderisane aktive izložene kreditnom riziku iznosilo je 92%, a operativnom riziku 8%.

Stopa kapitaliziranosti banaka, izražena kao odnos kapitala i aktive, sa 30. 06. 2014. godine iznosila je 13,9%, što je na istom nivou kao na kraju 2013. godine.

Jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala¹⁸ banaka jeste koeficijent adekvatnosti kapitala, izračunat kao odnos neto kapitala i rizikom ponderisane aktive. Ovaj koeficijent je na nivou bankarskog sektora sa 30. 06. 2014. godine iznosio 17,5%, što je za 0,5 procentnih poena manje u odnosu na kraj 2013. godine.

Iako je poslovanje bankarskog sektora posljednjih nekoliko godina pod jakim uticajem ekonomske krize, adekvatnost kapitala bankarskog sektora održana je kontinuirano iznad 16%, a posljednje tri godine iznad 17%. Razlog tome je, s jedne strane, stagnacija kreditnog rasta i pad ukupnih ponderisanih rizika, a s druge strane, banke su zadržale najveći dio ostvarene dobiti u prethodnim godinama u kapitalu, a nekoliko banaka je dodatnim kapitalnim injekcijama poboljšalo nivo kapitaliziranosti. Međutim, problemi vezani za porast nekvalitetnih plasmana i dio koji nije pokriven rezervama za kreditne gubitke (neto nekvalitetna aktiva) može u narednom periodu značajno uticati na slabljenje kapitalne osnove kod nekih banaka, ukoliko se nastave negativni trendovi u kvalitetu aktive i pogoršanje i rast nenaplativih plasmana. To se vidi iz sljedećih podataka: na kraju 2008. godine neto nekvalitetna aktiva je iznosila 197 miliona KM, a koeficijent (u odnosu na osnovni

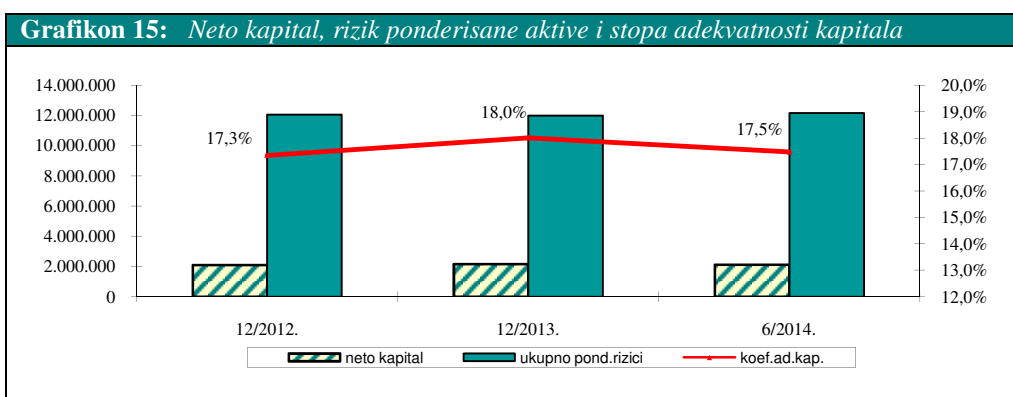
¹⁸ Zakonom propisana minimalna stopa adekvatnosti kapitala iznosi 12%.

kapital) 13,2%, da bi na kraju prve polovine 2014. godine neto nekvalitetna aktiva dostigla iznos od 508 miliona KM, a koeficijent 26,4%. Takođe, prema postojećoj regulativi banke ne izračunavaju kapitalni zahtjev za tržišne rizike, zbog čega je stopa adekvatnosti kapitala veća.

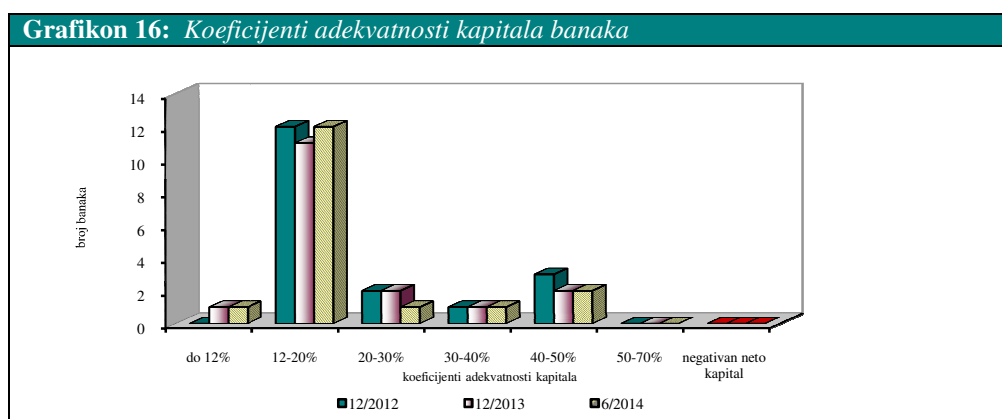
-000 KM-

Tabela 17: Neto kapital, ukupni ponderisani rizici i stopa adekvatnosti kapitala

OPIS	31.12.2012.	31.12.2013.	30.06.2014.	INDEKS	
1	2	3	4	5(3/2)	6(4/3)
1. NETO KAPITAL	2.090.789	2.157.896	2.124.319	103	98
2. RIZIK PONDERISANE AKTIVE I KRED. EKVIVALENATA	11.078.498	10.998.977	11.175.653	99	102
3. POR (PONDERISANI OPERATIVNI RIZIK)	974.201	981.318	982.260	101	100
4. UKUPNI PONDERISANI RIZICI (2+3)	12.052.699	11.980.295	12.157.913	99	101
5. STOPA NETO KAPITALA (ADEKVATNOSTI KAPITALA) (1/4)	17,3%	18,0%	17,5%	104	97

Stopa adekvatnosti kapitala bankarskog sistema sa 30. 06. 2014. godine od 17,5% je i dalje znatno više od zakonskog minimuma (12%) i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sistema za postojeći nivo izloženosti rizicima i jaku osnovu i temelj za očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti.

Od ukupno 17 banaka u F BiH sa 30. 06. 2014. godine 16 banaka je imalo koeficijent adekvatnosti kapitala veći od zakonom propisanog minimuma od 12%, a kod jedne banke bio je ispod zakonskog minimuma. Prema analitičkim podacima 12 banaka je imalo stopu adekvatnosti kapitala nižu nego na kraju 2013. godine, u rasponu od 0,3 do 5,4 procentna poena, kod četiri banke je bolja, a jedna banka ima istu stopu kao na kraju 2013. godine.

U nastavku se daje pregled stopa adekvatnosti kapitala u odnosu na zakonski minimum od 12%:

- 1 banka ima stopu ispod 12% (8,2%),
- 6 banaka ima stopu između 13,1% i 15,1%,
- 6 banaka imaju stopu između 16,4% i 19,5%,
- 1 banka ima stopu 20,4%,
- 3 banke imaju adekvatnost između 35,3% i 47,3%.

FBA je, vršeći nadzor poslovanja i finansijskog stanja banaka u FBiH, u skladu sa zakonskim ovlastima, a u cilju jačanja sigurnosti i banaka pojedinačno i sistema u cjelini, nalagala bankama poduzimanje odgovarajućih aktivnosti na jačanju kapitalne osnove i osiguranju kapitala adekvatnog visini i profilu postojeće i potencijalne izloženosti svim rizicima koji su imanentni bankarskom poslovanju.

Kao i do sada, prioritetan zadatak većine banaka u sistemu je dalje jačanje kapitalne osnove, a u fokusu su velike banke u sistemu, posebno zbog promjena u poslovnom i operativnom okruženju u kojem banke u Federaciji BiH posluju, djelovanja i uticaja svjetske finansijske i ekonomske krize i na našu zemlju i negativnih efekata koje ova kriza ima na bankarski sektor i ukupnu ekonomiju BiH. Takođe su u fokusu i banke koje imaju negativne trendove u kvalitetu aktive, što se negativno odražava na kapital i predstavlja realnu opasnost za dalje slabljenje kapitalne osnove. U uslovima djelovanja ekonomske krize i rasta kreditnog rizika uzrokovanog padom kvaliteta kreditnog portfolija kroz rast nenaplativih potraživanja, ovaj zahtjev ima prioritetan značaj i zato je segment kapitala pod kontinuiranim pojačanim supervizorskim nadzorom, kako ne bi došlo do ugrožavanja stabilnosti banaka i erozije kapitalne osnove na nivo koji bi ugrozio ne samo poslovanje banaka, nego i uticao na stabilnost ukupnog bankarskog sistema.

2.1.3. Aktiva i kvalitet aktive

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka utvrđeni su kriteriji za procjenu izloženosti banaka kreditnom riziku ocjenom kvaliteta njihove aktive i adekvatnosti rezervi za kreditne i druge gubitke prema rizičnosti plasmana i sredstava-stavki bilansa i vanbilansnih stavki.

Stupanjem na snagu Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine, počev od 31. 12. 2011. godine banke sačinjavaju i prezentiraju finansijske izvještaje u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS) i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI), pri čemu se za priznavanje i mjerenje finansijske imovine i obaveza primjenjuje MRS 39 - Finansijski instrumenti, priznavanje i mjerenje i MRS 37- Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva. Dakle, prilikom procjene izloženosti banaka kreditnom riziku, banke su dužne i dalje obračunavati RKG u skladu sa kriterijama iz Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, uvažavajući već formirane ispravke vrijednosti bilansne aktive i rezerviranja za gubitke po vanbilansnim stavkama koje se evidentiraju u knjigama banaka, kao i RKG formirane iz dobiti (na računima kapitala).

-u 000 KM-

Tabela 18: Aktiva (bilans i vanbilans), RKG po regulatoru i ispravke vrijednosti po MRS-u

OPIS	31.12.2012.	31.12.2013.	30.06.2014.	INDEKS	
				5(3/2)	6(4/3)
1	2	3	4		
1. Rizična aktiva ¹⁹	13.286.676	13.517.944	13.918.233	102	103
2. Obračunate regulatorne rezerve za kreditne gubitke	1.370.669	1.504.174	1.587.669	110	106
3. I spravka vrijednosti i rezerve za vanbilansne stavke	1.092.535	1.255.162	1.295.691	115	103
4. P. otrebne regulatorne rezerve iz dobiti za procjenjene gubitke	411.077	411.515	463.672	100	113
5. Formirane regulatorne rezerve iz dobiti za procjenjene gubitke	315.734	315.734	315.734	100	100
6. Nedostajući iznos regulat. rezervi iz dobiti za procjenjene gub.	111.565	156.866	188.603	141	120
7. Nerizične stavke	5.579.911	6.145.092	5.674.627	110	92
8. UKUPNA AKTIVA (1+7)	18.866.587	19.663.036	19.592.860	104	100

Ukupna aktiva sa vanbilansnim stavkama (aktiva)²⁰ banaka u F BiH sa 30. 06. 2014. godine iznosila je 19,6 milijardi KM i na istom je nivou kao i na kraju 2013. godine. Rizična aktiva iznosi 13,9 milijardi KM i veća je za 3% ili 400 miliona KM.

Nerizične stavke iznose 5,7 milijardi KM ili 29% ukupne aktive s vanbilansom i manje su za 8% ili 470 miliona KM u odnosu na kraj 2013. godine.

Ukupne obračunate RKG po regulatornom zahtjevu iznose 1,6 milijardi KM, a formirane ispravke vrijednosti bilansne aktive i rezerviranja za gubitke po vanbilansnim stavkama 1,3 milijarde KM. Potrebne regulatorne rezerve²¹ iznose 464 miliona KM i veće su za 13% ili 52 miliona KM. Formirane regulatorne rezerve iz dobiti iznose 316 miliona KM i na istom su nivou, što je rezultat izmjene regulative, odnosno nedostajući iznos RKG iskazan na kraju poslovne godine (počev od 31. 12. 2012. god.) se ne pokriva na teret dobiti, ali i dalje predstavlja odbitnu stavku od kapitala i utiče na izračun stope adekvatnosti kapitala. Nedostajuće regulatorne rezerve²² sa 30. 06. 2014. godine iznose 189 miliona KM, s rastom od 20% ili 32 miliona KM u odnosu na kraj 2013. godine, što je rezultat kontinuiranog pogoršanja kvaliteta kreditnog portfolia.

Tabela 19: Ukupna aktiva, bruto bilansna aktiva, rizične i nerizične stavke aktive

OPIS	31.12.2012.		31.12.2013.		30.06.2014.		INDEKS	
	Iznos	Strukt. %	Iznos	Strukt.%	Iznos	Strukt.%	8 (4/2)	9 (6/4)
1.	2	3	4	5	6	7		
Kredit	9.347.370	85,2	9.396.444	84,3	9.513.147 ²³	82,9	101	101
Kamate	86.650	0,8	81.456	0,7	82.427	0,7	94	101
Dospjela potraživanja	1.049.891	9,5	1.144.042	10,3	1.279.959	11,2	109	112
Potraživanja po plać. garancijama	24.360	0,2	31.783	0,3	33.399	0,3	130	105
Ostali plasmani	172.479	1,6	201.786	1,8	222.200	1,9	117	110
Ostala aktiva	292.440	2,7	294.623	2,6	350.144	3,0	101	119
1.RIZIČNA BILANSNA AKTIVA	10.973.190	100,0	11.150.134	100,0	11.481.276	100,0	102	103
2. NERIZIČNA BILANSNA AKTIVA	5.084.000		5.523.506		5.207.091		109	94
3.BRUTO BILANSNA AKTIVA (1+2)	16.057.190		16.673.640		16.688.367		104	100
4.RIZIČNI VANBILANS	2.313.486		2.367.810		2.436.957		102	103

¹⁹ Isključen iznos plasmana i potencijalnih obaveza od 246 miliona KM obezbjeđenih novčanim depozitom.

²⁰ Aktiva definirana članom 2. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službene novine F BiH“, broj 85/11 -prečišćeni tekst i 33/12-ispravka, 15/13).

²¹ Potrebne regulatorne rezerve predstavljaju pozitivnu razliku između obračunatih RKG i ispravki vrijednosti (obračunate RKG su veće od ispravke vrijednosti).

²² Nedostajući iznos regulatornih rezervi predstavlja pozitivnu razliku između potrebnih i formiranih RKG.

²³ Isključen iznos kredita od 194 miliona KM pokriven novčanim depozitom (uključen u nerizičnu bilansnu aktivu).

5. NERIZIČNI VANBILANS	495.911	621.586	467.536	125	75
6. UKUPNE VANBILANSNE STAVKE (4+5)	2.809.397	2.989.396	2.904.493	106	97
7. RIZIČNA AKTIVA S VANBILANSOM (1+4)	13.286.676	13.517.944	13.918.233	102	103
8. NERIZIČNE STAVKE (2+5)	5.579.911	6.145.092	5.674.627	110	92
9. AKTIVA S VANBILANSOM (3+6)	18.866.587	19.663.036	19.592.860	104	100

Bruto bilansna aktiva²⁴ iznosi 16,7 milijardi KM, i na istom je nivou kao i na kraju 2013. godine, a rizična bilansna aktiva iznosi 11,5 milijardi KM, što je 69% bruto bilansne aktive i veća je 3% ili 331 milion KM u odnosu na kraj 2013. godine. Nerizična bilansna aktiva iznosi 5,2 milijarde KM i manja je za 6% ili 316 miliona KM. Vanbilansne rizične stavke iznose 2,4 milijarde KM i veće su za 3% ili 69 miliona KM, a nerizične stavke 467 miliona KM i manje su za 25% ili 154 miliona KM u odnosu na kraj 2013. godine.

Uticaj ekonomske krize na ukupnu ekonomiju i privredu u BiH je i dalje izražen, što se odražava na ključnu djelatnost banaka, odnosno segment kreditiranja. Za šest mjeseci 2014. godine ostvaren je blagi rast kredita od 2% ili 238 miliona KM, s napomenom da su prethodne dvije godine godišnje stope rasta iznosile 1,7%. Sa 30. 06. 2014. godine krediti su iznosili 11,1 milijardu KM, sa rastom učešća u aktivi za 1,6 procentnih poena, koje iznosi 71,9%.

Međutim, na osnovu analitičkih podataka može se zaključiti da je navedeni rast kredita većim dijelom generiran upravo rastom dospjelih nenaplaćenih potraživanja (potraživanja koja su u kašnjenju s plaćanjem, B-E), u prvoj polovini 2014. godine rast iznosi visokih 11% ili 130 miliona KM, kao za cijelu 2013. godinu (rast iznosio 11% ili 110 miliona KM, odnosno dospjela nenaplaćena potraživanja iznosila su 1,1 milijardu KM) i sa 30. 06. 2014. godine dostigla su iznos od 1,3 milijarde KM. Iz navedenog proizlazi da realni rast kredita za šest mjeseci 2014. godine iznosi 1% (u 2013. godini isti je iznosio cca 0,7%).

U prvoj polovini 2014. godine plasirano je ukupno 3,6 milijardi KM novih kredita, što je za 12% ili 369 miliona KM više u odnosu na isti period prethodne godine. Od ukupno plasiranih kredita na privredu se odnosi 67%, a na stanovništvo 30% (31.12.2013. godine: privreda 67%, stanovništvo 28%). Ročna struktura novoodobrenih kredita: dugoročni 47%, kratkoročni 53% (31.12.2013. godine: dugoročni 44%, kratkoročni 56%).

Tri najveće banke u F BiH s iznosom kredita od 6,1 milijardu KM imaju učešće od 55% u ukupnim kreditima na nivou sistema.

Trend i promjena učešća pojedinih sektora u ukupnoj strukturi kredita dati su u sljedećoj tabeli.

-u 000 KM-

Tabela 20: Sektorska struktura kredita

SEKTORI	31.12.2012.		31.12.2013.		30.06.2014.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Vladine institucije	132.525	1,2	142.010	1,3	151.574	1,4	107	107
Javna preduzeća	251.233	2,4	259.769	2,4	293.222	2,6	103	113
Privatna preduzeća i društ.	5.141.359	48,2	5.202.269	47,9	5.258.866	47,4	101	101
Bankarske institucije	11.177	0,1	6.671	0,1	5.835	0,1	60	87
Nebankarske finansijske instit.	41.661	0,4	37.791	0,3	35.759	0,3	91	95
Građani	5.076.679	47,6	5.194.971	47,9	5.336.818	48,1	102	103
Ostalo	11.490	0,1	8.919	0,1	8.506	0,1	78	95
UKUPNO	10.666.124	100,0	10.852.400	100,0	11.090.580	100,0	102	102

U prvoj polovini 2014. godine sektorska struktura kredita neznatno je promijenjena u odnosu na kraj 2013. godine. Krediti dati i stanovništvu i privatnim preduzećima iznose 5,3 milijarde KM (na kraju

²⁴ Izvor podataka: Izvještaj o klasifikaciji aktive bilansa i vanbilansnih stavki banaka.

2013. godine 5,2 milijarde KM). Krediti stanovništvu su veći za 3% ili 142 miliona KM, a krediti privatnim preduzećima bilježe rast od 1% ili 57 miliona KM. Kod kredita stanovništvu prisutan je porast učešća sa 47,9% na 48,1%, dok je kod kredita privatnim preduzećima učešće smanjeno sa 47,9% na 47,4%.

Prema dostavljenim podacima od banaka sa stanjem 30. 06. 2014. godine, s aspekta strukture kredita stanovništvu po namjeni, učešće kredita za finansiranje potrošnih dobara²⁵ iznosi 75%, učešće stambenih kredita iznosi 21%, a sa preostalih 4% kreditirani su mali zanati, mali biznis i poljoprivreda (na kraju 2013. godine: potrošna dobra 75%, stambeni krediti 22% i mali zanati, mali biznis i poljoprivreda 3%).

Tri najveće banke u sistemu plasirale su stanovništvu 63%, a privatnim preduzećima 47% ukupnih kredita datih ovim sektorima (31. 12. 2013.: stanovništvo 63%, privatna preduzeća 48%).

Valutna struktura kredita: najveće učešće od 65% ili sedam milijardi KM imaju krediti odobreni s valutnom klauzulom (EUR: sedam milijardi KM ili 97%, CHF: 230 miliona KM ili 3%), krediti u domaćoj valuti 34% ili 3,8 milijardi KM, a najmanje učešće od samo 1% ili 87 miliona KM imaju krediti u stranoj valuti (od toga se skoro sve odnosi na EUR: 79 miliona KM ili 90%). Ukupan iznos kredita s valutnom klauzulom u CHF valuti od 230 miliona KM iznosi 2,1% ukupnog kreditnog portfolia i skoro cijeli iznos se odnosi na jednu banku u sistemu.

Budući da su plasmani, odnosno krediti najrizičniji dio aktive banaka, njihov kvalitet predstavlja jednu od najznačajnijih determinanti stabilnosti i uspješnosti poslovanja banaka. Ocjena kvaliteta aktive je ustvari ocjena izloženosti kreditnom riziku plasmana banke, odnosno identificiranje potencijalnih kreditnih gubitaka.

Kvalitet aktive i vanbilansnih rizičnih stavki, opći kreditni rizik, potencijalni kreditni gubici po kategorijama klasifikacije dati su u sljedećoj tabeli.

Tabela 21: Klasifikacija aktive, opći kreditni rizik (OKR) i potencijalni kreditni gubici (PKG)

Kategorija klasifikacije	31.12.2012.			31.12.2013.			30.06.2014.			INDEKS	
	Klasif. aktiva	Učešće %	OKR PKG	Klasif. aktiva	Učešće %	OKR PKG	Klasif. aktiva	Učešće %	OKR PKG		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11(5/2)	12(8/5)
A	10.571.555	79,6	211.433	10.754.079	79,6	215.083	11.051.072	79,4	221.019	102	103
B	1.227.301	9,3	108.313	1.094.361	8,1	93.547	1.086.040	7,8	93.404	89	99
C	334.226	2,5	87.874	356.646	2,6	90.541	406.134	2,9	98.920	107	114
D	443.500	3,3	252.970	502.803	3,7	295.224	482.399	3,5	282.159	113	96
E	710.094	5,3	710.079	810.055	6,0	809.779	892.588	6,4	892.167	114	110
Rizična ak. (A-E)	13.286.676	100,0	1.370.669	13.517.944	100,0	1.504.174	13.918.233	100,0	1.587.669	102	103
Klasifikovana (B-E)	2.715.121	20,4	1.159.236	2.763.865	20,4	1.289.091	2.867.161	20,6	1.366.650	102	104
Nekvalitetna (C-E)	1.487.820	11,2	1.050.923	1.669.504	12,4	1.195.544	1.781.121	12,8	1.273.246	112	107
Nerizična akt.²⁶	5.579.911			6.145.092			5.674.627			110	92
UKUPNO (rizična i nerizična)	18.866.587			19.663.036			19.592.860			104	100

Prvi indikator i upozoravajući signal da postoje potencijalni problemi u otplati kredita je rast dospjelih potraživanja i učešća u ukupnim kreditima. U prvoj polovini 2014. godine dospjela potraživanja su imala relativno visok rast od 12% ili 137 miliona KM (u 2013. godini 9% ili 102 miliona KM), a učešće je povećano za 1 procentni poen, odnosno na 11,8%.

²⁵ Uključeno kartično poslovanje.

²⁶ Stavke aktive koje se, u skladu s članom 2. stav (2) Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, ne klasifikuju i stavke na koje se, u skladu sa čl.22. stav (8) Odluke, ne obračunavaju rezerve za OKG od 2%.

Ako se analizira kvalitet rizične aktive kroz kretanje i promjene ključnih pokazatelja, može se konstatovati da su u prvoj polovini 2014. godine ključni pokazatelji kvaliteta aktive pogoršani u odnosu na kraj 2013. godine. Kod nekih banaka pokazatelji su imali blage oscilacije (poboljšanje ili pogoršanje), odnosno osam banaka ima pokazatelje učešća i klasifikovane i nekvalitetne aktive u odnosu na rizičnu aktivu lošije od bankarskog sektora.

Klasifikovana aktiva je sa 30. 06. 2014. godine iznosila 2,9 milijardi KM, a nekvalitetna 1,8 milijardi KM.

Klasifikovana aktiva (B-E) je veća za 4% ili 103 miliona KM, a nekvalitetna aktiva (C-E) za 7% ili 112 miliona KM (u 2013. godini rast nekvalitetne aktive je iznosio 12% ili 182 miliona KM), od čega se polovina odnosi na jednu veliku banku u sistemu. Kategorija B je smanjena za 1% ili osam miliona KM (u 2013. godini pad od 11% ili 133 miliona KM).

Koeficijent iskazan kroz učešće klasifikovane u rizičnoj aktivni iznosi 20,6%, što je povećanje za 0,2 procentna poena u odnosu na kraj 2013. godine.

Najvažniji pokazatelj kvaliteta aktive je odnos nekvalitetne i rizične aktive, i u odnosu na kraj prethodne godine povećan je za 0,4 procentna poena i iznosi 12,8% (u 2013. godini pokazatelj je povećan za 1,2 procentna poena), zbog rasta nekvalitetne aktive za 112 miliona KM. Međutim, isti treba uzeti s dozom opreza i rezerve, imajući u vidu da učešće B kategorije iznosi 7,8% (na kraju 2013. godine 8,1%), te sumnju da dio plasmana koji su iskazani u ovoj kategoriji imaju lošiji kvalitet i da trebaju biti kategorizirani kao nekvalitetna aktiva.

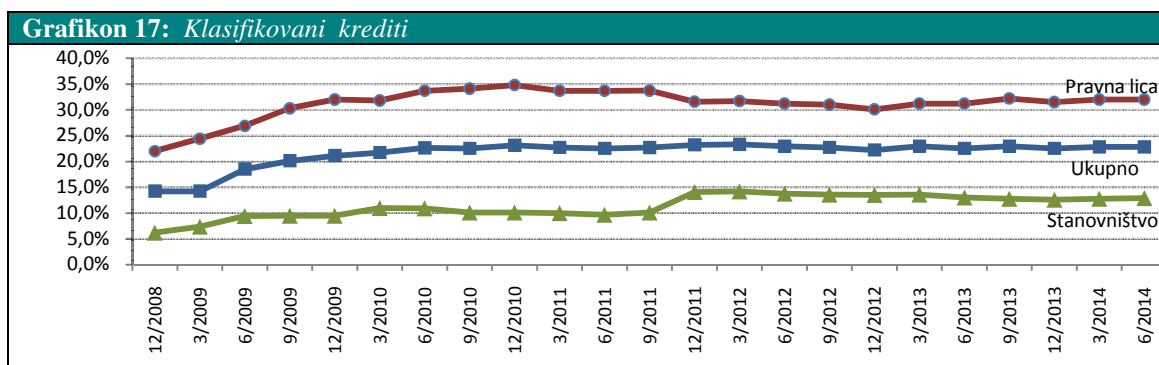
Sektorska analiza podataka temelji se na pokazateljima kvaliteta kredita datih za dva najznačajnija sektora: pravnim licima i stanovništvu. Dva navedena pokazatelja za ove sektore se značajno razlikuju i ukazuju na postojanje veće izloženosti kreditnom riziku, a time i potencijalnim kreditnim gubicima, kod kredita plasiranih pravnim licima.

Tabela 22: Klasifikacija kredita datih stanovništvu i pravnim licima

Kategorija klasifikacije	31.12.2013.						30.06.2014.						INDEKS
	Stanovni štvo	Učešće %	Pravna lica	Učešće %	UKUPNO Iznos	Učešće %	Stanovni štvo	Učešće %	Pravna lica	Učešće %	UKUPNO Iznos	Učešće %	
	2	3	4	5	6 (2+4)	7	8	9	10	11	12 (8+10)	13	14(12/6)
A	4.538.704	87,4	3.874.012	68,5	8.412.716	77,5	4.649.419	87,1	3.912.547	68,0	8.561.966	77,2	102
B	135.873	2,6	717.004	12,7	852.877	7,9	158.124	3,0	680.567	11,8	838.691	7,6	98
C	70.012	1,3	272.940	4,8	342.952	3,2	68.615	1,3	320.225	5,6	388.840	3,5	113
D	128.351	2,5	361.163	6,4	489.514	4,5	92.783	1,7	378.035	6,6	470.818	4,2	96
E	322.031	6,2	432.310	7,6	754.341	6,9	367.876	6,9	462.389	8,0	830.265	7,5	110
UKUPNO	5.194.971	100,0	5.657.429	100,0	10.852.400	100,0	5.336.817	100,0	5.753.763	100,0	11.090.580	100,0	102
Klas. kred. B-E	656.267	12,6	1.783.417	31,5	2.439.684	22,5	687.398	12,9	1.841.216	32,0	2.528.614	22,8	104
Nekv. kred C-E	520.394	10,0	1.066.413	18,8	1.586.807	14,6	529.274	9,9	1.160.649	20,2	1.689.923	15,2	107
		47,9		52,1		100,0		48,1		51,9		100,0	
Učešće po sektorima u klasifikovanim kreditima, nekvalitetnim kreditima i B kategoriji:													
Klasifikacija B-E		26,9		73,1		100,0		27,2		72,8		100,0	
Nekvalitetni C-E		32,8		67,2		100,0		31,3		68,7		100,0	
Kategorija B		15,9		84,1		100,0		18,9		81,1		100,0	

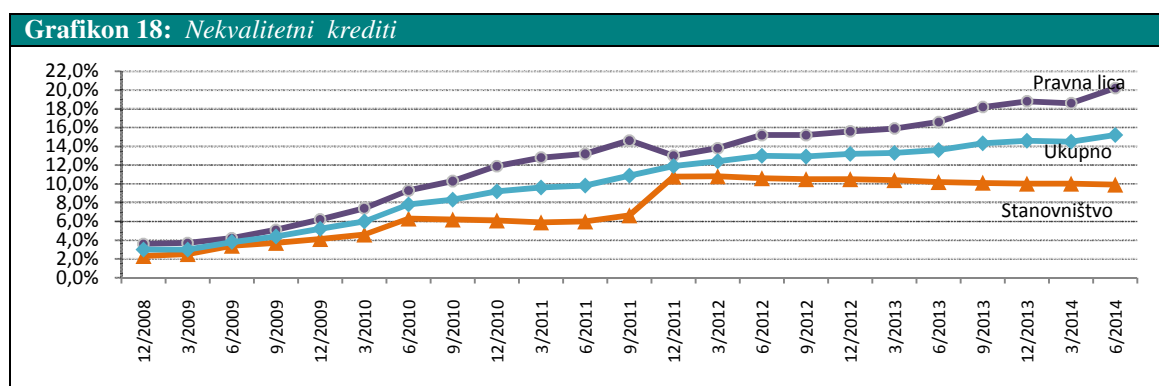
Nakon prvog kvartala, kada su indikatori kvalitete kredita ostali skoro isti kao na kraju 2013. godine, u drugom kvartalu ponovo dolazi do rasta nekvalitetnih kredita, a indikatori kvaliteta kredita su pogoršani u odnosu na kraj prethodne godine. Na kraju prve polovine 2014. godine učešće nekvalitetnih kredita je, nakon povećanja od 0,6 procentnih poena, iznosilo 15,2% (u 2013. godini učešće je povećano za 1,4 procentna poena), kao rezultat rasta ukupnih nekvalitetnih kredita za 7% ili 103 miliona KM i to pravnih lica za 9% ili 94 miliona KM, a stanovništva 2% ili devet miliona KM (u

2013. godini ukupni nekvalitetni krediti imali su rast 13% ili 180 miliona KM i to: pravnih lica 22,3% ili 194 miliona KM, dok su nekvalitetni krediti stanovništva imali pad od 2,7% ili 14 miliona KM). Učešće klasifikovanih kredita je povećano na 22,8%, odnosno za 0,3 procentna poena.

Od ukupnih kredita plasiranih pravnim licima u iznosu od 5,7 milijardi KM, sa 30. 06. 2014. godine u kategorije B do E klasificirano je zabrinjavajuće visokih 32% ili 1,8 milijardi KM, što je povećanje za 0,5 procentnih poena u odnosu na kraj 2013. godine (u 2013. godini učešće je povećano za 1,4 procentna poena), dok je pokazatelj za sektor stanovništva znatno bolji, od ukupno odobrenih kredita stanovništvu u iznosu od 5,3 milijarde KM, u navedene kategorije klasificirano je 12,9% ili 687 miliona KM (na kraju 2013. godine 12,6%, 2012. godine 13,5%), što je takođe visok nivo.

Navedena kretanja su rezultat stanja u realnom sektoru i djelovanja ekonomske krize na privredu i ukupnu ekonomiju u BiH, zbog čega kreditni portfolio pravnih lica ima znatno lošiji kvalitet od sektora stanovništva.

Najvažniji indikator kvaliteta kreditnog portfolija je učešće nekvalitetnih kredita. Od ukupnih nekvalitetnih kredita na pravna lica se odnosi 69%, a na stanovništvo 31% (na kraju 2013. godine: pravna lica 67%, stanovništvo 33%). U prvoj polovini 2014. godine učešće nekvalitetnih kredita kod sektora pravnih lica je povećano, kao rezultat navedenog rasta od 9%, dok je kod stanovništva na istom nivou. Od ukupnih kredita plasiranih pravnim licima na nekvalitetne kredite se odnosi 20,2% ili 1,2 milijarde KM, što je za 1,4 procentna poena više nego na kraju 2013. godine (u 2013. godini učešće je povećano za 3,2 procentna poena). Za sektor stanovništva isti iznose 529 miliona KM, sa skoro istim učešćem kao i na kraju 2013. godine od 9,9% (u 2013. godini učešće smanjeno za 0,5 procentnih poena).

Detaljnija i potpunija analiza temelji se na podacima o granskoj koncentraciji kredita unutar sektora pravnih lica (po sektorima) i stanovništva (po namjeni).

Tabela 23: Granska koncentracija kredita										
OPIS	31.12.2013.				30.06.2014.				INDEKS	
	Ukupni krediti		Nekvalitetni krediti		Ukupni krediti		Nekvalitetni krediti			
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %		
1	2	3	4	5 (4/2)	6	7	8	9 (8/6)	10 (6/2)	11(8/4)
1. Krediti pravnim licima za:										
Poljoprivredu (AGR)	112.695	1,0	30.608	27,2	114.819	1,0	29.678	25,8	102	97
Proizvodnju (IND)	1.547.431	14,3	333.666	21,6	1.550.812	14,0	372.024	24,0	100	111
Građevinarstvo (CON)	394.706	3,6	121.971	30,9	413.827	3,7	124.892	30,2	105	102
Trgovinu (TRD)	2.298.260	21,2	392.161	17,1	2.366.600	21,4	430.519	18,2	103	110
Ugostiteljstvo (HTR)	162.102	1,5	29.970	18,5	153.650	1,4	28.974	18,9	95	97
Ostalo ²⁷	1.142.235	10,5	158.037	13,8	1.154.055	10,4	174.562	15,1	101	110
UKUPNO 1.	5.657.429	52,1	1.066.413	18,8	5.753.763	51,9	1.160.649	20,2	102	109
2. Krediti stanovništvu za:										
Opću potrošnju	3.906.142	36,0	310.450	7,9	4.072.673	36,7	316.342	7,8	104	102
Stambenu izgradnju	1.148.230	10,6	170.282	14,8	1.124.009	10,1	173.085	15,4	98	102
Obavljanje djelatnosti (obrtnici)	140.599	1,3	39.662	28,2	140.135	1,3	39.847	28,4	100	100
UKUPNO 2.	5.194.971	47,9	520.394	10,0	5.336.817	48,1	529.274	9,9	103	102
UKUPNO (1. +2.)	10.852.400	100,0	1.586.807	14,6	11.090.580	100,0	1.689.923	15,2	102	106

Najveće učešće u ukupnim kreditima pravnih lica imaju sektori trgovine (21,4%) i proizvodnje (14,0%), a kod stanovništva najveće učešće imaju krediti za opću potrošnju (36,7%) i stambeni krediti (10,1%), a učešća su skoro ista kao i na kraju prethodne godine.

Već duži period negativan i jak uticaj ekonomske krize posebno je izražen u nekoliko ključnih sektora, što se vidi iz pokazatelja učešća nekvalitetnih kredita. Najveće učešće nekvalitetnih kredita od 30,2% ima sektor građevinarstva, s padom od 0,7 procentnih poena (u 2013. godini rast pet procentnih poena), koji u ukupnim kreditima ima nisko učešće od svega 3,7%. Ovaj sektor je u prvoj polovini 2014. godine imao blagi rast nekvalitetnih kredita od 2% ili tri miliona KM. Takođe, kod sektora poljoprivrede, iako ima najmanje učešće od 1%, nekvalitetni krediti imaju visoko učešće od 25,8% (12/13: 27,2%), s tim da je u prvih šest mjeseci 2014. godine prisutno blago smanjenje nekvalitetnih kredita od 3%.

Ipak, fokus je na dva sektora s najvećim učešćem u ukupnim kreditima, a to su sektor trgovine (21%) i proizvodnje (14%). U prvoj polovini 2014. godine, posebno u drugom kvartalu, došlo je do relativno značajnog rasta nekvalitetnih kredita u oba sektora: kod sektora proizvodnje za 11% ili 38 miliona KM, a učešće je povećano sa 21,6% na 24% (u 2013. godini rast je iznosio visokih 37% ili 90 miliona KM, a učešće je povećano za 5,7 procentnih poena, odnosno na nivo od 21,6%); kod trgovine nekvalitetni krediti bilježe rast od 10% ili 38 miliona KM, dok je učešće povećano za 1,1 procentni poen, odnosno na 18,2% (u 2013. godini ostvaren je visok rast od 27% ili 82 miliona KM, a učešće povećano sa 13,3% na 17,1%).

Kod stanovništva nema značajnih promjena, pokazatelji su na približno istom nivou kao i na kraju prethodne godine. Najlošiji pokazatelj učešća nekvalitetnih kredita od 28,4% (na kraju 2013. godine 28,2%) imaju krediti plasirani obrtnicima, s niskim učešćem od 1,3% u ukupnim kreditima. Relativno visoko učešće nekvalitetnih kredita od 15,4% imaju stambeni krediti (na kraju 2013. godine 14,8%),

²⁷ Uključeni sljedeći sektori: saobraćaj, skladištenje i komunikacije (TRC); finansijsko posredovanje (FIN); poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge (RER); javna uprava i odbrana, obavezno socijalno osiguranje (GOV) i ostalo.

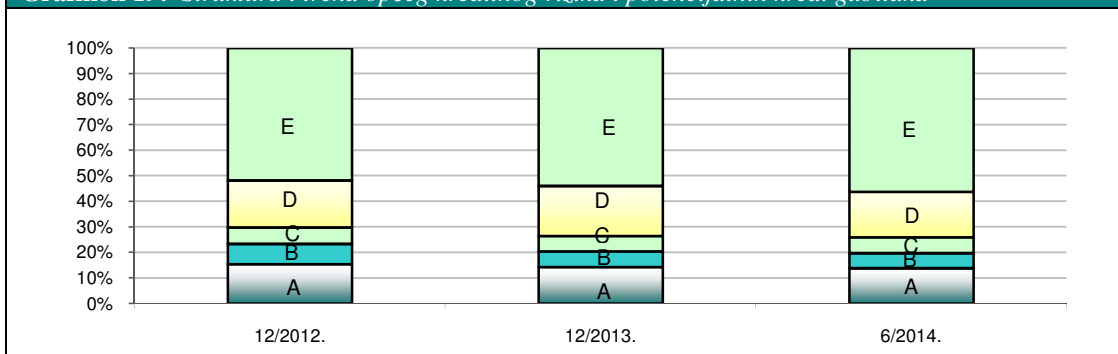
dok krediti za opću potrošnju, s najvećim učešćem od 36,7% u ukupnim kreditima, imaju niže učešće, koje iznosi 7,8% (na kraju 2013. godine 7,9%).

Nivo općeg kreditnog rizika i procijenjenih potencijalnih kreditnih gubitaka po kategorijama klasifikacije, utvrđenih u skladu sa kriterijima i metodologiji propisanoj u odlukama FBA, njihov trend i struktura na nivou bankarskog sektora dati su u sljedećoj tabeli i grafikonu.

Tabela 24: Struktura i trend općeg kreditnog rizika i potencijalnih kreditnih gubitaka

Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I STRUKTURA (u%)						INDEKS	
	31.12.2012.		31.12.2013.		30.06.2014.		8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
A	211.433	15,4	215.083	14,3	221.019	13,9	102	103
B	108.313	7,9	93.547	6,2	93.404	5,9	86	100
C	87.874	6,4	90.541	6,0	98.920	6,2	103	109
D	252.970	18,5	295.224	19,6	282.159	17,8	117	96
E	710.079	51,8	809.779	53,9	892.167	56,2	114	110
UKUPNO	1.370.669	100,0	1.504.174	100,0	1.587.669	100,0	110	106

Grafikon 19: Struktura i trend općeg kreditnog rizika i potencijalnih kred. gubitaka

Analizirajući nivo obračunatih RKG ukupno i po kategorijama klasifikacije, u odnosu na kraj 2013. godine, rezerve za opći kreditni rizik (za kategoriju A) i potencijalne kreditne gubitke su veće za 6% ili 83 miliona KM i iznose 1,6 milijardi KM. Rezerve za opći kreditni rizik su veće za 3% ili šest miliona KM i iznose 221 milion KM, a rezerve za potencijalne kreditne gubitke su veće za 6% ili 78 miliona KM. Rezerve za B kategoriju su na istom nivou i iznose 93 miliona KM. Zbog rasta nekvalitetne aktive za 7% ili 112 miliona KM, rezerve za nekvalitetnu aktivu su povećane za 6% ili 78 miliona KM, odnosno na nivo od 1,3 milijarde KM. Najveći relativni i nominalni rast od 10% ili 82 miliona KM imale su rezerve za E kategoriju, rast rezervi za C kategoriju iznosi 9% ili osam miliona KM, dok su rezerve za D kategoriju imale pad od 4% ili 13 miliona KM. Navedeno kretanje rezervi za kreditne gubitke ukazuje na konstantno pogoršanje kreditnog portfolia, a što je rezultat daljeg uticaja ekonomske krize na realni sektor.

Jedan od najvažnijih pokazatelja kvaliteta aktive je odnos potencijalnih kreditnih gubitaka (PKG) i rizične aktive sa vanbilansom, iznosi 9,8% i veći je za 0,3 procentna poena u odnosu na kraj 2013. godine.

Sa 30. 06. 2014. godine banke su prosječno za B kategoriju imale obračunate rezerve po stopi od 8,6%, za C kategoriju 24,4%, D kategoriju 58,5% i E 100% (na kraju 2013. godine: B 8,5%, C 25,4%, D 58,7% i E 100%).²⁸

²⁸ Prema Odluci o minimalnim standardima za upravljanjem kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, banke su dužne da obračunavaju rezerve za kreditne gubitke po kategorijama klasifikacije u sljedećim procentima: A-2%, B 5-15%, C 16-40%, D 41-60% i E 100%.

U skladu sa MRS/MSFI banke su obavezne umanjenja vrijednosti imovine knjižiti kroz troškove formirajući ispravke vrijednosti za bilansne stavke i rezerviranja za rizične vanbilansne stavke (ranije troškovi RKG).

Pregled ukupnih stavki aktive (bilans i vanbilans) i stavki u statusu neizmirenja obaveza (default), kao i pripadajuće ispravke vrijednosti i rezerviranja (utvrđenih u skladu sa internim metodologijama banaka čiji je minimum elemenata propisan regulativom FBA) dati su u sljedećoj tabeli.

Tabela 25: Procjena i vrednovanje rizičnih stavki po MRS-u 39 i MRS-u 37					
Opis	IZNOS (u 000 KM) I UČEŠĆE (u%)				INDEKS
	31.12.2013.		30.06.2014.		
	Iznos	Učešće	Iznos	Učešće	
1	2	3	4	5	6 (4/2)
1. RIZIČNA AKTIVA (a+b)	13.517.944	100,0%	13.918.233	100,0%	103
a) Stavke u statusu neizmirenja obaveza (default)	1.886.251	14,0%	1.966.435	14,1%	104
a.1. bilansne stavke u defaultu	1.863.530		1.946.079		104
a.2. vanbilansne stavke u defaultu	22.721		20.356		90
b) Stavke u statusu izmirenja obaveza (performing assets)	11.631.693	86,0%	11.951.798	85,9%	103
1.1 UKUPNE ISPRAVKE VRIJEDNOSTI RIZIČNE AKTIVE (a+b)	1.255.162	100,0%	1.295.691	100,0%	103
a) Ispravke vrijednosti za default	1.110.375	88,5%	1.152.809	89,0%	104
a.1. Ispravke vrijednosti bilansnih stavki u defaultu	1.105.059		1.146.264		104
a.2. Rezerve za vanbilans u defaultu	5.316		6.545		123
b) Ispravke vrijednosti za performing assets (IBNR ²⁹)	144.787	11,5%	142.882	11,0%	99
2. UKUPNI KREDITI (a+b)	10.852.400	100,0%	11.090.580	100,0%	102
a) Krediti u defaultu (non-performing loans)	1.799.777	16,6%	1.882.845	17,0%	105
b) Krediti u statusu izmirenja obaveza (performing loans)	9.052.623	83,4%	9.207.735	83,0%	102
2.1. ISPRAVKA VRIJEDNOSTI KREDITA (a+b)	1.165.928	100,0%	1.202.319	100,0%	103
a) Ispravka vrijednosti kredita u defaultu	1.052.412	90,3%	1.092.139	90,8%	104
b) Ispravka vrijednosti performing kredita (IBNR kredita)	113.516	9,7%	110.180	9,2%	97
Pokrivenost stavki u statusu neizmirenja obaveza (default)	58,9%		58,6%		
Pokrivenost stavki u statusu izmirenja obaveza (performing assets)	1,2%		1,2%		
Pokrivenost rizične aktive ukupnim ispravkama vrijednosti	9,3%		9,3%		

Kreditni u statusu neizmirenja obaveza (default) u prvoj polovini 2014. godine povećani su za 5% ili 83 miliona KM (u 2013. godini 9% ili 155 miliona KM), a zbog poređenja, nekvalitetni krediti su povećani za 6% ili 103 miliona KM u odnosu na kraj 2013. godine. Učešće kredita u defaultu u ukupnim kreditima je povećano za 0,4 procentna poena i iznosi 17%, a nekvalitetnih kredita 15,2%. Učešće svih stavki u defaultu u ukupnoj rizičnoj aktivni iznosi 14,1%, kao i na kraju 2013. godine.

Pokrivenost stavki u statusu neizmirenja obaveza (defaultu) ispravkama vrijednosti je smanjena sa 58,9% na 58,6%, dok je pokrivenost nekvalitetne aktive rezervama za kreditne gubitke skoro na istom nivou od 71,5%. Pokrivenost stavki u statusu izmirenja obaveza (performing assets) je na istom nivou i iznosi 1,2%, kao i pokrivenost rizične aktive ukupnim ispravkama vrijednosti (9,3%). Pokazatelj pokrivenosti rizične aktive ukupnim obračunatim regulatornim rezervama za kreditne gubitke (rezervama za opći kreditni rizik i posebnim rezervama za kreditne gubitke) je neznatno bolji i iznosi 11,4% (12/13:11,1%).

Na osnovu navedenog, može se zaključiti da ekonomska kriza i stanje u realnom sektoru i dalje imaju negativan uticaj na kreditni portfolio banaka, kašnjenje u otplati dospjelih obaveza od strane dužnika, prije svega, pravnih lica, što rezultira rastom nekvalitetnih kredita. Međutim, treba istaći da negativni efekti koje su elementarne nepogode iz maja 2014. godine imale na fizička i pravna lica na

²⁹ IBNR (identified but not reported)-latentni gubici.

područjima pogođenim poplavama u BiH, odnosno uticaj na servisiranje kreditnih obaveza dužnika banaka, sa 30.06.2014. godine još nije iskazan u dostavljenim izvještajima banaka, zbog kratkog vremenskog perioda od dešavanja nepogoda. U cilju ublažavanja negativnih efekata elementarne nepogode, FBA je 30. 06. 2014. godine donijela Odluku o privremenim mjerama za tretman kreditnih obaveza klijenata banaka koji su pogođeni elementarnim nepogodama³⁰.

Navedenom odlukom je definisano da Banka može pojedinačno ili u kombinaciji odobriti:

- *moratorij na kreditne obaveze*, odnosno odgodu plaćanja kreditnih obaveza u maksimalnom trajanju do 12 mjeseci, s krajnjim rokom do 30.09.2015. godine i po kamatnoj stopi koja može biti maksimalno do iznosa 50% od prethodno ugovorene kamatne stope, i
- *restrukturiranje kreditnih obaveza* koje može uključivati produženje roka vraćanja glavnice i/ili kamate, smanjenje kamatne stope, otpis dijela potraživanja, kapitalizacija kamate, odobravanje novih kreditnih sredstava koje bi sanirale štete ili nastavio poslovni proces ili druge bitne promjene kojima se olakšava položaj klijenta.

FBA je propisala i posebne izvještajne tabele, tako da će banke prve kvartalne podatke dostaviti sa 30. 09. 2014. godine.

Zbog trenda rasta nenaplativih potraživanja, odnosno kašnjenja klijenata u plaćanju dospjelih kreditnih obaveza došlo je do aktiviranja jemstava kod jednog broja kredita u kašnjenju, koji su imali ovakvu vrstu osiguranja, tako da je teret otplate tih kredita pao na jemce, odnosno žirante. FBA je od 31. 12. 2009. godine propisala izvještaj o otplati kredita na teret jemaca, s ciljem prikupljanja, praćenja i analize podataka o kreditima koje otplaćuju jemci. Prema izvještajima banaka u F BiH sa 30. 06. 2014. godine 1.931 jemac je ukupno otplatio 12,2 miliona KM od ukupno odobrenog iznosa kredita od 64 miliona KM (1.697 kreditnih partija), što je na istom nivou u odnosu na iznos otplate na teret jemaca sa 31. 12. 2013. godine (12,2 miliona KM otplatila su 2.032 jemca, dok je iznos ukupno odobrenih kredita bio 66 miliona KM-1.785 kreditnih partija). Stanje preostalog duga iznosi 42 miliona KM (31. 12. 2013. godine: 43 miliona KM).

Iz navedenih podataka može se zaključiti da je u prvoj polovini 2014. godine smanjen iznos kredita koje otplaćuju jemci, kao i stanje preostalog duga, dok je znos otplate na teret jemaca zadržan na istom nivou. Učešće iznosa kredita i broja kreditnih partija koje otplaćuju jemci u odnosu na podatke za ukupan sistem je nizak i iznosi svega 0,37% i 0,15%.

U cilju ublažavanja negativnih efekata globalne finansijske i ekonomske krize, a vodeći računa o očuvanju stabilnosti bankarskog sektora, FBA je krajem 2009. godine donijela Odluku o privremenim mjerama za reprogram kreditnih obaveza fizičkih i pravnih lica³¹.

Osnovni cilj donošenja ovakvih privremenih mjera bio je stimulisanje banaka na "oživljavanje" kreditne aktivnosti, a restrukturiranjem postojećih potraživanja, bez povećanja cijene kredita i troškova za postojeće dužnike, pomoći i fizičkim i pravnim licima da prevaziđu situaciju u kojoj su se našli zbog uticaja ekonomske krize (smanjena platežna sposobnost, kod fizičkih lica zbog gubitka posla, kašnjenja plate, smanjenja plata i sl., a kod pravnih zbog povećane nelikvidnosti, značajnog smanjenja poslovnih aktivnosti, vrlo teškog stanja u realnom sektoru uopće i sl.).

Postupajući po navedenoj Odluci, banke u Federaciji BiH su u prvoj polovini 2014. godine, od ukupno primljenih 223 zahtjeva za reprogram kreditnih obaveza, odobrile 201 zahtjev u ukupnom iznosu od 39 miliona KM ili 90%, što je 13% više u poređenju sa istim periodom 2013. godine. Od ukupnog iznosa odobrenih reprogramiranih obaveza na pravna lica se odnosi 38 miliona KM, a na fizička lica jedan milion KM.

³⁰ "Službene novine F BiH", br.55/14.

³¹ "Službene novine F BiH", br.2/10, 1/12, 111/12 i 1/14.

Neto efekat na rezerve za kreditne gubitke po osnovu izvršenih reprograma je povećanje od 376 hiljada KM. Treba istaći da je bilo suprotnih kretanja, odnosno i povećanja i smanjenja RKG po ovom osnovu, što je na kraju rezultiralo navedenim neto efektom.

Kreditni reprogramirani u skladu s navedenom Odlukom, u prvoj polovini 2014. godine u odnosu na ukupne kredite sa 30. 06. 2014. godine imaju učešće od svega 0,3% (za sektor pravnih lica u odnosu na portfolio pravnih lica ovaj procenat iznosi 0,7%, dok je za sektor stanovništva 0,01%).

Iz navedenih podataka može se zaključiti da je i po broju i po iznosu reprogramiranih kreditnih obaveza rezultat relativno skroman, ako se to upoređuje i s ukupnim kreditnim portfolijem i po sektorima (za pravna i fizička lica).

Iako rezultati i efekti primjene Odluke nisu značajni, ocjenjuje se da je donošenje ovakvog propisa bilo izuzetno važno, odnosno ovakvih mjera privremenog karaktera u uvjetima izraženog djelovanja finansijske i ekonomske krize i na finansijski i na realni sektor u F BiH bilo je nužno, te je imalo pozitivan efekat na dužnike (i fizička i pravna lica), olakšavajući im servisiranje dugova u skladu s njihovim platežnim mogućnostima. Stoga je prolongiranje primjene Odluke i u 2014. godini opravdano, posebno zbog činjenice da je uticaj krize još uvijek evidentan.

Analiza kvaliteta aktive, odnosno kreditnog portfolija pojedinačnih banaka, kao i on site kontrole u samim bankama, ukazuju da je kreditni rizik dominantni rizik kod najvećeg broja banaka, a zabrinjava činjenica da jedan broj banaka ima neadekvatne prakse upravljanja, odnosno ocjene, mjerenja, praćenja i kontrole kreditnog rizika i klasifikaciju aktive, što se u on site kontrolama utvrdilo kroz značajne iznose nedostajućih rezervi za kreditne gubitke, koje su zatim banke formirale po nalogu FBA. Takođe, analizirajući kvalitet aktive u bankama grupiranim prema vlasničkoj strukturi, evidentno je da su pokazatelji kod banaka u većinskom vlasništvu rezidenata (šest „domaćih“ privatnih banaka) lošiji nego kod banaka u većinskom stranom vlasništvu (10 banaka). Nakon izrazito visokog rasta nekvalitetnih kredita kod „domaćih“ banaka od 45% u 2013. godini, u prvoj polovini 2014. godine je zabilježen neznatan rast od 1%, ali je prisutan relativno visok rast od 7% kod banaka u većinskom stranom vlasništvu (u 2013. godini rast nekvalitetnih kredita iznosio je 9%). Učešće nekvalitetnih kredita kod banaka u većinskom stranom vlasništvu iznosi 14,3%, a kod „domaćih banaka“ 26,2%, što je posljedica neadekvatnih i slabih sistema upravljanja kreditnim rizikom, posebno u ključnoj fazi kod odobravanja kredita. Značajne slabosti i neefikasne prakse utvrđene su i u fazi preventivnog djelovanja kroz rano prepoznavanje problema u servisiranju (otplati) kredita, kao i u radu s nekvalitetnom aktivom u cilju njenog smanjenja putem naplate ili kvalitetnog restrukturiranja.

FBA je bankama, kod kojih je kontrolom ocijenjen slab kvalitet aktive i slabe prakse upravljanja kreditnim rizikom i/ili koje imaju negativne trendove, odnosno pad kvaliteta aktive, naložila korektivne mjere u smislu izrade operativnog programa upravljanja nekvalitetnom aktivom koji mora sadržavati plan aktivnosti na poboljšanju postojećih praksi upravljanja kreditnim rizikom, odnosno kvaliteta aktive, smanjenje postojećih koncentracija, te rješavanje problema nekvalitetne aktive i sprječavanje njenog daljeg pogoršanja. Izvršavanje naloga FBA se kontinuirano nadzire kroz pojačan postkontrolni postupak na osnovu izvještaja i ostale dokumentacije dostavljene od strane banaka, kao i provjere istog ciljanim on site kontrolama. Nadzor ovog segmenta poslovanja je pojačan zbog evidentnih negativnih trendova, što značajno utiče i na pogoršanje profitabilnosti banaka i slabljenje kapitalne osnove kod nekih banaka, zbog čega banke moraju pravovremeno poduzeti aktivnosti na pribavljanju kapitala iz eksternih izvora.

Transakcije s povezanim licima

U svom poslovanju banke su izložene raznim vrstama rizika, od kojih poseban značaj ima rizik vezan za transakcije s licima povezanim sa bankom.

FBA je, u skladu sa Bazelskim standardima, uspostavila određene opreznosne principe i zahtjeve vezane za transakcije s licima povezanim s bankom, što je regulirano Odlukom o minimalnim standardima za poslovanje banaka s licima povezanim s bankom, u kojoj su propisani uslovi i način poslovanja banaka s povezanim licima. Na osnovu te Odluke i Zakona o bankama Nadzorni odbor banke, a na prijedlog direktora, dužan je da donese posebne politike banke za poslovanje s povezanim licima i da prati njihovu primjenu.

Odlukama FBA propisan je i poseban set izvještaja koji obuhvaćaju transakcije s jednim dijelom povezanih lica, i to kredite i potencijalne i preuzete vanbilansne obaveze (garancije, akreditivi, preuzete kreditne obaveze) kao najčešći i najrizičniji vid transakcija između banaka i povezanih lica.

Set propisanih izvještaja uključuje podatke o kreditima datim sljedećim kategorijama povezanih lica:

- dioničarima banke s više od 5% glasačkih prava,
- članovima Nadzornog odbora i uprave banke i
- supsidijarnim licima i drugim preduzećima povezanim s bankom.

-000 KM-

Tabela 26: Transakcije s povezanim licima					
Opis	DATI KREDITI ³²			INDEKS	
	31.12.2012.	31.12.2013.	30.06.2014.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Dioničarima sa više od 5% glasačkih prava, subs. i drugim povezanim pred.	156.861	123.889	156.915	79	127
Članovima Nadzornog odbora i Odbora za reviziju	617	570	495	92	87
Upravi banke	2.574	2.507	2.159	97	86
UKUPNO	160.052	126.966	159.569	79	126
Potencijalne i preuzete vanbil. obaveze	21.800	16.046	13.380	74	83

U posmatranom periodu kreditne izloženosti prema osobama povezanim s bankom su povećane za 26%, dok su potencijalne obaveze smanjene za 17%, zbog smanjenja izloženosti kod jedne velike banke. Iz prezentiranih podataka može se zaključiti da se i dalje radi o malom iznosu kreditno-garancijskih poslova s povezanim licima i da je nivo rizika nizak. FBA posebnu pažnju (pri on site kontrolama) usmjerava na poslovanje banaka s povezanim licima, naročito ocjeni sistema identifikacije i monitoringa izloženosti riziku poslovanja s povezanim licima. Kontrolori FBA na licu mjesta daju naloge za otklanjanje uočenih propusta u određenim rokovima i pokreću prekršajne postupke, a sastavni dio tih aktivnosti je i praćenje i nadzor provođenja datih naloga u postkontrolnom postupku. To se pozitivno odrazilo na ovaj segment poslovanja, jer je u bankama značajno poboljšana kvaliteta upravljanja ovim rizikom.

2.2. Profitabilnost

Prema podacima iz bilansa uspjeha, na nivou bankarskog sistema u Federaciji BiH, u prvoj polovini 2014. godine ostvaren je pozitivan finansijski rezultat - dobit u iznosu od 85 miliona KM, što je za neznatnih 3% ili tri miliona KM više u odnosu na isti period prošle godine. Pozitivan efekat na finansijski rezultat sistema posebno je imalo ostvarenje veće dobiti kod banaka koje su pozitivno poslovale u istom periodu prošle godine (efekat 10 miliona KM), posebno kod jedne velike banke koja pripada grupi banaka koje su nosioci profitabilnosti, te ostvarenje dobiti kod dvije banke koje su

³² Pored kredita, uključena i ostala potraživanja, deponovana sredstva i plasmani dioničarima (finansijskim institucijama) sa više od 5% glasačkih prava.

prošle godine poslovale sa gubitkom (efekat četiri miliona KM). S druge strane, negativan efekat od 11 miliona KM je prvenstveno rezultat ostvarenog većeg gubitka kod jedne banke, te ostvarenje manje dobiti kod nekoliko banaka.

Najveći uticaj na poboljšanje profitabilnosti većine banaka prvenstveno je rezultat primjenjenog novog metodološkog pristupa (implementacija MRS 37/39 od 31. 12. 2011. godine), što posljedično ima uticaj na manji nivo troškova ispravki vrijednosti.

Ostvaren bolji finansijski rezultat u odnosu na isti period prošle godine, posljedica je neiskazivanja poreza na dobit (3,5 miliona KM), i pored većeg povećanja nekamatnih rashoda od povećanja ukupnog prihoda.

Pozitivan finansijski rezultat od 94,7 miliona KM ostvarilo je 16 banaka i isti je veći za 7% ili šest miliona KM u odnosu na isti period prošle godine. Istovremeno, gubitak u poslovanju u iznosu od 9,4 miliona KM iskazan je kod jedne banke, koja je i prošle godine, pored još dvije banke, poslovala sa gubitkom i isti je znatno veći (61%) u odnosu na isti period prošle godine.

Detaljniji podaci dati su u sljedećoj tabeli.

-000 KM-

Tabela 27: Ostvareni finansijski rezultat: dobit/gubitak						
Opis	30.06.2012.		30.06.2013.		30.06.2014.	
	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka
1	2	3	4	5	6	7
Gubitak	-5.744	3	-5.813	3	-9.362	1
Dobit	75.988	16	88.504	14	94.701	16
Ukupno	70.244	19	82.691	17	85.339	17

Kao i u ostalim segmentima, i u ovom su prisutne koncentracije: od ukupno ostvarene dobiti (95 miliona KM) 71% ili 67 miliona KM se odnosi na dvije najveće banke u sistemu, čiji je udio aktive u bankarskom sektoru 49%, dok se gubitak od devet miliona KM odnosi na jednu manju banku sa niskim učešćem aktive u sistemu. Analitički podaci pokazuju da ukupno 10 banaka ima bolji finansijski rezultat (za 14 miliona KM), dok sedam banaka imaju lošiji rezultat (za 11 miliona KM).

Na osnovu analitičkih podataka, kao i pokazatelja za ocjenu kvaliteta profitabilnosti (visina ostvarenog finansijskog rezultata-dobit/gubitak i koeficijenta koji se koriste za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja, te drugih parametara vezanih za ocjenu uspješnosti poslovanja), evidentno je da je ukupna profitabilnost sistema blago poboljšana u odnosu na prethodnu godinu, a posebno kod nekih većih banaka, koje su ostvarile veću dobit nego u istom periodu prošle godine, što je prvenstveno rezultat primjenjenog novog metodološkog pristupa. Međutim, cijeniti profitabilnost samo kroz nivo ostvarenog finansijskog rezultata nije adekvatno, jer treba uzeti u obzir i druge bitne faktore koji utiču na održivost i kvalitet zarade, odnosno profita. Tu je svakako najvažnije istaći kreditni rizik i negativne trendove u kvalitetu aktive u posljednjih pet godina, što se vidi kroz rast loših i nenaplativih plasmana, a što nije u korelaciji sa smanjenjem troškova ispravki vrijednosti, što je najvažniji faktor koji je uticao na poboljšanje finansijskog rezultata u većini banaka u zadnje tri godine (nakon implementacije MRS-a 39 i 37), a što nije u korelaciji s navedenim podacima o rastu loših kredita. Navedeno upućuje na zaključak i sumnju da su ispravke vrijednosti kod jednog broja banaka podcijenjene i nisu na adekvatnom nivou.

Na nivou sistema ostvaren je ukupan prihod u iznosu od 429 miliona KM, što je povećanje u odnosu na isti period prošle godine od 2% ili devet miliona KM. Ukupni nekamatni rashodi iznose 343 miliona KM, sa stopom rasta od 3% ili devet miliona KM u odnosu na isti period prošle godine, što se negativno odrazilo na ukupan finansijski rezultat sektora.

I pored rasta prosječnih kamatonosnih kredita kod većeg broja banaka za 2,8%, smanjenje prosječne kamatne stope na kredite, kao rezultat blagog pada aktivnih kamatnih stopa i rasta loših kredita, imalo je za posljedicu dalji pad kamatnih prihoda. Iako je jedan broj banaka zabilježio povećanje kamatnih

prihoda u odnosu na isti period prošle godine, kao rezultat intenziviranja kreditnih aktivnosti, znatno niži kamatni prihodi kod jedne velike banke, najvećim dijelom uticali su na smanjenje na nivou sistema. Kamatni prihodi iznose 386 miliona KM, što je za 1% ili tri miliona KM manje nego u istom periodu prošle godine, sa smanjenjem učešća u strukturi ukupnog prihoda sa 92,7% na 90,2%. Najveće učešće imaju prihodi od kamata po kreditima koji su zabilježili najveći nominalni pad od četiri miliona KM ili 1%, sa smanjenim učešćem u ukupnim prihodima sa 83,6% na 80,9%.

Pozitivna kretanja zabilježena su u kamatnim rashodima, koji su u odnosu na isti period prethodne godine imali veću stopu pada (-5%) u odnosu na stopu smanjenja kamatnih prihoda (-1%), a nominalno kamatni rashodi smanjeni su za sedam miliona KM, a kamatni prihodi za tri miliona KM. Kamatni rashodi iznose 115 miliona KM, a njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda smanjeno je sa 29% na 26,9%. Prosječni kamatonosni depoziti povećani su za 2,4%, a kamatni rashodi po računima depozita koji iznose 98 miliona KM, kao najveća stavka i relativno i nominalno u ukupnim kamatnim rashodima, smanjeni su za 6% ili četiri miliona KM, kao rezultat strukture depozitne osnove (veće učešće depozita koji nose nižu kamatnu stopu), što je rezultiralo smanjenjem prosječnih kamatnih stopa na depozite za uporedni period sa 1,16% na 1,07%. Kamatni rashodi po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama iznose 10 miliona KM i u odnosu na isti period prethodne godine bilježe smanjenje od 12%, sa smanjenjem učešća sa 2,8% na 2,4%.

Kao rezultat većeg pada kamatnih rashoda (-5%) od pada kamatnih prihoda (-1%), neto kamatni prihod povećan je za 1% ili četiri miliona KM i iznosi 271 milion KM, sa smanjenim učešćem u strukturi ukupnog prihoda sa 63,6% na 63,2%.

Operativni prihodi iznose 158 miliona KM i u odnosu na isti period prethodne godine veći su za 3% ili pet miliona KM, a njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda povećano je sa 36,4% na 36,8%. U okviru operativnih prihoda najveće učešće imaju naknade za izvršene usluge koje imaju rast od 7% ili sedam miliona KM. Ostali operativni prihodi povećani su za 3% ili pet miliona KM, od čega se na prihode od smanjenja rezervisanja (tri banke) odnosi 23% ili jedan milion KM.

Ukupni nekamatni rashodi iznose 343 miliona KM i u odnosu na isti period prethodne godine veći su za 3% ili devet miliona KM, prvenstveno kao rezultat povećanja troškova ispravke vrijednosti. Istovremeno, njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda povećano je sa 79,5% na 80,1%. Troškovi ispravke vrijednosti iznose 66 miliona KM i u odnosu na isti period prethodne godine veći su za 21% ili 12 miliona KM (od toga se na jednu manju banku odnosi šest miliona KM), što se negativno odrazilo na povećanje njihovog učešća u strukturi ukupnog prihoda sa 12,9% na 15,4%.

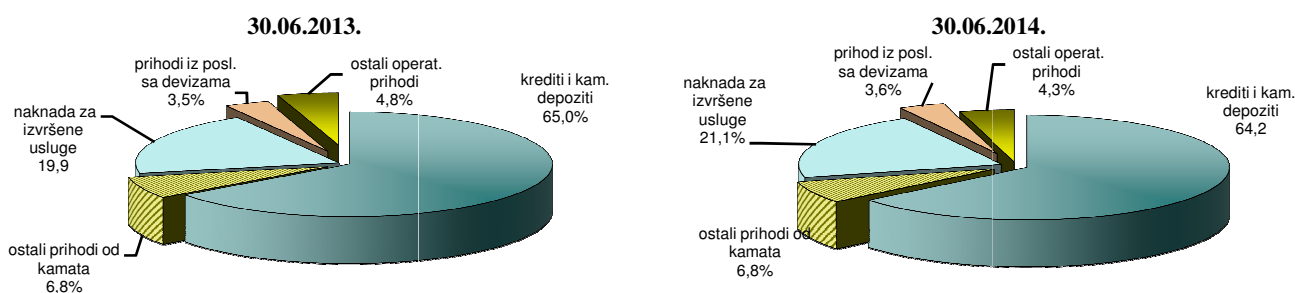
S druge strane, operativni rashodi s iznosom od 240 miliona KM i učešćem od 56% u ukupnom prihodu, bilježe pad od 2% ili četiri miliona KM, sa napomenom da su troškovi plata i doprinosa, kao najveća stavka operativnih rashoda povećani za 1% ili jedan milion KM i iznose 123 miliona KM ili 28,6% ukupnog prihoda, dok troškovi fiksne aktive, nakon pada od 5% ili četiri miliona KM, iznose 72 miliona KM, što je učešće u ukupnom prihodu od 17%. Ostali operativni troškovi su takođe smanjeni za 3% ili jedan milion KM. Banke su u periodu nakon izbivanja krize poduzele brojne mjere na racionalizaciji troškova poslovanja, prije svega na smanjenju operativnih rashoda, što je jednim dijelom ublažilo negativan uticaj pada kamatnih prihoda zbog smanjenog obima kreditnih aktivnosti i pada kvaliteta kreditnog portfolija.

Trend i struktura ukupnih prihoda i rashoda daje se u sljedećim tabelama i grafikonima.

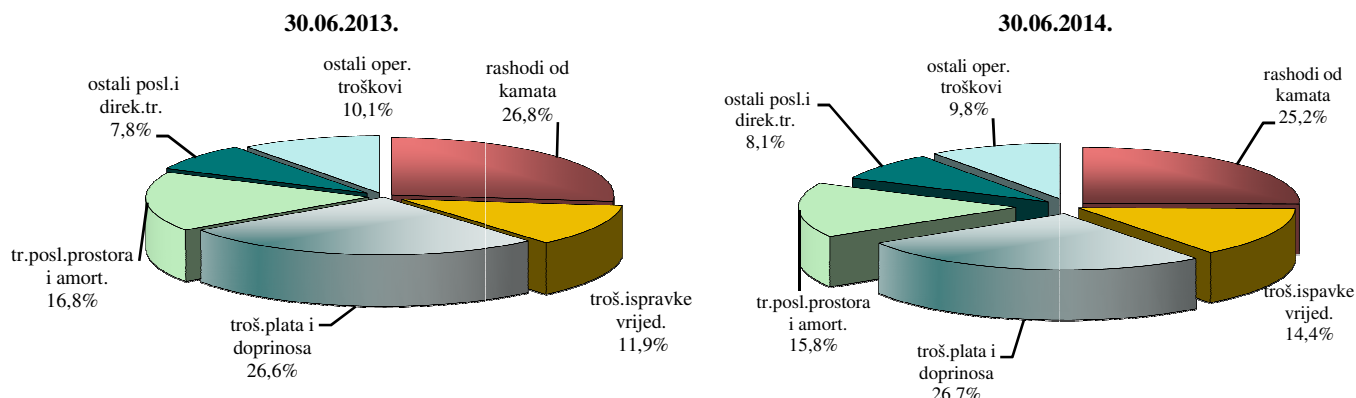
- u 000 KM-

Tabela 28: Struktura ukupnih prihoda

Struktura ukupnih prihoda	30.06.2012.		30.06.2013.		30.06.2014.		INDEKS	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
I Prihodi od kamata i slični prihodi								
Kamatonosni rač. depozita kod depoz.inst.	2.789	0,5	1.026	0,2	2.489	0,5	37	243
Kreditni i poslovi lizinga	366.570	66,0	351.026	64,8	346.714	63,7	96	99
Ostali prihodi od kamata	36.719	6,6	37.225	6,8	37.272	6,8	101	100
UKUPNO	406.078	73,1	389.277	71,8	386.475	71,0	96	99
II Operativni prihodi								
Naknade za izvršene usluge	104.172	18,8	107.733	19,9	114.775	21,1	103	107
Prihodi iz posl. sa devizama	21.294	3,8	19.106	3,5	19.405	3,6	90	102
Ostali operativni prihodi	23.742	4,3	26.000	4,8	23.408	4,3	110	90
UKUPNO	149.208	26,9	152.839	28,2	157.588	29,0	102	103
UKUPNI PRIHODI (I + II)	555.286	100,0	542.116	100,0	544.063	100,0	98	100

Grafikon 20: Struktura ukupnih prihoda**Tabela 29: Struktura ukupnih rashoda**

Struktura ukupnih rashoda	30.06.2012.		30.06.2013.		30.06.2014.		INDEKS	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
I Rashodi od kamata i slični rashodi								
Depoziti	108.378	22,4	104.333	22,9	98.178	21,4	96	94
Obaveze po uzetim kredit. i ostalim pozajm.	20.484	4,2	11.719	2,6	10.183	2,2	57	87
Ostali rashodi od kamata	7.744	1,6	5.932	1,3	7.045	1,6	77	119
UKUPNO	136.606	28,2	121.984	26,8	115.406	25,2	89	95
II Ukupni nekamatni rashodi								
Troškovi ispravke vrijed. rizične akt. rezerviranja za poten.ob i ostala vrijed.uskladenje	64.070	13,2	54.397	11,9	66.088	14,4	85	121
Troškovi plata i doprinosa	124.146	25,7	121.419	26,6	122.503	26,7	98	101
Troškovi posl.prostora i amortizacija	79.630	16,5	76.433	16,8	72.377	15,8	96	95
Ostali poslovni i direktni troškovi	35.403	7,3	35.501	7,8	37.371	8,1	100	105
Ostali operativni troškovi	44.175	9,1	46.276	10,1	44.979	9,8	105	97
UKUPNO	347.424	71,8	334.026	73,2	343.318	74,8	96	103
UKUPNI RASHODI (I + II)	484.030	100,0	456.010	100,0	458.724	100,0	94	101

Grafikon 21: *Srukтура ukupnih rashoda*

U sljedećoj tabeli dati su najznačajniji koeficijenti za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti banaka.

- u %-

KOEFICIJENTI	30.06.2012.	30.06.2013.	30.06.2014.
Dobit na prosječnu aktivu	0,5	0,6	0,6
Dobit na prosječni ukupni kapital	3,3	3,7	3,6
Dobit na prosječni dionički kapital	5,8	7,0	7,0
Neto prihod od kamata/ prosječna aktiva	1,8	1,8	1,8
Operativni prihodi/ prosječna aktiva	1,0	1,0	1,0
Ukupan prihod/ prosječna aktiva	2,8	2,8	2,8
Poslovni i direktni rashodi ³³ /prosječna aktiva	0,7	0,6	0,7
Operativni rashodi/ prosječna aktiva	1,7	1,7	1,6
Ukupni nekamatni rashodi/ prosječna aktiva	2,3	2,3	2,2

Analizom osnovnih parametara za ocjenu kvaliteta profitabilnosti, može se zaključiti da je ROAA (zarada na prosječnu aktivu), zbog približno istog rasta i prosječne aktive i iznosa ostvarene dobiti zadržana na istom nivou od 0,6%, dok je ROAE (zarada na prosječni dionički kapital) zbog približno istog rasta i prosječnog dioničkog kapitala i iznosa ostvarene dobiti, takođe zadržana na istom nivou od 7%. Pokazatelj produktivnosti banaka, mjereno odnosom ukupnog prihoda i prosječne aktive (2,8%), ostao je isti kao i na kraju uporednog perioda prethodne godine. Ostali pokazatelji su imali neznatne promjene: zbog rasta troškova ispravke vrijednosti, koeficijent poslovni i direktni rashodi u odnosu na prosječnu aktivu pogoršan je sa 0,6% na 0,7%, a koeficijent operativni rashodi u odnosu na prosječnu aktivu je poboljšao sa 1,7% na 1,6% kao rezultat smanjenja operativnih rashoda uz istovremeno povećanje prosječne aktive.

U pogoršanim uslovima poslovanja banaka i zbog efekata koji ima ekonomska i finansijska kriza na bankarski sektor u F BiH, profitabilnost banaka će i u narednom periodu najviše biti pod uticajem i zavisice od dva ključna faktora: a) dalje kretanje i trend u kvalitetu aktive, odnosno nivo kreditnih gubitaka i kreditnog rizika i b) efikasnost upravljanja i kontrole operativnih prihoda i troškova. S druge strane, prisutno usporavanje i pad ekonomskih aktivnosti utiče na smanjenje potražnje za kreditima, ali i restriktivniji pristup na strani ponude (banaka), direktno će se odraziti na profitabilnost ukupnog bankarskog sektora i u narednom periodu. Također, dobit banaka, odnosno finansijski rezultat biće u velikoj mjeri pod utjecajem cjenovnog i kamatnog rizika, kako na strani izvora i kretanja cijena izvora finansiranja banaka, tako i mogućnosti ostvarivanja kamatne marže koja će biti

³³ U rashode su uključeni troškovi ispravke vrijednosti.

dovoljna da pokrije sve nekamatne rashode i na kraju, osigura i zadovoljavajuću dobit na uloženi kapital za vlasnike banaka. Stoga je ključni faktor efikasnosti i profitabilnosti svake banke kvalitet menadžmenta i poslovna politika koju vodi, kao i kvalitet i efikasnost uspostavljenih sistema upravljanja rizicima, jer se time najdirektnije utiče na njene performanse.

2.3. Ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope

U cilju veće transparentnosti i lakše usporedivosti uvjeta banaka za odobravanje kredita i primanje depozita i zaštite klijenata kroz uvođenje transparentnog prikaza troškova kredita odnosno prihoda depozita, a u skladu s međunarodnim standardima, kriterijima i praksama u drugim zemljama, FBA je od 01. 07. 2007. godine propisala jedinstven način obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope³⁴ za sve banke sa sjedištem u Federaciji BiH i njihove organizacione dijelove koji posluju na teritoriji F BiH, kao i na organizacione dijelove banaka koji posluju u Federaciji BiH. Efektivna kamatna stopa predstavlja stvarnu relativnu cijenu kredita, odnosno prihoda na depozit, izraženu kao procenat na godišnjem nivou.

Efektivnom kamatnom stopom se smatra dekurzivna kamatna stopa koja se obračunava na godišnjem nivou, i to primjenom složenog kamatnog računa, na način da se diskontovana novčana primanja izjednačavaju sa diskontovanim novčanim izdacima odobrenih kredita, odnosno primljenih depozita.

Banke su obavezne mjesečno izvještavati FBA o ponderisanim nominalnim i efektivnim kamatnim stopama na kredite i depozite odobrene odnosno primljene u izvještajnom mjesecu, u skladu s propisanom metodologijom³⁵.

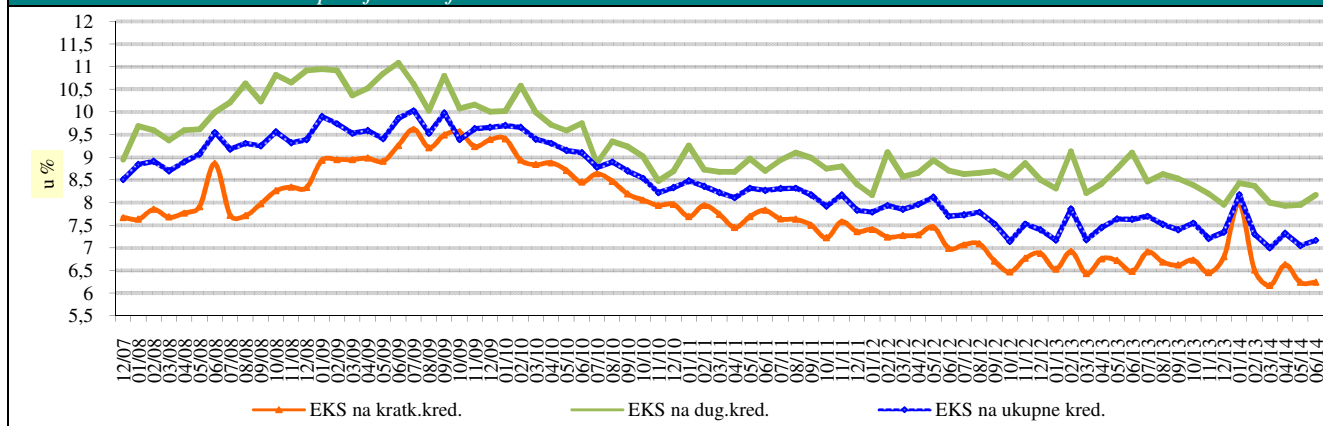
U sljedećoj tabeli daje se pregled ponderisanih nominalnih i efektivnih kamatnih stopa (dalje: NKS i EKS) na kredite na nivou bankarskog sistema i za dva najznačajnija sektora (privreda i stanovništvo) za decembar 2012. godine, mart, juni i decembar 2013. godine, te mart i juni 2014. godine.

Tabela 31 : Ponderisane prosječne NKS i EKS na kredite

OPIS	12/2012.		03/2013.		06/2013.		12/2013.		03/2014.		06/2014.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderisane kam. stope na kratkoročne kredite	6,39	6,88	6,06	6,44	6,04	6,48	6,18	6,81	5,81	6,17	5,70	6,24
1.1. Privredi	6,39	6,86	6,12	6,46	6,09	6,47	6,21	6,79	5,77	6,06	5,64	6,13
1.2. Stanovništvu	8,46	10,89	8,58	10,90	7,92	10,91	6,42	8,51	8,27	11,80	8,32	11,72
2. Ponderisane kam. stope na dugoročne kredite	7,66	8,50	7,48	8,21	8,07	9,10	7,31	7,95	7,22	8,00	7,54	8,17
2.1. Privredi	6,73	7,22	6,40	6,72	6,94	7,40	6,83	7,17	6,72	7,18	6,03	6,30
2.2. Stanovništvu	8,48	9,59	8,37	9,47	8,52	9,79	7,93	8,95	7,64	8,64	8,90	9,83
3. Ukupno ponderisane kam. stope na kredite	6,80	7,40	6,66	7,18	6,93	7,63	6,72	7,35	6,45	7,00	6,59	7,17
3.1. Privredi	6,45	6,93	6,20	6,53	6,26	6,66	6,41	6,92	5,99	6,32	5,76	6,18
3.2. Stanovništvu	8,47	9,69	8,38	9,55	8,49	9,83	7,84	8,92	7,65	8,74	8,88	9,89

³⁴ Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite ("Službene novine F BiH", br. 27/07).

³⁵ Uputstvo za primjenu Odluke o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite i Uputstvo za izračunavanje ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope.

Grafikon 22: Ponderisane prosječne mjesečne EKS na kredite

Kod analize trenda kamatnih stopa relevantno je pratiti kretanje ponderisane EKS, a razlika u odnosu na ponderisanu NKS je rezultat naknada i provizija koji se plaćaju banci za odobreni kredit i koji ulaze u obračun cijene kredita. Zato EKS predstavlja stvarnu cijenu kredita.

Ponderisana EKS na kredite iznosi 7,17%, bilježi oscilacije unutar visokih 1,18 procentnih poena u prvoj polovini 2014. godine, sa najvećom stopom zabilježenom u januaru od 8,18%, a najmanjom u martu od 7%, a ista je ujedno manja za 0,18 procentnih poena u odnosu na nivo iz decembra 2013. godine.

Ponderisane kamatne stope na kratkoročne kredite u prvoj polovini 2014. godine bilježe veće oscilacije, i to unutar 1,81 procentnog poena, nego na dugoročne, koje su se kretale unutar 0,50 procentnih poena.

Ponderisana EKS na kratkoročne kredite u junu 2014. godine iznosila je 6,24%, što je za 0,57 procentnih poena manje u odnosu na decembar 2013. godine, dok je ponderisana EKS na dugoročne kredite u junu 2014. godine iznosila 8,17%, što je za 0,22 procentna poena više u odnosu na decembar 2013. godine.

Kamatne stope na kredite plasirane u dva najvažnija sektora: privredi i stanovništvu³⁶, u posmatranom periodu 2014. godine kretale su se u suprotnom smjeru. Ponderisana EKS na kredite odobrene privredi, koja je još uvijek niža od EKS na kredite stanovništvu, smanjena je sa 6,92% iz decembra 2013. godine na nivo od 6,18% u junu 2014. godine. Trend pada ponderisanih EKS privrede zabilježen je i kod kratkoročnih (sa 6,79% na 6,13%) i kod dugoročnih kredita (sa 7,17% na 6,30%).

EKS na kredite plasirane stanovništvu u junu 2014. godine iznosila je 9,89% što je za 0,97 procentnih poena više u odnosu na decembar 2013. godine. EKS na dugoročne kredite plasirane ovom sektoru je sa decembarskog nivoa 2013. godine od 8,95% povećana u junu 2014. godine na 9,83%. EKS na kratkoročne kredite u junu 2014. godine iznosila je 11,72% što je za 3,21 procentnih poena više u odnosu na decembar 2013. godine.

U odnosu na decembarski nivo iz 2013.godine, najznačajnije smanjenje EKS u junu 2014. godine zabilježeno je kod dugoročnih kredita stanovništva za obavljanje djelatnosti (sa 13,77% na 9,26%),

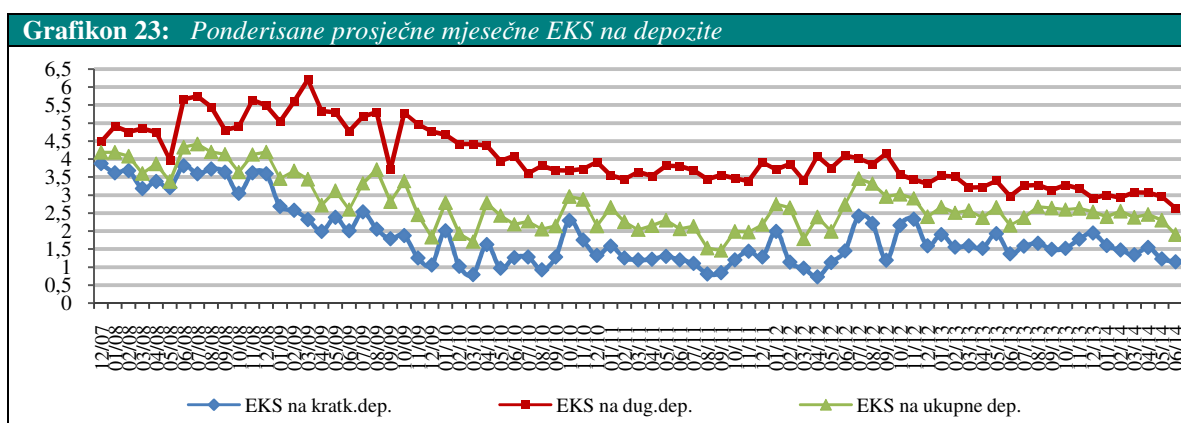
³⁶ Po metodologiji razvrstavanja u sektore, obrtnici se uključuju u sektor stanovništva.

dok najznačajnije povećanje zabilježeno kod kratkoročnih kredita stanovništva za opštu potrošnju (sa 8,16% na 11,64%).

Ponderisane NKS i EKS na oročene depozite, izračunate na osnovu mjesečnih izvještaja, za bankarski sektor prikazane su u sljedećoj tabeli.

OPIS	12/2012.		03/2013.		06/2013.		12/2013.		03/2014.		06/2014.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderisane kam. stope na kratkoročne depozite	1,59	1,59	1,57	1,59	1,35	1,37	1,94	1,95	1,31	1,34	1,13	1,15
1.1. do tri mjeseca	1,28	1,28	1,26	1,26	1,01	1,01	1,92	1,92	1,06	1,07	0,94	0,95
1.2. do jedne godine	2,53	2,55	1,98	2,02	1,80	1,86	1,99	2,01	1,60	1,65	1,59	1,62
2. Ponderisane kam. stope na dugoročne depozite	3,30	3,32	3,18	3,21	2,95	2,97	2,89	2,92	3,04	3,08	2,61	2,64
2.1. do tri godine	3,17	3,19	3,03	3,06	2,64	2,66	2,58	2,61	2,68	2,72	2,55	2,58
2.2. preko tri godine	4,42	4,46	4,01	4,04	4,32	4,33	4,24	4,28	3,94	3,98	2,80	2,82
3. Ukupno ponderisane kam. stope na depozite	2,39	2,40	2,55	2,57	2,14	2,16	2,50	2,53	2,34	2,38	1,87	1,90

Za razliku od kredita, kod kojih uticaj na stvarnu cijenu imaju troškovi povezani s odobravanjem i servisiranjem kredita (pod uslovom da su poznati kod odobravanja), kod depozita gotovo da nema razlike između nominalne i efektivne kamatne stope.

U odnosu na decembar 2013. godine ponderisana EKS na ukupne oročene depozite u junu 2014. godine smanjena je za 0,63 procentnih poena (sa 2,53% na 1,90%).

Ponderisana EKS na kratkoročne depozite je u padu, u junu 2014. godine je iznosila 1,15%, što je manje za 0,80 procentnih poena u odnosu na decembar 2013. godine.

Ponderisana EKS na dugoročne depozite također bilježi pad u drugom kvartalu 2014.godine, iznosi 2,64%, što je manje za 0,28 procentnih poena u odnosu na decembar 2013.godine (12/2013:2,92%).

U periodu od druge polovine 2012.godine do drugog kvartala 2014.godine bio je prisutan trend pada novoprimitih depozita privrede, naročito kratkoročnih, što je imalo za posljedicu visok rast kratkoročnih kamatnih stopa privredi, a to je u konačnici rezultiralo time da su u toku posmatranog perioda prosječne kamatne stope privrede uglavnom bile veće od prosječnih kamatnih stopa stanovništva. Zaključno sa junom 2014.godine, iako sa još uvijek prisutnim trendom niskog prirasta novoprimitih depozita privrede, ponderisane EKS sektora privrede iznose 2,98%, što je na sličnom

nivou iz decembra 2013. godine kada su iznosila 3%. EKS sektora privrede i kod kratkoročnih (sa 12/2013: 1,41% na 1,40%) i kod dugoročnih depozita (sa 12/2013:3,35% na 3,25%) bilježi minimalne oscilacije.

Ponderisana EKS kod depozita stanovništva iznosi 2,34%, što je na nešto nižem nivou u odnosu na decembar 2013.godine (2,65%), sa zabilježenim padom EKS kod dugoročnih depozita (sa 3,03% na 2,64%) odnosno stagnacijom kod kratkoročnih depozita (sa 1,64% na 1,67%).

Ponderisane kamatne stope na kredite koji se odnose na ugovoreno prekoračenje po računima i na depozite po viđenju, izračunate na osnovu mjesečnih izvještaja, daju se u sljedećoj tabeli.

Tabela 33 : Ponderisane prosječne NKS i EKS kredite-prekoračenja po računima i na depozite po viđenju

O P I S	31.12.2012.		30.06.2013.		31.12.2013.		31.03.2014.		30.06.2014.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Ponderisane kam. stope na kredite-prekoračenja po računima	8,43	8,57	8,37	8,53	8,25	8,42	8,09	8,26	8,14	8,31
2. Ponderisane kam. stope na depozite po viđenju	0,19	0,19	0,18	0,18	0,15	0,15	0,14	0,14	0,13	0,13

Na ove stavke aktive i pasive EKS je u pravilu jednaka nominalnoj kamatnoj stopi. Ponderisana EKS na ukupne kredite po prekoračenjima računa za bankarski sektor u junu 2014. godine iznosila je 8,31% (pad od 0,11 procentnih poena u odnosu na decembar 2013. godine), a na depozite po viđenju 0,13%, što je neznatno manje od nivoa iz decembra 2013. godine.

2.4. Likvidnost

Upravljanje rizikom likvidnosti je, uz upravljanje kreditnim rizikom, jedan od najvažnijih i najsloženijih segmenata bankarskog poslovanja. Održavanje likvidnosti u tržišnoj ekonomiji je permanentna obaveza banke i osnovna pretpostavka za njenu održivost na finansijskom tržištu, te jedan od ključnih preduvjeta za uspostavljanje i očuvanje povjerenja u bankarski sistem u svakoj zemlji, njegovu stabilnost i sigurnost.

Do izbijanja globalne finansijske i ekonomske krize, u normalnim uvjetima poslovanja banaka i stabilnom okruženju, rizik likvidnosti je za banke imao sekundaran značaj, odnosno kreditni rizik je bio u prvom planu i uspostavljeni sistemi upravljanja, odnosno identificiranja, mjerenja i kontrole ovog rizika bili su pod kontinuiranim nadzorom u cilju njihovog unaprjeđenja i poboljšanja.

Kada je došlo do poremećaja na finansijskim tržištima zbog uticaja globalne krize, rizik likvidnosti je naglo dobio na značaju, i upravljanje ovim rizikom postalo je ključni faktor za nesmetano poslovanje, blagovremeno izvršavanje dospjelih obaveza i očuvanje dugoročne pozicije banke, u smislu njene solventnosti i kapitalne osnove. Pored toga treba istaći i da je međuzavisnost svih rizika kojima banka jeste ili može da bude izložena u svom poslovanju također došla do izražaja sa izbijanjem krize.

U posljednjem kvartalu 2008. godine, nakon širenja globalne krize i njenog negativnog uticaja na finansijski i ekonomski sistem u BiH, došlo je do porasta rizika likvidnosti u bankama u F BiH. Iako je došlo do povlačenja dijela štednih depozita i narušavanja povjerenja u banke, ocijenjeno je da nijednog trenutka likvidnost bankarskog sistema nije bila ugrožena, jer su banke u F BiH, zbog regulatornih zahtjeva i propisanih limita, koji se temelje na konzervativnom pristupu, imale značajna likvidna sredstva i dobru poziciju likvidnosti.

U 2009. godini zaustavljena su negativna kretanja iz posljednjeg kvartala 2008. godine, a osnovni pokazatelji likvidnosti, zahvaljujući najvećim dijelom smanjenoj kreditnoj aktivnosti, su poboljšani. U 2010. godini dolazi do blagog pogoršanja pokazatelja, što se sa nešto manjim intezitetom nastavilo u

2011. godini. Do nešto većeg pogoršanja pokazatelja dolazi ponovno u prvom kvartalu 2012. godine, kao posljedica smanjenja novčanih sredstava po osnovu blagog povećanja kreditnih aktivnosti i investicija u vrijednosne papire, smanjenja depozita, plaćanja dospjelih kreditnih obaveza, te rasta nenaplaćenih potraživanja, što je trend, koji se uz blaže oscilacije, nastavio do kraja 2012. godine. Prvu polovinu 2013. godine okarakterizirao je nastavak blagog kvarenja pokazatelja, uzrokovan odlivom depozita, plaćanjem dospjelih kreditnih obaveza i nastavkom rasta dospjelih nenaplaćenih potraživanja, dok je u drugoj polovini 2013. godine zabilježeno blago poboljšanje pokazatelja, uzrokovano povećanjem depozita i novčanih sredstava.

Nastojanje banaka za postizanjem bolje profitabilnosti kroz bolju alokaciju finansijske aktive, promjene u strukturi depozitnih izvora, kao i već duže vrijeme prisutan trend smanjenja obaveza po uzetim kreditima i subordinisanom dugu, pod uticajem dužničke krize i recesije u eurozoni, doveli su do bržeg smanjenja likvidnih sredstava u odnosu na smanjenje kratkoročnih finansijskih obaveza, pada učešća likvidnih sredstava u ukupnoj aktivi i pogoršanja koeficijenta krediti u odnosu na depozite, uzete kredite i subordinisani dug.

Međutim, i pored prisutnih navedenih negativnih trendova, likvidnost bankarskog sistema u Federaciji BiH i dalje se ocjenjuje dobrom, sa zadovoljavajućim učešćem likvidnih sredstava u ukupnoj aktivi, te vrlo dobrom ročnom usklađenošću finansijske aktive i obaveza, sa trendom blagog poboljšanja od kraja 2010. godine. Ipak, zbog još uvijek prisutnog uticaja i djelovanja finansijske krize u svijetu, te dužničke krize u eurozoni, koja se negativno reflektira na bankarske sisteme pojedinih evropskih zemalja i banke „majke“ banaka u F BiH, ocjena je da rizik likvidnosti i dalje treba biti pod pojačanim nadzorom. Takođe, treba imati u vidu činjenicu da je uticaj krize na realni sektor još uvijek izražen, čije se negativne posljedice reflektiraju na ukupno privredno i ekonomsko okruženje u kojem banke u BiH posluju, što rezultira kašnjenjem dužnika u otplati dospjelih kreditnih obaveza i rastom nenaplativih potraživanja, odnosno do smanjenja priliva likvidnih sredstava u bankama i konverzije kreditnog rizika u rizik likvidnosti. U tom smislu, jedan od najvažnijih uticaja na poziciju likvidnosti banaka u narednom periodu će imati sposobnost banaka da adekvatno upravljaju svojom aktivom, što podrazumijeva obezbjeđenje aktive koja ima dobre performanse i čiji kvalitet osigurava da se bankarski zajmovi zajedno sa kamatama vraćaju u skladu s rokovima dospeljeća.

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti propisani su minimalni standardi koje je banka dužna da osigura i održava u procesu upravljanja ovim rizikom, odnosno minimalni standardi za kreiranje i provođenje politike likvidnosti koja osigurava sposobnost banke da potpuno i bez odlaganja izvršava svoje obaveze na dan dospeljeća.

Navedeni propis predstavlja okvir za upravljanje rizikom likvidnosti i sadrži kvalitativne i kvantitativne odredbe i zahtjeve prema bankama. Propisani su limiti koje banke trebaju ispunjavati vezano za prosječni dekadni minimum i dnevni minimum novčanih sredstava u odnosu na kratkoročne izvore, kao i minimalni limiti ročne usklađenosti dospeljeća instrumenata finansijske aktive i obaveza do 180 dana.

U strukturi izvora finansiranja banaka u Federaciji BiH na dan 30. 06. 2014. godine najveće učešće od 74,0% i dalje imaju depoziti, zatim slijede uzeti krediti (uključujući subordinisane dugove³⁷) s učešćem od 7,5%. Uzeti krediti su sa dužim periodima ročnosti i predstavljaju kvalitetan izvor za dugoročne plasmane, te poboljšavaju ročnu usklađenost stavki aktive i obaveza, iako je već duže vrijeme prisutan trend njihovog smanjenja.

S druge strane, ročna struktura depozita je znatno nepovoljnija³⁸, a nakon dužeg perioda poboljšanja (period prije krize), tokom 2010. godine došlo je do blagog pogoršanja, što je trend koji se, sa nešto

³⁷ Subordinisani dugovi: uzeti krediti i stavke trajnog karaktera.

³⁸ Prema preostalom dospeljeću.

manjim intenzitetom, nastavio u 2011. godini i u prvom kvartalu 2012. godine, nakon čega ipak dolazi do zaustavljanja ovog negativnog trenda, te je struktura vrlo blago poboljšana krajem 2012. godine, što se nastavilo i u 2013. godini i prvoj polovini 2014. godine.

- u 000 KM-

Tabela 34: Ročna struktura depozita po ugovorenom dospijeću

DEPOZITI	31.12.2012.		31.12.2013.		30.06.2014.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8(4/2)	9(6/4)
Štednja i dep. po viđenju	4.805.480	43,8	5.233.356	45,4	5.237.688	45,9	109	100
Do 3 mjeseca	267.199	2,5	365.229	3,2	244.086	2,1	137	67
Do 1 godine	709.620	6,5	668.142	5,8	624.090	5,5	94	93
1. Ukupno kratkoročni	5.782.299	52,8	6.266.727	54,4	6.105.864	53,5	108	97
Do 3 godine	3.576.903	32,6	3.541.354	30,7	3.408.096	29,9	99	96
Preko 3 godine	1.601.799	14,6	1.715.768	14,9	1.898.679	16,6	107	111
2. Ukupno dugoročni	5.178.702	47,2	5.257.122	45,6	5.306.775	46,5	102	101
UKUPNO (1 + 2)	10.961.001	100,0	11.523.849	100,0	11.412.639	100,0	105	99

Ukupni depoziti su u odnosu na 31. 12. 2013. godine smanjeni za 1% ili 111 miliona KM, najvećim dijelom su rezultat smanjenja depozita bankarskih institucija za 19% ili 197 miliona KM, javnih preduzeća za 7% ili 70 miliona KM i privatnih preduzeća za 3% ili 55 miliona KM, a sa druge strane rasta depozita stanovništva za 3% ili 186 miliona KM i neprofitnih organizacija za 9% ili 23 miliona KM. Ročna struktura depozita po ugovorenom dospijeću je relativno dobra, s učešćem kratkoročnih depozita od 53,5% i dugoročnih 46,5%, što je nešto bolje u odnosu na 31. 12. 2013. godine.

Promjene u ročnoj strukturi rezultat su smanjenja kratkoročnih depozita za 3% ili 161 milion KM, najvećim dijelom depozita bankarskih institucija oročenih do tri mjeseca za 133 miliona KM i privatnih preduzeća za 49 miliona KM, dok je kod javnih preduzeća zabilježen rast od 17 miliona KM. Dugoročni depoziti blago su povećani za 1% ili 50 miliona KM, kao posljedica rasta depozita preko tri godine za 11%, najviše sektora stanovništva, dok je kod depozita do tri godine zabilježeno smanjenje od 4%, najviše kod depozita javnih preduzeća i bankarskih institucija. Treba istaći da je kod dugoročnih depozita i dalje dominantno učešće dva sektora, i to: stanovništva sa povećanjem učešća sa 63,6% na 65,4% i bankarskih institucija sa blagim smanjenjem učešća sa 12,3% na 11,8%, iako su i depoziti javnih preduzeća također značajan dugoročni izvor, sa smanjenjem učešća sa 9,2% na 7,5%. U depozitima oročenim od jedne do tri godine najveće učešće od 70,6% imaju depoziti stanovništva, uz blagi rast učešća od 3,2 procentna poena, zatim depoziti javnih preduzeća 10,6%, uz smanjenje učešća za 2,6 procentnih poena. U periodu preko tri godine najveće učešće od 56,1% imaju depoziti stanovništva uz neznatno smanjenje učešća za 0,3 procentna poena, a depoziti bankarskih institucija, nakon već duže vrijeme prisutnog trenda smanjenja, imaju trend stagnacije i učešće od 25,3% (na kraju 2013. godine 25,6%; na kraju 2012. godine 33,0%; na kraju 2011. godine 46,9%; 2010. godine 60,9%).

Iako je ročna struktura depozita po ugovorenom dospijeću relativno dobra, za analizu rizika likvidnosti relevantnija je ročnost depozita po preostalom dospijeću, jer uključuje stanje depozita za period od izvještajnog datuma do datuma dospijea, što je prezentirano u narednoj tabeli.

- u 000 KM-

Tabela 35: Ročna struktura depozita po preostalom dospijeću

DEPOZITI	31.12.2012.		31.12.2013.		30.06.2014.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8(4/2)	9(6/4)
Štednja i dep. po viđenju (do 7 dana)	4.941.325	45,1	5.343.263	46,4	5.336.063	46,8	108	100
7- 90 dana	908.834	8,3	920.951	7,9	920.788	8,0	101	100
91 dan do jedne godine	2.278.639	20,8	2.126.249	18,5	1.963.498	17,2	93	92
1. Ukupno kratkoročni	8.128.798	74,2	8.390.463	72,8	8.220.349	72,0	103	98
Do 5 godina	2.609.727	23,8	3.002.846	26,1	3.044.739	26,7	115	101

Preko 5 godina	222.476	2,0	130.540	1,1	147.551	1,3	59	113
2. Ukupno dugoročni	2.832.203	25,8	3.133.386	27,2	3.192.290	28,0	111	102
UKUPNO (1 + 2)	10.961.001	100,0	11.523.849	100,0	11.412.639	100,0	105	99

Iz podataka se može zaključiti da je ročna struktura depozita po preostalom dospijeću znatno lošija zbog visokog učešća kratkoročnih depozita od 72,0%, ali da je prisutan trend blagog poboljšanja u odnosu na kraj 2013. godine. Kratkoročni depoziti su imali pad od 2% ili 170 miliona KM, sa smanjenjem učešća za 0,8 procentnih poena, a dugoročni depoziti povećanje za 2% ili 59 miliona KM, uz povećanje učešća sa 27,2% na 28%. Ako se pogleda struktura dugoročnih depozita, vidljivo je da dominiraju depoziti s preostalom ročnošću do pet godina (95,4% dugoročnih depozita i 26,7% ukupnih depozita), dok negativan trend predstavlja značajnije smanjenje depozita sa preostalom ročnošću preko pet godina u posljednje dvije godine, iako je u prvoj polovini 2014. godine zabilježeno umjereno povećanje od 13% ili 17 miliona KM. Ako se usporede podaci o ročnosti depozita po ugovorenom i preostalom dospijeću, može se zaključiti da je od 5,3 milijarde KM dugoročno ugovorenih depozita, sa 30. 06. 2014. godine cca 2,2 milijarde KM, odnosno nešto više od 41% dugoročno ugovorenih depozita, imalo preostalo dospijeće manje od jedne godine.

Postojeća ročna struktura depozita, kao najvećeg izvora finansiranja banaka u F BiH, kod većeg broja banaka postaje sve više limitirajući faktor kreditnog rasta, s obzirom da je najveća potreba banaka za plasiranjem dugoročnih kredita. Stoga se banke suočavaju s problemom kako osigurati kvalitetnije izvore u smislu ročnosti, posebno zbog činjenice da je značajno smanjen priliv finansijskih sredstava (zaduživanje) iz inostranstva, kako od matičnih grupacija, tako i od finansijskih institucija-kreditora, a domaći izvori su najvećim dijelom kratkoročnog karaktera.

Dodatno, supervizorska zabrinutost je pojačana zbog činjenice da banke, u nedostatku kvalitetnih dugoročnih izvora, u cilju osiguranja poštivanja zakonom propisanih ograničenja vezano za ročnu usklađenost, odobravaju kratkoročne kredite koji se obnavljaju, odnosno zatvaraju novim kratkoročnim plasmanima, što suštinski znači dugoročno kreditiranje iz kratkoročnih izvora. Na taj način se prikriva prava ročnost kredita i usklađenost s izvorima, što može predstavljati ozbiljan problem u narednom periodu i potencijalnu opasnost za likvidnosnu poziciju banke.

U funkciji planiranja potrebnog nivoa likvidnih resursa, banke trebaju planirati izvore i strukturu adekvatnog likvidnog potencijala, i u vezi s tim planirati i kreditnu politiku. Ročnost plasmana, odnosno kreditnog portfolija je determinisana upravo ročnošću izvora. S obzirom da je ročna transformacija sredstava kod banaka inherentno povezana sa funkcionalnim karakteristikama bankarskog poslovanja, banke kontinuirano kontrolišu i drže ročne debalanse između izvora i plasmana u okviru propisanih minimalnih limita.

-u 000 KM-

Tabela 36: Ročna struktura kredita								
KREDITI	31.12.2012.		31.12.2013.		30.06.2014.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Dospjela potraživanja i plaćene vanbi.obaveze	1.074.251	10,1	1.175.825	10,8	1.313.358	11,8	109	112
Kratkoročni krediti	2.472.571	23,2	2.360.832	21,8	2.345.253	21,2	95	99
Dugoročni krediti	7.119.302	66,7	7.315.743	67,4	7.431.969	67,0	103	102
UKUPNO KREDITI	10.666.124	100,0	10.852.400	100,0	11.090.580	100,0	102	102

U prvoj polovini 2014. godine dugoročni krediti su povećani za 2% ili 116 miliona KM, kratkoročni krediti bilježe blagi pad od 1% ili 16 miliona KM, dok su dospjela potraživanja značajno povećana za 12% ili 138 miliona KM, što je još jedan pokazatelj pogoršanja naplativosti dospjelih kreditnih potraživanja i problema koje imaju dužnici banaka u servisiranju svojih dugova zbog djelovanja ekonomske krize. U strukturi dospjelih potraživanja 68% se odnosi na privatna preduzeća, 30% stanovništvo i 2% na ostale sektore.

Sektorska analiza po ročnosti za dva najznačajnija sektora pokazuje da su krediti plasirani stanovništvu 84,8% dugoročni, a od ukupno odobrenih kredita privatnim preduzećima na dugoročne se odnosi 48,7%.

U strukturi aktive krediti, kao najznačajnija kategorija, imaju i dalje najveće učešće od 71,9% što je za 1,6 procentnih poena više u odnosu na kraj 2013. godine, a krediti su ostvarili blagi rast od 2,0%. Novčana sredstva su smanjena za 5% ili 242 miliona KM, a njihovo učešće, u odnosu na kraj 2013. godine, je smanjeno sa 28,6% na 27,1%.

Pregled osnovnih pokazatelja likvidnosti je prikazan u sljedećoj tabeli. Prelazak na novu regulativu sa 31. 12. 2011. godine doveo je do značajnog povećanja iznosa ukupnih kredita što je imalo uticaja na pogoršanje pokazatelja: krediti u odnosu na depozite i uzete kredite, u odnosu na prethodne periode. U 2012. godini zabilježeno je dalje pogoršanje pokazatelja likvidnosti, uzrokovano smanjenjem novčanih sredstava radi povećanja kreditnih aktivnosti i izmirenja dospjelih kreditnih obaveza, dok je koeficijent kratkoročne finansijske obaveze/ukupne finansijske obaveze bio neznatno poboljšán radi bolje ročne strukture izvora, što je nastavljeno i u prvoj polovini 2013. godine. Povećanje depozita i novčanih sredstava u drugoj polovini 2013. godine dovelo je do blagog poboljšanja pokazatelja u odnosu na 31. 12. 2012. godine, dok su u prvoj polovini 2014. godine pokazatelji opet blago pogoršani, usljed smanjenja depozita i rasta dospjelih nenaplaćenih potraživanja.

- u % -

Tabela 37: Koeficijenti likvidnosti			
Koeficijenti	31.12.2012.	31.12.2013.	30.06.2014.
1	2	3	4
Likvidna sredstva ³⁹ / ukupna aktiva	26,8	28,9	27,2
Likvidna sredstva / kratkoročne finans.obaveze	46,2	50,6	47,9
Kratkoročne finans.obaveze/ ukupne finans.obaveze	68,9	67,9	67,9
Kreditni / depoziti i uzeti krediti ⁴⁰	88,1	86,4	89,4
Kreditni / depoziti, uzeti krediti i subordinisani dugovi ⁴¹	86,8	85,3	88,2

Pokazatelj krediti u odnosu na depozite i uzete kredite je u 2012. godini pogoršan, sa istim trendom u prvoj polovini 2013. godine, koji je zaustavljen u drugoj polovini 2013. godine, te je ponovno pogoršan u prvoj polovini 2014. godine. Sa 30. 06. 2014. godine ovaj pokazatelj je kod 11 banaka bio viši od 85% (kritični nivo). S jedne strane, to je kod ovih banaka rezultat strukture pasive (relativno značajno učešće kapitala), a s druge strane, visokog učešća kredita u aktivi. FBA posebnu pažnju, pri on site kontrolama, usmjerava na banke kod kojih su utvrđene slabosti u ovom poslovnom segmentu, te nalaže bankama da poduzmu mjere i aktivnosti u cilju poboljšanja nivoa likvidnosti, te poboljšaju prakse za upravljanje izvorima sredstava, kako bi se osigurale zadovoljavajuće pozicije likvidnosti.

Banke su u 2014. godini redovno ispunjavale obavezu održavanja propisane obavezne rezerve kod Centralne banke BiH. Obavezna rezerva kao značajan instrument monetarne politike, u BiH u uslovima funkcioniranja valutnog odbora i finansijski nerazvijenog tržišta, jedini je instrument monetarne politike putem kojeg se ostvaruje monetarna kontrola, u smislu prevencije brzog rasta kredita i smanjenja multiplikacije, ali i povećanja likvidnosti banaka u uslovima uticaja krize i pojačanog odliva sredstava iz banaka, kao što se to desilo nakon 01. 10. 2008. godine u BiH. S druge strane, primjena regulative o deviznom riziku i održavanje valutne usklađenosti s propisanim limitima, utiče takođe značajno na iznos koji banke drže na računu rezervi kod Centralne banke BiH u domaćoj valuti, čime se osigurava visoka likvidnost banaka pojedinačno i bankarskog sektora.

³⁹ Likvidna sredstva u užem smislu: gotovina i depoziti i druga finansijska sredstva sa preostalim rokom dospjeća manjim od tri mjeseca, isključujući međubankarske depozite.

⁴⁰ Iskustveni standardi su: manji od 70%-veoma solidan, 71%-75%-zadovoljavajući, 76%-80%-na granici zadovoljavajućeg, 81%-85%-nedovoljan, preko 85%-kritičan.

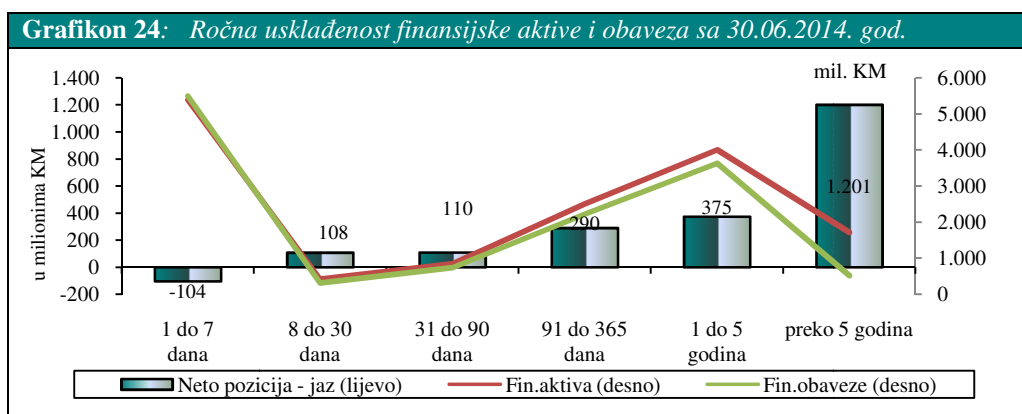
⁴¹ Prethodni koeficijent je proširen, u izvore su uključeni i subordinisani dugovi, što je realniji pokazatelj.

Sve banke kontinuirano ispunjavaju i to znatno iznad propisanog minimuma, obavezu dekadnog prosjeka od 10% (do 10. 06. 2014. godine 20%) u odnosu na kratkoročne izvore sredstava i dnevnog minimuma od 5% (do 10. 06. 2014. godine 10%) prema istoj osnovici, što se vidi iz sljedećeg pregleda.

- u 000 KM-

Tabela 38: Pozicija likvidnosti - dekadni prosjek i dnevni minimum					
	31.12.2012.	31.12.2013.	30.06.2014.	INDEKS	
	Iznos	Iznos	Iznos	5(3/2)	6(4/3)
1	2	3	4		
1. Prosječno dnevno stanje novčanih sredstava	3.408.958	3.722.887	3.714.664	109	100
2. Najniže ukupno dnevno stanje novč.sredst.	3.149.188	3.423.657	3.484.154	109	102
3. Kratkoročni izvori sred.(osnovica za obračun)	5.631.431	5.887.967	5.977.556	105	102
4.Iznos obaveze ⁴² :					
4.1. dekadni prosjek 10% od iznosa red.br. 3	1.126.286	1.177.593	597.756	105	51
4.2. dnevni minimum 5% od iznosa red.br.3	563.143	588.798	298.878	105	51
5.Ispunjenje obaveze : dekadni prosjek ⁴³					
Višak = red.br.1 – red.br. 4.1.	2.282.672	2.545.294	3.116.908	112	122
6. Ispunjenje obaveze : dnevni minimum					
Višak = red.br.2 – red.br. 4.2.	2.586.045	2.834.859	3.185.276	110	112

Ukoliko se posmatra ročna usklađenost preostalih dospjeća ukupne finansijske aktive⁴⁴ i obaveza, može se zaključiti da je usklađenost dobra, iako nešto lošija u odnosu na 31. 12. 2012. godine.

U prvoj polovini 2014. godine kratkoročna finansijska aktiva banaka je bila veća od kratkoročnih obaveza za 404 miliona KM. U odnosu na kraj 2013. godine kada je pozitivni jaz iznosio 522 miliona KM, to je smanjenje od 118 miliona KM ili 22,6%, koje je dovelo do pogoršanja koeficijenta pokrivenosti kratkoročnih obaveza sa 105,9% na 104,6%.

Kratkoročna finansijska aktiva je smanjena za 1,9%, a kratkoročne finansijske obaveze za 0,6%. U okviru kratkoročne finansijske aktive povećanje je zabilježeno kod neto kredita od 1,7% ili 70 miliona KM, aktive za trgovinu 6,5% ili 25 miliona KM i novčanih pozajmica datih drugim bankama 4,6% ili dva miliona KM, dok je pad zabilježen kod novčanih sredstava, koja su manja za 5,5% ili 243 miliona KM, vrijednosnih papira koji se drže do dospjeća za 24,1% ili 20 miliona KM i ostale finansijske aktive 5,2% ili osam miliona KM. Finansijska aktiva preostalog roka dospjeća preko jedne godine je

⁴² U čl.1 Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka („Sl.novine F BiH“, br. 46/14) smanjen je procenat održavanja prosječnog dekadnog minimuma likvidnosti sa 20% na 10% i visine dnevnog minimuma novčanih sredstava sa 10% na 5%.

⁴³ Promjene u indexima na pozicijama 4.1., 4.2., 5. i 6. su rezultat izmjene navedene u prethodnoj napomeni.

⁴⁴ Finansijska aktiva iskazana je na neto osnovi (umanjena za ispravke vrijednosti).

povećana za 2,8% ili 154 miliona KM, najviše kao posljedica povećanje kredita za 2,4% ili 131 milion KM.

Na strani obaveza s rokom dospijeća do jedne godine, koje su neznatno smanjene za 0,6% ili 55 miliona KM, najveće povećanje se odnosi na rast ostalih finansijskih obaveza od 41,4% ili 73 miliona KM, obaveza po uzetim kreditima za 13,3% ili 28 miliona KM i subordinisanih dugova za 53,6% ili 14 miliona KM, uz smanjenje depozita za 2% ili 170 miliona KM. Obaveze s rokom dospijeća preko jedne godine su smanjene za neznatnih 0,6% ili 26 miliona KM, što je najviše posljedica rasta depozita za 1,9% ili 59 miliona KM i smanjenja obaveza po uzetim kreditima za 8,9% ili 73 miliona KM i obaveza po subordinisanim dugovima za 9,8% ili 14 miliona KM.

Pored navedenog propisanog minimalnog standarda, vrlo važan aspekt praćenja i analize pozicije likvidnosti je ročna usklađenost preostalih dospijeća stavki finansijske aktive i obaveza prema vremenskoj skali, koja je propisanim minimalnim limitima kreirana na vremenski horizont od 180 dana⁴⁵.

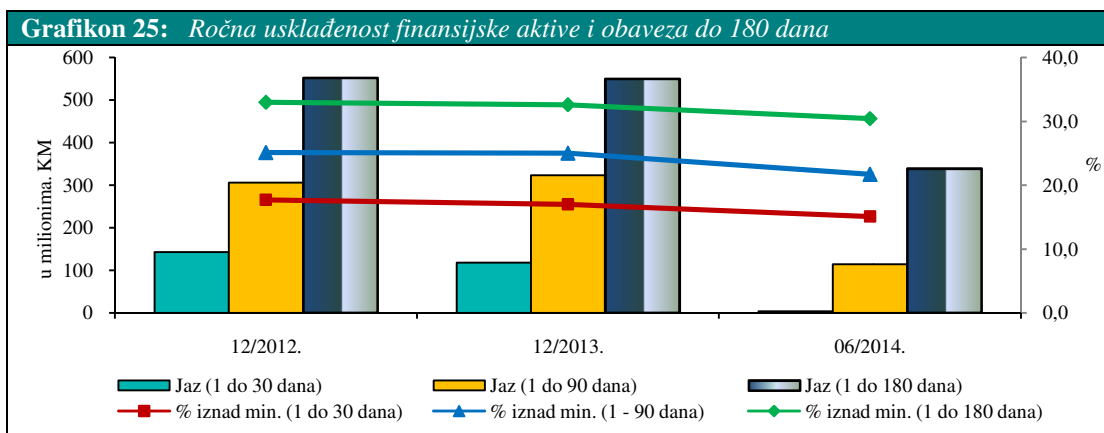
- u 000 KM -

Tabela 39: Ročna usklađenost finansijske aktive i obaveza do 180 dana					
Opis	31.12.2012.	31.12.2013.	30.06.2014.	INDEKS	
	Iznos	Iznos	Iznos	5 (3/2)	6(4/3)
1	2	3	4		
I. 1-30 dana					
1. Iznos finansijske aktive	5.490.582	5.924.526	5.805.798	108	98
2. iznos finansijskih obaveza	5.346.703	5.806.822	5.802.075	109	100
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	143.879	117.704	3.723	82	3
<i>Obračun izvršenja propisane obaveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	102,7%	102,0%	100,1%		
b) Propisani minimum %	85,0%	85,0%	85,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	17,7%	17,0%	15,1%		
II. 1-90 dana					
1. Iznos finansijske aktive	6.355.017	6.809.340	6.652.024	107	98
2. iznos finansijskih obaveza	6.048.777	6.485.914	6.538.046	107	101
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	306.240	323.426	113.978	106	35
<i>Obračun izvršenja propisane obaveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	105,1%	105,0%	101,7%		
b) Propisani minimum %	80,0%	80,0%	80,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	25,1%	25,0%	21,7%		
III. 1-180 dana					
1. Iznos finansijske aktive	7.454.731	7.812.974	7.626.778	105	98
2. iznos finansijskih obaveza	6.903.027	7.263.293	7.238.052	105	100
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	551.704	549.681	388.726	100	71
<i>Obračun izvršenja propisane obaveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	108,0%	107,6%	105,4%		
b) Propisani minimum %	75,0%	75,0%	75,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	33,0%	32,6%	30,4%		

Iz prezentiranih podataka se zaključuje da su se banke na dan 30. 06. 2014. godine pridržavale propisanih ograničenja i ostvarile bolju ročnu usklađenost finansijske aktive i obaveza u odnosu na propisane limite.

⁴⁵ Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka propisani su procenti za ročnu usklađenost finansijske aktive i obaveza: najmanje 85 % izvora sredstava s rokom dospijeća do 30 dana mora biti angažirano u plasmane s rokom dospijeća do 30 dana, najmanje 80% izvora sredstava s rokom dospijeća do 90 dana u plasmane s rokom dospijeća do 90 dana, i najmanje 75% izvora sredstava s rokom dospijeća do 180 dana u plasmane s rokom dospijeća do 180 dana.

U posljednje dvije godine prisutan je trend poboljšanja ročne usklađenosti, sa 31. 12. 2012. godine finansijska aktiva bila je veća od finansijskih obaveza u sva tri intervala dospijeća, uz nešto veće poboljšanje pozicija likvidnosti u intervalu do 90 i do 180 dana, dok je pozitivni jaz u intervalu do 30 dana bio ipak nešto manji u odnosu na 31. 12. 2011. godine. Ostvareni procenti ročne usklađenosti su bili iznad propisanog minimuma, i to za 17,7% u prvom intervalu, 25,1% u drugom i 33,0% u trećem intervalu.

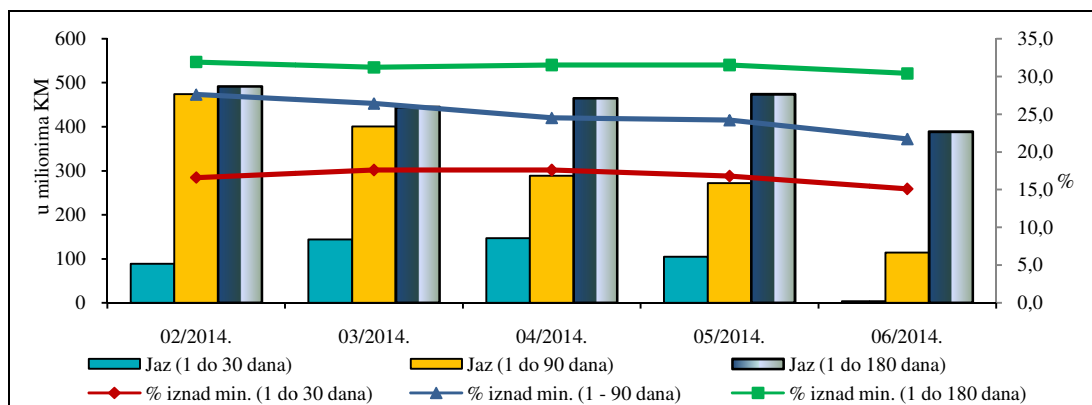
Sa 31. 12. 2013. godine ostvareni procenti ročne usklađenosti su u sva tri intervala nešto niži nego na kraju 2012. godine, ali i dalje su znatno iznad propisanog minimuma, i to u prvom intervalu za 17,0%, u drugom za 25,0% i u trećem intervalu za 32,6%.

U prvoj polovini 2014. godine, ostvareni procenti ročne usklađenosti su nešto niži nego na kraju 2013. godine. U svim intervalima smanjen je jaz između finansijske aktive i obaveza, prije svega u intervalu do 30 dana zbog smanjenja novčanih sredstava, dok su finansijske obaveze ostale na skoro istom nivou.

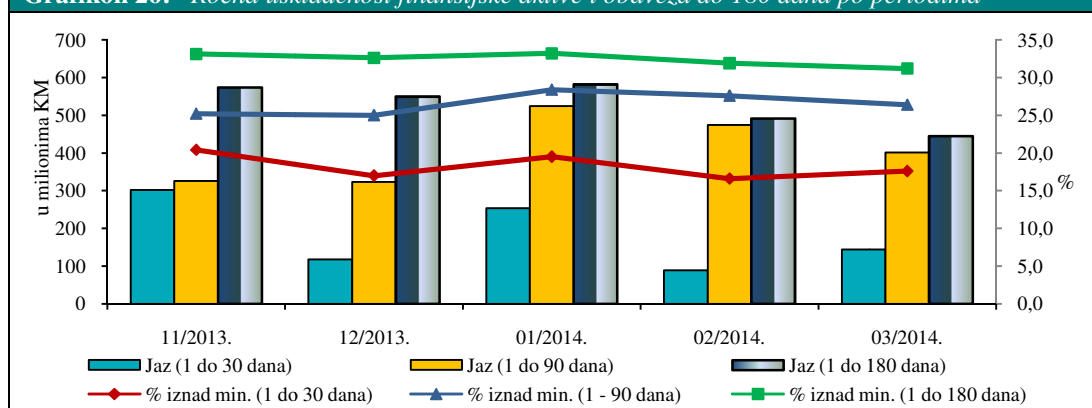
Kao rezultat navedenog, ostvareni procenti ročne usklađenosti su u sva tri intervala nešto niža nego na kraju 2013. godine, ali svi su i dalje znatno iznad propisanog minimuma, i to u prvom intervalu za 15,1%, u drugom za 21,7% i u trećem intervalu za 30,4%.

U narednom grafikonu daje se trend ročne usklađenosti finansijske aktive i obaveza u periodu august-decembar 2013. godine, po vremenskim intervalima i ostvarenim procentima usklađenosti u odnosu na zakonom propisane minimalne standarde.

Grafikon 26: Ročna usklađenost finansijske aktive i obaveza do 180 dana po periodima

Grafikon 26: Ročna usklađenost finansijske aktive i obaveza do 180 dana po periodima

Na osnovu svih iznesenih pokazatelja likvidnost bankarskog sistema u F BiH i dalje se ocjenjuje zadovoljavajućom. Međutim, kako je ovaj segment poslovanja i nivo izloženosti likvidnosnom riziku u korelaciji s kreditnim rizikom, a imajući u vidu i efekte finansijske krize na BiH i uticaj na bankarski sektor u F BiH, prvenstveno u kontekstu dodatnog pritiska na likvidnost banaka, s jedne strane, zbog loše ročne strukture depozita, te otplate dospjelih kreditnih obaveza i znatno manjeg zaduživanja kod međunarodnih finansijskih institucija, što je u proteklim godinama bio najkvalitetniji izvor finansiranja banaka s aspekta ročnosti, a s druge strane, zbog slabijeg priliva likvidnih sredstava zbog pada naplativosti kredita, treba istaći da će u narednom periodu banke trebati još više pažnje posvetiti upravljanju rizikom likvidnosti, uspostavljanjem i provođenjem politika likvidnosti koje će osigurati izvršenje svih dospjelih obaveza na vrijeme, a na osnovu kontinuiranog planiranja budućih likvidnosnih potreba uzimajući u obzir promjene u operativnim, ekonomskim, regulativnim i ostalim uslovima poslovnog okruženja banaka.

FBA će putem izvještaja i on site kontrola u bankama pratiti i nadzirati kako banke upravljaju ovim rizikom i da li postupaju u skladu s usvojenim politikama i programima.

2.5. Devizni rizik-devizna usklađenost aktive i pasive bilansa i vanbilansa

U svom poslovanju banke su izložene značajnim rizicima proizašlim iz mogućih gubitaka po bilansnim i vanbilansnim stavkama nastalim uslijed promjene cijena na tržištu. Jedan od tih rizika je i devizni rizik (FX) koji nastaje kao rezultat promjena valutnih kurseva i/ili neusklađenosti nivoa aktive, pasive i vanbilansnih stavki u istoj valuti - individualna devizna pozicija ili svih valuta zajedno sa kojima banka posluje - ukupna devizna pozicija banke.

U cilju osiguranja primjene i provođenja opreznosnih principa kod obavljanja deviznih aktivnosti

banaka, te smanjenja uticaja deviznog rizika na njihovu profitabilnost, likvidnost i kapital, FBA je donijela Odluku o minimalnim standardima za upravljanje deviznim rizikom banaka⁴⁶ kojom se reguliraju minimalni standardi za donošenje i provođenje programa, politika i procedura za preuzimanje, praćenje, kontrolu i upravljanje deviznim rizikom, te propisana ograničenja za otvorenu individualnu i ukupnu deviznu poziciju (duga ili kratka), obračunata u odnosu na osnovni kapital banke⁴⁷.

Kako bi FBA pratila usklađenost banaka s propisanim ograničenjima i nivo izloženosti deviznom riziku, banke su dužne dnevno izvještavati FBA. Na osnovu kontrole, praćenja i analize dostavljenih izvještaja, može se zaključiti da se banke pridržavaju propisanih limita i da obavljaju svoje FX aktivnosti u okvirima istih.

S obzirom da Centralna banka BiH funkcioniše kao valutni odbor, gdje je EURO valuta sidro valutnog odbora, u praksi banke nisu izložene deviznom riziku kada je u pitanju najznačajnija valuta EURO.

Prema stanju na dan 30. 06. 2014. godine na nivou bankarskog sistema u valutnoj strukturi aktive banaka učešće stavki u stranim valutama iznosilo je 11,4% ili 1,8 milijardi KM (na kraju 2013. godine 12,6% ili 1,9 milijardi KM). S druge strane, valutna struktura pasive bitno je drugačija, jer je učešće obaveza u stranoj valuti znatno veće i iznosi 45,8% ili 7,1 milijardu KM (na kraju 2013. godine 46,7% ili 7,2 milijarde KM).

U sljedećoj tabeli daje se struktura i trend finansijske aktive i obaveza i devizna pozicija za EURO kao najznačajniju valutu i ukupno.

-u milionima KM-

Tabela 40: Devizna usklađenost finansijske aktive i obaveza (EURO i ukupno) ⁴⁸										
Opis	31.12.2013.				30.06.2014.				INDEKS	
	EURO		UKUPNO		EURO		UKUPNO		EURO	UKUPNO
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	6/2	8/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
<i>I. Finansijska aktiva</i>										
1. Novčana sredstva	996	13,0	1.516	18,0	820	10,9	1.299	15,8	82	86
2. Krediti	40	0,5	44	0,5	36	0,5	39	0,5	90	89
3. Krediti s val. Klauzulom	6.285	82,2	6.465	76,9	6.316	84,0	6.485	78,7	100	100
4. Ostalo	332	4,3	386	4,6	347	4,6	418	5,0	105	108
Ukupno (1+2+3+4)	7.653	100,0	8.411	100,0	7.519	100,0	8.241	100,0	98	98
<i>II. Finansijske obaveze</i>										
1. Depoziti	5.345	72,6	5.990	74,7	5.257	73,4	5.894	75,4	98	98
2. Uzeti krediti	986	13,4	994	12,4	928	12,9	935	12,0	94	94
3. Dep. i kred. s val.klauz.	798	10,9	798	9,9	736	10,3	736	9,4	92	92
4. ostalo	226	3,1	237	3,0	244	3,4	249	3,2	108	105
Ukupno (1+2+3+4)	7.355	100,0	8.019	100,0	7.165	100,0	7.814	100,0	97	97
<i>III. Vanbilans</i>										
1. Aktiva	80		80		39		41			
2. Pasiva	255		359		206		269			
<i>IV. Pozicija</i>										
Duga (iznos)	122		113		187		198			
%	6,6%		6,1%		9,7%		10,3%			
Kratka										
%										

⁴⁶ "Službene novine F BiH", br. 48/12 – Prečišćeni tekst.

⁴⁷ Članom 7. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje deviznim rizikom banaka propisana su ograničenja: za individualnu deviznu poziciju za EURO najviše do 30% osnovnog kapitala, za ostale valute do 20% i deviznu poziciju banke najviše do 30%.

⁴⁸ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija.

Dozvoljena	30%	30%	30%	30%
Manja od dozvoljene	23,4%	23,9%	20,3%	19,7%

Ako se analizira struktura stranih valuta, u finansijskoj aktivi⁴⁹ dominantno je učešće EURO od 68,5%, što je nešto niže od učešća 31. 12. 2013. godine (70,3%), zbog smanjenja nominalnog iznosa sa 1,36 milijardi KM na 1,20 milijardi KM. Učešće EURO u obavezama od 90,8% je jednako kao na kraju 2013. godine, uz pad nominalnog iznosa za 128 miliona KM.

Međutim, u obračun izloženosti FX riziku ulazi i iznos indeksiranih stavki aktive (kreditu) i obaveza⁵⁰, koji je posebno značajan u aktivi (78,7% ili 6,5 milijardi KM) i nominalno je na približno istom nivou u odnosu na 31. 12. 2013. godine (76,9% ili 6,5 milijardi KM). Na ostale devizne stavke aktive odnosi se 21,3% ili 1,8 milijardi KM sa strukturom: stavke u EURO 14,6% ili 1,2 milijarde KM i ostale valute 6,7% ili 0,6 milijardi KM (na kraju 2013. godine kreditu ugovoreni sa valutnom klauzulom u iznosu od 6,5 milijardi KM su imali učešće od 76,9%, a ostale stavke u EURO 16,3% ili 1,4 milijarde KM). Od ukupnih neto kredita (9,9 milijardi KM), cca 65,6% je ugovoreno s valutnom klauzulom, uglavnom vezano za EURO (97,4%).

Na strani izvora, struktura finansijskih obaveza uslovljava i determinira strukturu stavki finansijske aktive, za svaku valutu pojedinačno. U deviznim obavezama (7,8 milijardi KM) najveće učešće od 82,3% ili 6,4 milijarde KM imaju stavke u EURO (najviše depoziti), dok je učešće i iznos indeksiranih obaveza minimalan i iznosi 9,4% ili 0,7 milijardi KM (na kraju 2013. godine učešće obaveza u EURO bilo je 81,8% ili 6,5 milijardi KM, a indeksiranih obaveza 9,9% ili 0,8 milijardi KM).

Posmatrano po bankama i ukupno na nivou bankarskog sistema F BiH može se konstatovati da se izloženost banaka i sistema FX riziku u prvoj polovini 2014. godine kretala u okviru propisanih ograničenja. Sa 30. 06. 2014. godine dugu deviznu poziciju imalo je 14 banaka, a kratku poziciju tri banke. Na nivou sistema iskazana je duga devizna pozicija od 10,3% ukupnog osnovnog kapitala banaka, što je za 19,7 procentnih poena manje od dozvoljene. Individualna devizna pozicija za EURO iznosila je 9,7% što je za 20,3 procentna poena manje od dozvoljene, pri čemu su stavke finansijske aktive bile veće od finansijskih obaveza (neto duga pozicija).

Iako u uslovima funkcioniranja valutnog odbora banke nisu izložene deviznom riziku za najznačajniju valutu EURO, dužne su da se pridržavaju propisanih ograničenja za svaku valutu, kao i za ukupnu deviznu poziciju, te da dnevno upravljaju ovim rizikom u skladu s usvojenim programima, politikama, procedurama i planovima.

III ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Bankarski sektor Federacije BiH u periodu provođenja reformi je dostigao zavidan nivo i predstavlja najrazvijeniji i najsnažniji dio finansijskog i ukupnog ekonomskog sistema F BiH. Naredne aktivnosti treba da budu usmjerene na očuvanje njegove stabilnosti kao prioritetni zadatak u aktuelnim stresnim

⁴⁹ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija: dio finansijske aktive (u stranim valutama denominirana u KM). Prema metodologiji, finansijska aktiva se do 31.12.2011. godine iskazivala po neto principu, odnosno umanjena za rezerve za kreditne gubitke, dok se sa prelaskom na novu metodologiju izračuna umanjena stavki finansijske aktive u skladu sa MRS, od 31.12.2011. godine, iskazuje umanjena za ispravke vrijednosti i rezerve za potencijalne obaveze.

⁵⁰ U cilju zaštite od promjena deviznog kursa banke ugovaraju određene stavke aktive (kreditu) i obaveza s valutnom klauzulom (propisom je dozvoljena samo dvosmjerna valutna klauzula).

uslovima, te njegov dalji napredak i razvoj. Ovi ciljevi su uslovljeni stalnim i budnim angažmanom svih dijelova sistema, zakonodavnih i izvršnih vlasti, a što je preduslov za stvaranje povoljnijeg ukupnog ekonomskog ambijenta koji bi podsticajno djelovao na banke i povratno na realni sektor privrede i stanovništva.

U cilju dodatnog jačanja otpornosti banaka u Federaciji BiH na potencijalno moguće oštrije krizne situacije, FBA je početkom 2013. godine donijela Odluku o privremenom ograničenju i minimalnim uslovima za isplatu dividendi, diskrecionih bonusa i otkup vlastitih dionica od strane banaka, čime je isplata dividendi vezana za postojanje kapitalnog zaštitnog amortizera u iznosu od 2,5% u odnosu na propisanu minimalnu stopu adekvatnosti kapitala i stopu osnovnog kapitala banka u odnosu na rizičnu aktivu. U okviru realizacije aktivnosti na implementaciji Strategije, odnosno Revizije Strategije za uvođenje Međunarodnog sporazuma za mjerenje kapitala i standardima kapitala (Bazel II), FBA je u saradnji sa Agencijom za bankarstvo Republike Srpske i uz tehničku pomoć USAID-a, pripremila radne nacрте : Odluke o politici i praksi naknada zaposlenicima banke, Odluke o procjeni podobnosti članova organa banke i Odluke o savjesnom postupanju članova organa banke. Navedene Odluke usvojene su u avgustu 2013. godine („Sl. novine F BiH“, br.60/13).

Agencija za bankarstvo FBiH u narednom periodu će:

- poduzimati mjere i aktivnosti u okviru svojih nadležnosti za prevazilaženje i ublažavanje efekata globalne finansijske krize na bankarski sektor u F BiH;
- nastaviti sa provođenjem aktivnosti u okvirima svoje nadležnosti na objedinjavanju supervizije na državnom nivou;
- nastaviti kontinuiran nadzor banaka kontrolama putem izvještaja i kontrolama na licu mjesta sa težištem na kontrolama dominantnih rizičnih segmenata bankarskog poslovanja, s ciljem da bi supervizija bila još efikasnija i u tom smislu:
  - i dalje insistirati na kapitalnom jačanju banaka, posebno onih koje bilježe nadprosječan rast aktive i smanjenje koeficijenta adekvatnosti kapitala,
  - kontinuirano nastaviti nadzirati banke prvenstveno od sistemskog značaja za razvoj kreditnih aktivnosti u kojima je koncentrisan veliki iznos štednje i drugih depozita, a u cilju zaštite deponenata,
  - nastaviti sistematsko praćenje aktivnosti banaka na sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma i unaprijeđivati saradnju sa drugim nadzornim i kontrolnim institucijama,
  - raditi, kao i do sada, na dogradnji podzakonske regulative, polazeći od Bazelskih principa, Bazelskih okvira kapitala i Evropskih bankarskih direktiva kao dio priprema za priključivanje BiH Evropskoj uniji,
  - izmijeniti regulativu o kapitalu u cilju kvalitativnog i strukturalnog jačanja kapitala i usklađivanja sa kapitalnim zahtjevima Basel II/III;
  - pripremiti i usvojiti plan za vanredne situacije u sklopu pripreme za krizu,
  - razviti i implementirati alat „Sistem ranog upozorenja“ (SRU) u svrhu rane identifikacije finansijskih i operativnih neefikasnosti i/ili negativnih trendova u poslovanju banaka,
  - uspostavljati i širiti saradnju sa supervizorskim autoritetima u zemljama iz kojih su investitori prisutni u bankarskom sektoru F BiH, kao i s drugim zemljama u cilju što efikasnije supervizije,
  - unapređivati saradnju s Udruženjem banaka BiH po svim segmentima bankarskog poslovanja, organizovati savjetovanja i pružati stručnu pomoć u primjeni zakonske i podzakonske regulative za bankarstvo, unapređivati saradnju po pitanju stručnog osposobljavanja, prijedloga izmjene svih zakonskih propisa koji su postali ograničavajući faktor u razvoju banaka, uvođenju novih proizvoda, naplati potraživanja i potpuno se uključivati u gradnju i funkcioniranje jedinstvenog registra neurednih dužnika - pravnih i fizičkih lica, sa dnevnom ažurnosti podataka.
- kontinuirano operativno usavršavati informacioni sistem koji će omogućiti što ranije

- upozoravanje i preventivno djelovanje u otklanjanju slabosti u poslovanju banaka;
- nastaviti permanentnu edukaciju i stručno osposobljavanje kadrova;
- ubrzati okončanje postupaka likvidacije na osnovu zaključka Upravnog odbora.

Takođe je potrebno i dalje snažnije angažovanje i drugih institucija i organa u Bosni i Hercegovini i Federaciji BiH na:

- realizaciji Programa mjera za ublažavanje posljedica globalne ekonomske krize i unapređenja poslovnog ambijenta, prihvaćenog od strane Ekonomsko socijalnog vijeća za teritoriju F BiH u decembru 2008. godine, te sukladno dokumentu Vlade F BiH;
- realizaciji zaključka Parlamenta Federacije BiH o uspostavljanju bankarske supervizije na nivou države;
- kreiranju i dogradnji regulative za finansijski sektor koja se odnosi na djelovanje, status i poslovanje banaka, mikrokreditnih organizacija, društava koja se bave lizingom, osiguravajućih društava, itd.;
- ubrzanju provođenja ekonomskih reformi u realnom sektoru ekonomije kako bi se isti brže približavao nivou ostvarenom u monetarnom i bankarskom sektoru;
- pripremi i usvajanju novog Zakona o bankama/Zakona o kreditnim institucijama;
- pripremi i usvajanju Zakona o kompanijama za upravljanje imovinom;
- pripremanju za kreiranje zakonske regulative za bankarski sektor i finansijski sistem polazeći i od Bazelskih principa, Bazelskih okvira kapitala i Evropskih bankarskih direktiva;
- uspostavljanju posebnih sudskih odjela za privredu;
- uspostavljanju efikasnijih postupaka izvršenja zaloga;
- donošenju propisa o zaštiti korisnika finansijskih usluga, te potpune odgovornosti dužnika;
- donošenju zakona ili poboljšanju postojećih zakonskih propisa kojim se uređuje oblast sigurnosti i zaštite novca u banci i transportu, i sl.

Kao najbitniji dio sistema, banke bi svoje aktivnosti trebale koncentrisati na:

- potpunu posvećenost kvalitetnom i opreznom poslovanju, te odbrani od uticaja krize koja je u sadašnjim uslovima najveća opasnost za banke i za realni sektor privrede i stanovništva;
- pripremi i ažuriranju svojih planova vanrednih mjera;
- daljnje kapitalno jačanje i osiguranje nivoa solventnosti srazmjerno rastu aktive i rizika, većoj profitabilnosti, dosljednijoj primjeni usvojenih politika i procedura u sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma, i sigurnosti i zaštiti novca u banci i transportu, a u skladu sa zakonom i podzakonskim aktima;
- jačanje sistema internih kontrola i funkcije interne revizije kao potpuno neovisne u izvršavanju svojih obaveza i uloge;
- redovno, ažurno i tačno dostavljanje podataka Centralnom registru kredita i Jedinstvenom Centralnom registru računa kod Centralne banke BiH.

Broj: U.O.-62-2/14.

Sarajevo, 02.09.2014. godine

PRILOZI

PRILOG 1.....	Osnovni podaci o bankama u F BiH
PRILOG 2.....	Bilans stanja banaka u F BiH po šemi FBA
PRILOG 3.....	Pregled aktive, kredita, depozita i finansijskog rezultata banaka u F BiH
PRILOG 4.....	Štednja stanovništva u bankama u F BiH
PRILOG 5.....	Izveštaj o klasifikaciji aktive i vanbilansnih rizičnih stavki u bankama u F BiH
PRILOG 6.....	Bilans uspjeha banaka u F BiH po šemi FBA
PRILOG 7.....	Izveštaj o stanju i adekvatnosti kapitala banaka u F BiH
PRILOG 8.....	Podaci o zaposlenim u bankama u F BiH

PRILOG 1

Banke u Federaciji Bosne i Hercegovine - 30.06.2014.godine

Br.	BANKA	Adresa		Telefon	Direktor
1	BOR BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Obala Kulina bana 18	033/278-520, fax:278-550	HAMID PRŠEŠ
2	BOSNA BANK INTERNATIONAL dd - SARAJEVO	Sarajevo	Trg djece Sarajeva bb	033/275-100, fax:203-122	AMER BUKVIĆ
3	HYPO ALPE-ADRIA-BANK dd - MOSTAR	Mostar	Kneza Branimira 2b	070/340-341, fax:036/444-235	Privr.direktor - DRAGAN KOVAČEVIĆ
4	INTESA SANPAOLO BANKA D.D. BOSNA I HERCEGOVINA	Sarajevo	Obala Kulina bana 9a.	033/497-555, fax:497-589	ALMIR KRAKALIĆ
5	INVESTICIONO-KOMERCIJALNA BANKA dd - ZENICA	Zenica	Trg B&H 1	032/448-400, fax:448-501	SUVAD IBRANOVIĆ
6	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA DD V.KLADUŠA	V.Kladuša	Ibrahima Mržljaka 3	037/771-253, fax:772-416	HASAN PORČIĆ
7	MOJA BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Trg međunarodnog prijateljstva br. 25.	033/586-870, fax:586-880	MIRZA HUREM
8	NLB BANKA dd - TUZLA	Tuzla	Maršala Tita 34	035/259-259, fax:250-596	ALMIR ŠAHINPAŠIĆ
9	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO dd - SARAJEVO	Sarajevo	Alipašina 6	033/277-700, fax:664-175	ADNAN BOGUNIĆ
10	PROCREDIT BANK dd - SARAJEVO	Sarajevo	Franca Lehara bb	033/250-950, fax:250-971	EDIN HRNJICA
11	RAIFFEISEN BANK dd BiH - SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne bb.	033/755-010, fax: 213-851	MICHAEL MÜLLER
12	RAZVOJNA BANKA FEDERACIJE BIH	Sarajevo	Igmanska 1	033/724-930, fax: 668-952	RAMIZ DŽAFEROVIĆ
13	SBERBANK BH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Fra Andela Zvizdovića 1	033/295-601, fax:263-832	EDIN KARABEG
14	SPARKASSE BANK dd - SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne br. 7.	033/280-300, fax:280-230	SANEL KUSTURICA
15	UNICREDIT BANK dd - MOSTAR	Mostar	Kardinala Stepinca bb	036/312-112, fax:312-121	IVAN VLAHO

16	UNION BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Dubrovačka 6	033/561-000, fax: 201-567	SENAD REDŽIĆ
17	VAKUFСКА BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	M. Tita 13.	033/280-100, fax: 663-399	Privr.direktor - MIRZET RIBIĆ
18	ZIRAATBANK BH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Dženetića Čikma br. 2.	033/252-230, fax: 252-245	ALI RIZA AKBAŞ

PRILOG 2

BILANS STANJA BANAKA U FBiH PO ŠEMI FBA AKTIVNI PO DBILANS

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.12.2012.	31.12.2013.	30.06.2014.
A K T I V A				
1.	Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	3.962.581	4.417.898	4.175.428
1a	Gotov novac i nekamatonski računi depozita	625.188	627.016	509.875
1b	Kamatonski računi depozita	3.337.393	3.790.882	3.665.553
2.	Vrijednosni papiri za trgovanje	375.032	381.909	406.553
3.	Plasmani drugim bankama	78.522	51.960	54.501
4.	Kreditni, potraživanja po poslovima lizinga i dospjela potraživanja	10.666.124	10.852.400	11.090.580
4a	Kreditni	9.591.819	9.676.527	9.777.177
4b	Potraživanja po poslovima lizinga	54	48	45
4c	Dospjela potraživanja po kreditima i poslovima lizinga	1.074.251	1.175.825	1.313.358
5.	Vrijednosni papiri koji se drže do dospelja	173.435	180.604	183.948
6.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	491.370	476.199	468.995
7.	Ostale nekretnine	30.123	36.786	39.654
8.	Investicije u nekonsolidovana povezana preduzeća	24.756	23.762	24.003
9.	Ostala aktiva	255.247	252.122	244.704
10.	MINUS:Ispravke vrijednosti	1.066.424	1.227.090	1.266.723
10a	Ispravke vrijednosti na stavke pozicije 4. Aktive	1.007.459	1.165.928	1.202.319
10b	Ispravke vrijednosti na pozicije Aktive osim pozicije 4.	58.965	61.162	64.404
11.	UKUPNA AKTIVA	14.990.766	15.446.550	15.421.643
O B A V E Z E				
12.	Depoziti	10.961.001	11.523.849	11.412.639
12a	Kamatonski depoziti	9.281.938	9.363.284	9.186.872
12b	Nekamatonski depoziti	1.679.063	2.160.565	2.225.767
13.	Uzete pozajmice - dospjele obaveze	1.752	1.577	1.594
13a	Stanje dospjelih, a neisplaćenih obaveza			
13b	Stanje neizmirenih - pozvanih za plaćanje vanbilansnih obaveza	1.752	1.577	1.594
14.	Uzete pozajmice od drugih banaka	2.000		
15.	Obaveze prema vladi			
16.	Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	1.141.561	1.039.381	994.186
16a	sa preostalim rokom dospelja do jedne godine	244.160	212.485	240.645
16b	sa preostalim rokom dospelja preko jedne godine	897.401	826.896	753.541
17.	Subordinisani dugovi i subordinisane obveznice	186.675	166.889	166.760
18.	Ostale obaveze	480.402	406.909	466.760
19.	UKUPNE OBAVEZE	12.773.391	13.138.605	13.041.939
K A P I T A L				

20.	Trajne prioritetne dionice	26.059	11.959	11.959
21.	Obične dionice	1.175.547	1.196.633	1.225.970
22.	Emisiona ažia	136.485	136.485	136.485
22a	na trajne prioritetne dionice	8.420	8.420	88
22b	na obične dionice	128.065	128.065	136.397
23.	Neraspoređena dobit i rezerve kapitala	453.269	649.879	604.217
24.	Kursne razlike			
25.	Ostali kapital	110.281	-2.745	85.339
26.	Rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti	315.734	315.734	315.734
27.	UKUPNI KAPITAL (20. do 25.)	2.217.375	2.307.945	2.379.704
28.	UKUPNE OBAVEZE I KAPITAL (19 +26)	14.990.766	15.446.550	15.421.643
	PASIVNI I NEUTRALNI PODBILANS	661.321	638.913	644.339
	UKUPNA BILANSNA SUMA BANAKA	15.652.087	16.087.617	16.065.982

PRILOG 3

PREGLED AKTIVE, KREDITA, DEPOZITA I FINANSIJSKOG REZULTATA BANAKA U F BiH na dan 30.06.2014. godine

u 000 KM

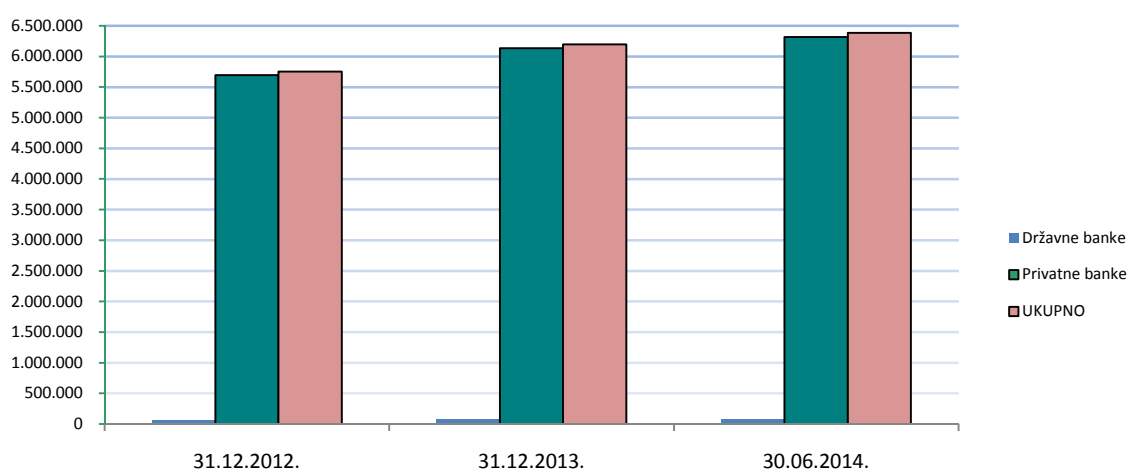
R. br.	BANKA	Aktiva		Krediti		Depoziti		Finansijski rezultat
		Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	Iznos
1	BOR Banka d.d. Sarajevo	234.194	1,52%	190.958	1,72%	119.932	1,05%	337
2	Bosna Bank International d.d. Sarajevo	541.318	3,51%	376.120	3,39%	351.147	3,08%	1.349
3	Hypo Alpe Adria Bank d.d. Mostar	1.060.073	6,87%	790.601	7,13%	696.152	6,10%	178
4	Intesa Sanpaolo banka d.d. Sarajevo	1.355.333	8,79%	1.137.760	10,26%	914.179	8,01%	10.356
5	Investiciono Komercijalna banka d.d. Zenica	191.549	1,24%	99.353	0,90%	135.378	1,19%	777
6	Komercijalno Investiciona banka d.d. Velika Kladuša	73.471	0,48%	39.279	0,35%	47.067	0,41%	548
7	Moja banka d.d. Sarajevo	187.978	1,22%	137.222	1,24%	156.295	1,37%	15
8	NLB banka d.d. Tuzla	836.079	5,42%	636.867	5,74%	668.585	5,86%	2.435
9	Privredna Banka d.d. Sarajevo	154.319	1,00%	113.248	1,02%	123.873	1,09%	14
10	ProCredit Bank d.d. Sarajevo	362.918	2,35%	311.474	2,81%	241.560	2,12%	180
11	Raiffeisen Bank dd Bosna i Hercegovina	3.699.811	23,99%	2.323.993	20,95%	2.864.085	25,10%	35.833
12	Sberbank BH d.d. Sarajevo	924.317	5,99%	797.852	7,19%	675.637	5,92%	1.986
13	Sparkasse Bank d.d. Sarajevo	986.985	6,40%	820.622	7,40%	826.026	7,24%	5.796
14	Union banka d.d. Sarajevo	267.513	1,73%	122.171	1,10%	209.829	1,84%	412
15	UniCredit bank d.d. Mostar	3.814.143	24,73%	2.666.469	24,04%	2.878.112	25,22%	31.481
16	Vakufska banka d.d. Sarajevo	283.673	1,84%	192.874	1,74%	236.307	2,07%	-9.362
17	Ziraatbank BH d.d. Sarajevo	447.969	2,90%	333.717	3,01%	268.475	2,35%	3.004
	UKUPNO	15.421.643	100%	11.090.580	100%	11.412.639	100%	85.339

PRILOG 4

NOVA ŠTEDNJA STANOVNIŠTVA U BANKAMA U F BiH

u 000 KM

	31.12.2012.	31.12.2013.	30.06.2014.
Državne banke	58.050	65.179	65.475
Privatne banke	5.698.300	6.135.711	6.319.231
UKUPNO	5.756.350	6.200.890	6.384.706

PRILOG 5

**KLASIFIKACIJA AKTIVE BILANSA I VANBILANSNIH RIZIČNIH STAVKI
na dan 30.06.2014. godine**

- KLASIFIKACIJA STAVKI AKTIVE BILANSA -

u 000 KM

Red br.	STAVKE AKTIVE BILANSE	KLASIFIKACIJA					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Kratkoročni krediti	2.100.346	197.325	41.563	3.796	2.223	2.345.253
2.	Dugoročni krediti	6.343.549	569.976	273.019	141.271	33.679	7.361.494
3.	Ostali plasmani	216.724	2.321	149	1.044	1.962	222.200
4.	Obračunata kamata i naknada	37.114	6.669	3.152	7.221	28.271	82.427
5.	Dospjela potraživanja	47.596	71.240	74.258	325.169	761.696	1.279.959
6.	Potraživanja po plaćenim garancijama		150		582	32.667	33.399
7.	Ostala bilansna aktiva koja se klasifikuje	308.337	4.554	4.485	2.209	30.559	350.144
8.	UKUPNA BILANSNA AKTIVA KOJA SE KLASIFIKUJE (zbir pozicija od 1. do 7. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke)	9.053.666	852.235	396.626	481.292	891.057	11.674.876
9.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO BILANSNOJ AKTIVI	177.201	79.314	96.895	281.527	890.636	1.525.573
10.	ISPRAVKA VRIJEDNOSTI BILANSNE AKTIVE	113.073	81.139	122.310	215.950	734.251	1.266.723
11.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCJENJENE GUBITKE PO BILANSNOJ AKTIVI	101.888	42.978	24.293	96.575	158.974	424.708
12.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCJENJENE GUBITKE PO BILANSNOJ AKTIVI	77.850	26.161	26.157	77.118	71.708	278.994
13.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERV IZ DOBITI ZA PROCJENJENE GUBITKE PO BILANSNOJ AKTIVI						183.630
14.	BILANSNA AKTIVA KOJA SE NE KLASIFIKUJE (bruto knjigovod. vrijednost)						5.013.491
15.	UKUPNA BILANSNA AKTIVA (bruto knjigovodstvena vrijednost)						16.688.367

PREGLED AKTIVE BILANSA KOJA SE NE KLASIFIKUJE I IZNOSA PLASMANAOBEZBJEĐENIH NOVČANIM DEPOZITOM

14.a	Gotovina u blagajni i trezoru i novčana sredstva na računu kod Centralne banke BiH, zlato i drugi plemeniti metali	2.945.266
14.b	Sredstva po viđenju i oročena sredstva do mjesec dana na računima kod banaka sa utvrđenim investicionim rejtingom	1.087.354
14.c	Materijalna i nematerijalna imovina	487.964

14.d	Stečena finansijska i materijalna aktiva u procesu naplate potraživanja u toku godinu dana od dana sticanja	7.936
14.e	Vlastite (trezorske) dionice	
14.f	Potraživanja za više uplaćene poreske obaveze	13.232
14.g	Vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju	131.843
14.h	Potraživanja od Vlade BiH, Vlade FBiH i Vlade RS, vrijednosni papiri emitovani od strane Vlade BiH, Vlade FBiH i Vlade RS i potraživanja obezbjeđena njihovim безусловnim garancijama plativim na prvi poziv	339.896
	UKUPNO pozicija 14	5.013.491
8a.	Iznos plasmana obezbjeđenih novčanim depozitima	193.600

PRILOG 5A

KLASIFIKACIJA AKTIVE BILANSA I VANBILANSNIH RIZIČNIH STAVKI na dan 30.06.2014. godine

- KLASIFIKACIJA VANBILANSNIH STAVKI -

u 000 KM

Red br.	VANBILANSNE STAVKE	KLASIFIKACIJA					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Plative garancije	349.830	44.761	3.276		1	397.868
2.	Činidbene garancije	496.045	110.219	4.820	846	266	612.196
3.	Nepokriveni akreditivi	46.876	1.093	108			48.077
4.	Neopozivo odobreni a neiskorišteni krediti	1.339.851	77.445	1.304	260	1.134	1.419.994
5.	Ostale potencijalne obaveze banke	10.996	287		1	130	11.414
6.	UKUPNE VANBILANSNE STAVKE KOJE SE KLASIFIKUJU (zbir pozicija od 1. do 5. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke	2.243.598	233.805	9.508	1.107	1.531	2.489.549
7.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO VANBILANSNIM STAVKAMA	43.818	14.090	2.025	632	1.531	62.096
8.	REZERVIRANJA PO GUBICIMA ZA VANBILANSNE STAVKE	20.282	4.741	2.430	302	1.213	28.968
9.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO VANBILANSNIM STAVKAMA	26.539	10.771	893	445	316	38.964
10.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO VANBIL. STAVKAMA	23.954	9.916	1.130	1.336	404	36.740
11.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERV IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO VANBILANSNIM STAVKAMA						5.746
12.	VANBILANSNE STAVKE KOJE SE NE KLASIFIKUJU						414.944
13.	UKUPNE VANBILANSNE STAVKE						2.904.493
6a.	Iznos potencijalnih obaveza obezbjeđenih novčanim depozitom						52.592

PRILOG 6

BILANS USPJEHA BANAKA U FBiH PO ŠEMI FBA

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.03.2012.	31.03.2013.	30.06.2014.
1.	PRIHODI I RASHODI PO KAMATAMA			
a)	Prihodi od kamata i slični prihodi			
1)	Kamatonosni računi depozita kod depozitnih institucija	2.789	1.026	2.489
2)	Plasmani drugim bankama	2.601	944	1.217
3)	Kredit i poslovi lizinga	366.570	351.026	346.714
4)	Vrijednosni papiri koji se drže do dospijanja	2.923	3.796	3.644
5)	Vlasnički vrijednosni papiri	165	184	646
6)	Potraživanja po plaćenim vanbilansnim obavezama	0	0	0
7)	Ostali prihodi od kamata i slični prihodi	31.030	32.301	31.765
8)	UKUPNI PRIHODI OD KAMATA I SLIČNI PRIHODI	406.078	389.277	386.475
b)	Rashodi po kamatama i slični rashodi			
1)	Depoziti	108.378	104.333	98.178
2)	Uzete pozajmice od drugih banaka	14	112	0
3)	Uzete pozajmice - dospjele obaveze	0	0	0
4)	Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	20.470	11.607	10.183
5)	Subordinisani dugovi i subordinisane obveznice	5.824	4.494	5.683
6)	Ostali rashodi po kamatama i slični rashodi	1.920	1.438	1.362
7)	UKUPNI RASHODI PO KAMATAMA I SLIČNI RASHODI	136.606	121.984	115.406
c)	NETO KAMATA I SLIČNI PRIHODI	269.472	267.293	271.069
2.	OPERATIVNI PRIHODI			
a)	Prihodi iz poslovanja sa devizama	21.294	19.106	19.405
b)	Naknade po kreditima	3.161	3.195	3.328
c)	Naknade po vanbilansnim poslovima	12.281	12.102	12.351
d)	Naknade za izvršene usluge	88.730	92.436	99.096
e)	Prihod iz poslova trgovanja	324	2.499	445
f)	Ostali operativni prihodi	23.418	23.501	22.963
g)	UKUPNI OPERATIVNI PRIHODI a) do f)	149.208	152.839	157.588
3.	NEKAMATNI RASHODI			
a)	Poslovni i direktni rashodi			
1)	Trošk. ispr. vrijed. riz. aktive, rezerviranja za potenc. obaveze i ost. vrijed. usklad	64.070	54.397	66.088
2)	Ostali poslovni i direktni troškovi	35.403	35.501	37.371
3)	UKUPNI POSLOVNI I DIREKTNI RASHODI 1) + 2)	99.473	89.898	103.459
b)	Operativni rashodi			
1)	Troškovi plata i doprinosa	124.146	121.419	122.503
2)	Troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režija	79.630	76.433	72.377
3)	Ostali operativni troškovi	44.175	46.276	44.979

4)	UKUPNI OPERATIVNI RASHODI 1) do 3)	247.951	244.128	239.859
c)	UKUPNI NEKAMATNI RASHODI	347.424	334.026	343.318
4.	DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	77.000	91.919	94.701
5.	GUBITAK	5.744	5.813	9.362
6.	POREZI	1.012	3.531	0
7.	DOBIT PO OSNOVU POVEĆANJA ODLOŽENIH PORESKIH SREDSTAVA I SMANJENJE ODLOŽENIH PORESKIH OBAVEZA	0	116	0
8.	GUBITAK PO OSNOVU SMANJENJA ODLOŽENIH PORESKIH SREDSTAVA I POVEĆANJE ODLOŽENIH PORESKIH OBAVEZA.	0	0	0
9.	NETO-DOBIT 4. - 6.	75.988	88.504	94.701
10.	NETO-GUBITAK 4. - 6.	5.744	5.813	9.362
11.	FINANSIJSKI REZULTAT 9.-10.	70.244	82.673	85.339

PRILOG 7

IZVJEŠTAJ O STANJU I ADEKVATNOSTI KAPITALA BANAKA U F BiH AKTIVNI BILANS

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.12.2012.	31.12.2013.	30.06.2014.
1	OSNOVNI KAPITAL BANKE			
1.a.	Dionički kapital, rezerve i dobit			
1.1.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.nekumulat. dionice -novčane uplate	1.185.966	1.188.094	1.222.288
1.2.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.nekumulat. dionice -uložene stvari i prava	12.550	12.550	12.550
1.3.	Iznos emisionih ažia ostvarenih pri uplati dionica	136.485	136.485	136.485
1.4.	Opšte zakonske rezerve (rezerve propisane zakonom)	101.836	206.809	115.685
1.5.	Ostale rezerve koje se ne odnose na procjenu kvaliteta aktive	309.179	362.349	367.052
1.6.	Zadržana – neraspodijeljena dobit iz prethodnih godina	167.825	248.901	266.403
1.a.	UKUPNO (od 1.1. do 1.6.)	1.913.841	2.155.188	2.120.463
1.b.	Odbitne stavke od 1.a.			
1.7.	Nepokriveni gubici prenešeni iz prethodnih godina	120.740	112.610	144.924
1.8.	Gubitak iz tekuće godine	17.818	140.330	9.362
1.9.	Knjigovodstvena vrijednost vlastitih (trezorskih) dionica u posjedu banke	156	156	81
1.10.	Iznos nematerijalne imovine	52.590	41.418	41.134
1.b.	UKUPNO (od 1.7. do 1.10.)	191.304	294.514	195.501
1.	IZNOS OSNOVNOG KAPITALA: (1.a.-1.b.)	1.722.537	1.860.674	1.924.962
2	DOPUNSKI KAPITAL BANKE			
2.1.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.kumulat. dionice -novčane uplate	3.090	3.091	3.091
2.2.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.kumulat. dionice -uložene stvari i prava			
2.3.	Opšte rezerve za kreditne gubitke na kategoriju A – Dobra aktiva	211.433	215.083	221.019
2.4.	Iznos obračunate dobiti u tekućoj godini revidirane i potvrđene eksternom revizijom	67.243	71.984	
2.5.	Iznos dobiti za koju je FBA izdala rješenje o privremenoj obustavi raspodjele			
2.6.	Iznos subordinisanih dugova najviše 50% iznosa Osnovnog kapitala	120.264	165.473	165.344
2.7.	Hibridne konvertibilne stavke - najviše do 50% iznosa Osnovnog kapitala			
2.8.	Iznos stavki-obaveza trajnog karaktera bez obaveze za vraćanje	65.070	1.416	1.416
2.	IZNOS DOPUNSKOG KAPITALA: (od 2.1. do 2.8.)	467.100	457.047	390.870
3	ODBITNE STAVKE OD KAPITALA BANKE			
3.1.	Dio uloženog dioničkog kapitala koji je po ocjeni FBA primljena, a precjenjena vrij.			
3.2.	Ulozi u kapital drugih pravnih lica koji prelaze 5% visine Osnovnog kapitala banke	3.043	2.844	2.909

3.3.	Potraživanja od dioničara sa znač. glas.pravom - odobrena suprotno propisima	85		
3.4.	VIKR prema dioničarima sa znač. glas. pravom u banci bez saglasnosti FBA			
3.5.	Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu	95.720	158.859	188.604
3.	IZNOS ODBITNIH STAVKI OD KAPITALA BANKE: (od 3.1. do 3.5.)	98.848	161.703	191.513
A.	IZNOS NETO KAPITALA BANKE (1.+2.-3.)	2.090.789	2.156.018	2.124.319
B.	RIZIK PONDERISANE AKTIVE I KREDITNIH EKIVALENATA	11.078.498	10.999.406	11.175.653
C.	POR (PONDERISANI OPERATIVNI RIZIK)	974.201	981.318	982.260
D.	PTR (PONDERISANI TRŽIŠNI RIZIK)			
E.	UKUPNI PONDERISANI RIZICI B+C+D	12.052.699	11.980.724	12.157.913
F.	STOPA NETO-KAPITALA (ADEKVATNOSTI KAPITALA) (A.:E.) X 100	17,3%	18,0%	17,5%

PRILOG 8

PODACI O ZAPOSLENIM U BANKAMA F BiH

R.br.	BANKA	31.12.2012.	31.12.2013.	30.06.2014.
1	BOR Banka d.d. Sarajevo	62	64	63
2	Bosna Bank International d.d. Sarajevo	247	279	292
3	Hypo Alpe Adria Bank d.d. Mostar	579	517	529
4	Intesa Sanpaolo banka d.d. Sarajevo	537	528	521
5	Investiciono Komercijalna banka d.d. Zenica	166	164	158
6	Komercijalno Investiciona banka d.d. Velika Kladuša	71	71	71
7	Moja banka d.d.Sarajevo	151	156	141
8	NLB banka d.d. Tuzla	456	442	445
9	Poštanska banka d.d. Sarajevo	85		
10	Privredna Banka d.d Sarajevo	179	177	163
11	ProCredit Bank d.d. Sarajevo	344	333	312
12	Raiffeisen Bank dd Bosna i Hercegovina	1.552	1.531	1,518
13	Sberbank BH d.d. Sarajevo	360	411	420
14	Sparkasse Bank d.d. Sarajevo	452	462	464
15	Union banka d.d. Sarajevo	183	200	195
16	UniCredit bank d.d. Mostar	1.305	1.262	1,239
17	Vakufska banka d.d. Sarajevo	230	225	231
18	Ziraatbank BH d.d. Sarajevo	171	229	234
	UKUPNO	7.130	7.051	6,996

